

ΚΟΝΙΤΣΑ

169. Μάρτης - Απρίλης 2013

Κόνιτσα

169. Μάρτις - Απρίλης 2013

169. Μάρτις - Απρίλης 2013

Προσωποποίηση του Αιώου

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού
ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979138737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 15 Ευρώ,

Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές
στον υπεύθυνο Σ. Τουφίδη

Κόνιτσα

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 169 Μάρτις - Απρίλης 2013 • Euro 3

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

Σελ.

89	«Νέτα - σκέτα»
90	Ψήφισμα
92	Προβληματισμοί για τον Πολιτισμό, <i>Χρ. Ζάνη</i>
93	Ιστορικά στοιχεία για τη Στράτσειανη, <i>Χ. Γκούτου</i>
96	Ειδήσεις για την επαρχία μας, <i>Χ. Γκούτου</i>
99	Το τέλος της Μ. Ιδέας, <i>Αν. Δεμερτζίδη</i>
102	Ευθυμογράφημα, <i>Σ.Τ</i>
103	Η Οικονομική κρίση και οι ευεργέτες, <i>Α. Πολίτη</i>
105	Ι. Παρμενίδης, <i>Β. Τσιαλιαμάνη</i>
109	Εργαστήρι αιώνων, <i>Κ. Τσούβαλη</i>
111	Βιβλιοκριτική, <i>Χρ. Ανδρεάδη</i>
113	Βιβλιοκριτική, <i>Μαρίας Τσούπη</i>
115	Ανθίσματα... (ποίημα), <i>Τ. Κανάτση</i>
116	Όμορφη Κόνιτσα (ποίημα), <i>Β. Τσάγκα</i>
117	Ανέφελη νυχτιά (ποίημα), <i>Γ. Μαυρογιάννη</i>
118	Γανναδιό
119	Ένας θαυμάσιος δάσκαλος, <i>Β. Νικόπουλου</i>
121	Τοπωνύμια και Οικωνύμια, <i>Χρ. Ανδρεάδη</i>
125	Παγκοσμιοποίηση και Κ. Κρυστάλλης, <i>Α. Πασχάλη</i>
129	Πανηγυρικός για τα 100 χρόνια, <i>Ι. Δάφνη</i>
131	Άνθρωποι που φύγαν, <i>Π. Μπούνα</i>
133	Ατυχήματα-δυστυχήματα-εγκλήματα, <i>Β.Τσ.</i>
135	Κοπή πίτας Συνδ. Βούρμπιανης, <i>Λ. Σωτηρίου</i>
139	Λειβαδιά και Ηπειρώτες, <i>Δ. Παπαλάμπρου</i>
143	Βράβευση του Παύλου Σέρρα
148	Δυο σχόλια, <i>Β. Τσ. - Ευ. Ευ.</i>
148	Σχόλια - Ειδήσεις - Κοινωνικά

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Ι Δ Η

Γαριβάλδη 1
45221 Ιωάννη
τηλ. 26510 773
e_theodo@otenet

«Νέτα-σκέτα»!!!

Προσωποποίηση του Αώου
Γλυπτό του 2 π.Χ. αι. που βρέθηκε
στην Απολλωνία.
(αναδημοσίευση από αλβανικό λεύκωμα)

Οπλανήτης μας αποτελεί μια όαση στο χάος του Γαλαξία.

Η φύση με την εναλλαγή των εποχών, την ποικιλία της χλωρίδας και πανίδας της, με τον πλούτο που προσφέρει για τη διαιώνιση όλων των ειδών, θα 'πρεπε να είναι ένας παράδεισος.

Η Μάνα Γη φροντίζει στοργικά για τα πλάσματά της, ενώ ο άνθρωπος, που αυτοχαρακτηρίζεται σοφός, γίνεται... μητροκτόνος. Κάνει ό,τι μπορεί για την καταστροφή της.

Μια άπληστη μειοψηφία ανθρώπων, στο βωμό του κέρδους, μολύνει και καταστρέφει βουνά, θάλασσες, λίμνες, ποτάμια και αέρα, με δικαιολογητικό την «ανάπτυξη»... Από τη μανία του κέρδους κάποιων, απειλείται στην περιοχή μας και ο Αώος, το ιστορικό ποτάμι που από την Αρχαιότητα ήταν ευλογία για τους λαούς της περιοχής.

Ευεργέτησε και ευεργετεί τους κατοίκους των κοιλάδων και των πεδιάδων που διασχίζει. Οι άνθρωποι τον λάτρεψαν για θεο και τον προσωποποίησαν σε αγάλματα και νομίσματα. Στις κοιλάδες του - περάσματα - διαδραματίστηκαν σπουδαία ιστορικά γε-

γονότα, από τη σύγκρουση των Ρωμαϊκών και Μακεδονικών στρατευμάτων, μέχρι την πρόσφατη συντριβή της επίλεκτης μεραρχίας «ΤΖΟΥΛΙΑ» του Μουσολίνι το Νοέμβρη του 1940.

Αυτό το ιστορικό ποτάμι βάλθηκαν κάποιοι στις μέρες μας, να το εξαφανίσουν σχεδιάζοντας νέα εκτροπή. Δεν τους έφτασε η πρώτη που έρριξε τα νερά των πηγών στο Μετσοβίτικο, τώρα σκαρφίστηκαν και άλλη εκτροπή των υπόλοιπων πηγών για μεγαλοεπίβουλα έργα (για ποιόν;).

Ας λάβουν υπόψη αυτοί οι «σοφοί» εγκέφαλοι που κάνουν τέτοια σχέδια, ότι οι εναπομείνοντες κάτοικοι των περιοχών Ζαγορίου και Κόνιτσας που διασχίζει ο Αώος, δε θα περιοριστούν στις «άχρωμες» και ακίνδυνες καθωσπρεπικές, για το κατεστημένο των συμφερόντων, διαμαρτυρίες που οδηγούν στο «σφάξε με Αγά μ' ν' αγιάσω». Όταν φτάνει «ο κόμπος στο χτένι» οι απελπισμένοι άνθρωποι αντιδρούν δυναμικά (και ανεξέλεγκτα πολλές φορές) και δεν μπορεί καμιά εξωτερική ή εσωτερική «Τρόικα» να τους αναχαιτίσει!...

Κόνιτσα, 24 Απριλίου 2013

ΨΗΦΙΣΜΑ

Θέμα: Η επιχειρούμενη εκτροπή των νερών του ποταμού Αώου

Σε κοινή σύσκεψη, που έγινε στην Κόνιτσα, στις 24 Απριλίου 2013, στην οποία μετείχαν ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κόνιτσης Ανδρέας, οι Δήμαρχοι Κόνιτσας και Ζαγορίου κ.κ. Π. Γαργάλας και Γ. Παπαναστασίου, το Δημοτικό Συμβούλιο Κόνιτσας, μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου Ζαγορίου, εκπρόσωποι φορέων, μέλη οργανώσεων για την προστασία του Αώου και πλήθος κόσμου, αποφασίστηκε ομόφωνα να σταλεί κοινό ψήφισμα διαμαρτυρίας στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, στο Γ.Γ. Αποκεντρωμένης Αυτοδιοίκησης Ηπείρου και Δ. Μακεδονίας, στον Περιφερειάρχη Ηπείρου, στην συγκυβέρνηση, στους αρμόδιους υπουργούς, στους αρχηγούς των κομμάτων, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τους βουλευτές και τα ΜΜΕ, κατά της σχεδιαζόμενης εκτροπής των πηγών του ποταμού Αώου (Αρκουδόρεμα Βάλια Κάλντα) και τη μεταφορά υδάτων προς τη λίμνη Παμβώτιδα.

Η διαμαρτυρία μας είναι έντονη για τους εξής λόγους:

1. Η εκτροπή θα επιφέρει το τελικό οικολογικό, περιβαλλοντικό, πολιτιστικό και οικονομικό πλήγμα στις περιοχές της Κόνιτσας και του Ζαγορίου, οποίες διαθέτουν δύο τεράστια συγκριτικά πλεονεκτήματα, το απaráμιλλο φυσικό περιβάλλον και τον λαϊκό πολιτισμό. Πάνω σ' αυτά έχει χτιστεί το μοντέλο της ήπιας ανάπτυξης, το οποίο επί δεκαετίες επιχειρείται με επιτυχία και έχει κάνει το Ζαγόρι και την Κόνιτσα διεθνή προορισμό. Η ζωή των περιοχών αυτών είναι άρρηκτα δεμένη με τον ρου του ποταμού Αώου.

2. Το πρώτο πλήγμα το υπέστησαν τη δεκαετία του '80, όταν μεγάλο μέρος των Πηγών Αώου, στις Πολισιές Μετσόβου, εξειράπη προς τον Άραχθο. Αποτέλεσμα αυτής της εκτροπής ήταν η δραματική μείωση των νερών του Αώου, ο οποίος τους θερινούς μήνες δεν επαρκεί ούτε για την άρδευση του κάμπου της Κόνιτσας. Σημειωτέον ότι ο κάμπος της Κόνιτσας είναι ο μεγαλύτερος και παραγωγικότερος κάμπος του νομού Ιωαννίνων.

3. Η εκτροπή αυτή αντίκειται στην εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία, δεδομένου ότι οι πηγές Αώου βρίσκονται εντός του Πυρήνα του Εθνικού Δρυμού Βάλια Κάλντα και εντός του Εθνικού Πάρκου Β. Πίνδου. Επίσης με απόφαση του Εθνικού Συμ-

βουλίου Υδάτων, απαγορεύεται η εκτροπή νερού από τη μία υδρογεωλογική λεκάνη στην άλλη.

4. Η πρόταση για εκτροπή των νερών από τις πηγές Αώου προωθείται από την ΤΕΡΝΑ και τη ΔΕΗ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ με στόχο το εργολαβικό κέρδος.

5. Η πρόταση των επενδυτών και ο Αναπλ. Υπουργός ΥΠΕΚΑ παρουσιάζουν ποσοστό παρακράτησης του νερού 3% της ετήσιας παροχής του ποταμού, αποκρύπτοντας ότι δεν αναφέρονται στο σημείο της εκτροπής, που είναι οι πηγές, αλλά στην έξοδο του Αώου προς την Αλβανία, μετά τη συνένωσή του με τους παραποτάμους Βοϊδομάτη και Σαραντάπορο. Το πραγματικό ποσοστό είναι 43%, διότι από τα 151,3 εκατομμ. κυβ. μ. νερού στη θέση υδροληψίας (Βάλια Κάλντα), θα αντληθεί ποσότητα 70 εκατομμ. κυβ. μ. μέτρων. Ήδη ποσότητα ίση με 20 εκατομμ. κυβ. μ. κατευθύνονται προς υπάρχοντα υδροηλεκτρικά έργα της ΔΕΗ, ποσοστού 13,2%.

Συνολικό ποσοστό νερού που θα εκτραπεί από τη θέση υδροληψίας (πηγές Αώου) είναι 56,2% με ανυπολόγιστες συνέπειες.

Θεωρούμε ανήθικη και βέβηλη, με τους νόμους της ηθικής αλλά και της περιβαλλοντικής ηθικής, τη βίαιη παρέμβαση στην περιοχή μας. Η επιβίωσή μας εξαρτάται άμεσα από τα νερά του ποταμού Αώου και επειδή το σχεδιαζόμενο έργο είναι κερδοσκοπικό και εγκληματικό, δεν θα επιτρέψουμε σε κανένα να σχεδιάζει για μας χωρίς εμάς.

Όχι μόνο δεν συναινούμε στη μείωση των νερών του Αώου με την επιχειρούμενη εκτροπή στον Εθνικό Δρυμό Πίνδου (Βάλια Κάλντα), αλλά δηλώνουμε ρητά, απερίφραστα και δυνατά προς κάθε κατεύθυνση:

Οι Δήμοι και ο λαός της Κόνιτσας και του Ζαγορίου είμαστε αποφασισμένοι να αγωνιστούμε με όλες μας τις δυνάμεις και με κάθε μορφή αγώνα, από τον πιο ήπιο ως τον πιο δυναμικό, για να κρατήσουμε τον τόπο μας, ο οποίος ως ορεινός και απομακρυσμένος, πλήττεται περισσότερο από κάθε άλλο από την οικονομική κρίση και να παραδώσουμε τον Αώο, ως ποτάμι, στις νεώτερες γενιές.

ΚΟΝΙΤΣΑ
**Μην ξεχνάτε
τη συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας.**

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΞΙΕΣ

Προβληματισμοί για τον πολιτισμό μας και τις ανθρώπινες αξίες. Ο πολιτισμένος άνθρωπος διακρίνεται για την ευαισθησία του, την καλαισθησία, την ευπρέπεια και την ευγένεια, την αγάπη προς τον συνάνθρωπο αδιακρίτως φυλής και φύλου, το φιλειρηνικό πνεύμα και το ενδιαφέρον για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Το ερώτημα που τίθεται είναι αν η ιστορική διαδρομή των λαών μας πείθει ότι ο πολιτισμός ως πράξη και βίωμα υπάρχει στην πραγματικότητα.

Η διαχρονική διαπίστωση είναι ότι οι πολεμικές συγκρούσεις, με τις εκατόμβες αίματος, οι αγριότητες, τα εγκλήματα, η βαρβαρότητα, οι πάσης φύσεως καταστροφές στο φυσικό περιβάλλον, βεβαιώνουν ότι ο πολιτισμός στην ουσία αναιρείται και ότι ο πολιτισμένος άνθρωπος είναι κατασκεύασμα χωρίς περιεχόμενο.

Γιατί πώς μπορεί να βοηθήσει ο πολιτισμός, όταν υπάρχει εξαθλίωση λαών, πείνα, έλλειψη βασικών αγαθών σε πλατιές μάζες, άγρια εκμετάλλευση των εργαζομένων, αθέμιτος πλούτος στα χέρια των ολίγων και πολύπλευρη κρίση με τη διαφθορά σε όλα τα επίπεδα;

Ποια δικαιοσύνη και ποιος ηθικός νόμος ρυθμίζει τις τύχες των ανθρώπων;

Και πώς δικαιολογείται η νομιμοποίηση της λιτότητας και οι νόμοι με τα παραθυράκια να μην τιμωρούν παραδειγματικά τους κλέφτες και τους μεγαλόσχημους απατεώνες;

Πού είναι η ευαισθησία μπροστά στα πεινασμένα παιδιά, στους ανέργους που φυτοζωούν, στους απελπισμένους που αυτοκτονούν, στα νιάτα που βολοδέρονται και δεν μπορούν να ονειρευτούν γιατί το αβέβαιο μέλλον δεν αφήνει περιθώρια;

- Γιατί δεν εξασφαλίζονται πόροι για την παιδεία και την υγεία του λαού; - Γιατί το κοινωνικό κράτος συνεχώς κατεδαφίζεται; - Γιατί οι αγορές είναι ασύδοτες και ανεβοκατεβάζουν κυβερνήσεις, όργανά τους; - Γιατί δεν υπάρχει έλεγχος στην απληστία και τη συσσώρευση πλούτου, που είναι προϊόν κλοπής; - Για ποιες ανθρώπινες αξίες μπορούμε να μιλάμε και για ποιες πολιτικές που θα οδηγήσουν την ανθρωπότητα σε μια αξιοβίωτη ζωή; Κοινοί προβληματισμοί και κοινές αγωνίες.

Όμως οι διαπιστώσεις δεν αρκούν. Χρειάζεται να γίνει συνείδηση ότι ο μόνος δρόμος σωτηρίας είναι οι αγώνες για ανατροπές που θα βοηθήσουν τους λαούς να πάρουν τις τύχες τους στα δικά τους χέρια.

Είναι αναμφισβήτητο δύσκολος ο δρόμος, ανηφορικός, στρωμένος με πολλά αγκάθια, μα είναι αναγκαίος.

Λαός που φοβάται και μοιρολατρικά σέρνεται, δεν έχει μέλλον, καταποντίζεται και αργοπεθαίνει.

Όρθιος όμως και μαχόμενος, καταξιώνεται δημιουργώντας κατάλληλες προϋποθέσεις για το παρόν και τη μελλοντική πορεία για αλλαγές και ανατροπές.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΠ. ΖΑΝΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΤΡΑΤΣΙΑΝΗ

ΧΑΡΙΛΑΟΣ Γ. ΓΚΟΥΤΟΣ

- Το οικωνύμιο Στράτσιανη ίσως έχει σλάβικη προέλευση (οπότε σημαίνει τόπος φυλακίου), αλλά μάλλον αποδίδει το οικωνύμιο Στρατειανή διά παραφθοράς του. Διότι το χωριό αρχικά βρισκόταν λίγο ψηλότερα από την σημερινή γέφυρα του Σαραντάπορου, στην θέση Παλιοχώρι (σώζονται ερείπιά του), η οποία αποτελούσε οδικό κόμβο: ο δρόμος που ερχόταν από την Μέρτζανη ή την Κόνιτσα δια της Πλάβαλης διακλαδιζόταν εδώ και οδηγούσε διά μεν του Σαραντάπορου προς Πυρσόγιαννη και Δ. Μακεδονία, δια δε του Βουρκοπόταμου προς Φούρκα και Δ. Μακεδονία. Το νέο οικωνύμιο πύργος προήλθε από το ομώνυμο βουνό, στο οποίο βρίσκεται το χωριό¹.

- Πληθυσμός: το 1846 κάτοικοι 329, το 1874 1212, το 1888 900, το 1911 767, το 1920 508, το 1940 491.

- Ανατολικά του χωριού (μάλλον στην θέση Παλιομονάστηρο) υπήρχε μικρή μονή που ήταν αφιερωμένη αρχικά μόνον στον Άγιο Συμεών τον Στυλίτη, μετά δε το 1865 περίπου στην Αγία Τριάδα. Κατά τα έτη 1840-43, ο ιερομόναχος Γρηγόριος Πεκλαρίτης, προστατευόμενος των χωριανών Παπαδέων, εμόναζε εδώ μαζί με μια καλόγρια και καλλιεργούσε τα κτήματα της μονής².

- Στο υπέδαφος του χωριού υπήρχε λίθος ονυχίτης. Παρακάτω από το εξωκκλήσι Άγιος Μηνάς υπήρχε μεγάλη σπηλιά, στην οποία εθεωρείτο ότι θεραπεύονταν ασθενείς προσερχόμενοι από τα γύρω χωριά³.

- Σύμφωνα με στοματική παράδοση, ο ντερβέναγας της περιοχής έπεισε τους προεστούς και τον παπά της Στράτσιανης να εξισλαμίσουν το χωριό. Προς τούτο, το Πάσχα ο παπάς είπε στον βωβό γιό του, καθώς γινόταν η λειτουργία, να πάει να φέρει ένα κριάρι για να το σφάξουν μέσα στην εκκλησία. Όμως ο βωβός γιός επέστρεψε έχοντας αποκτήσει φωνή, λόγω δε του θαύματος τούτου ο εξισλαμισμός μεταιώθηκε με την ανοχή του δεισιδαίμονα δερβέναγα. Το περιστατικό τούτο, αν αληθεύει, πρέπει να συνέβη το 1777 περίπου, διότι λέγεται ότι επήγε τότε στην Στράτσιανη ο Κοσμάς Αιτωλός επειδή πληροφορήθηκε ότι ο παπάς της και κάμποσοι χωριανοί επρόκειτο να αλλαξοπιστήσουν⁴.

1. Κ. Οικονόμου, Τα οικωνύμια του νομού Ιωαννίνων, 2006 282, Κ. Στεργιόπουλος, Ηπειρ. Χρονικά, τ. 1938 154, 178, Χ. Ρεμπέλης, Κονιτσιώτικα, 1953 172, Ν. Παπαχρήστος/Ν. Σουρέλης, Ηπειρ. Εταιρεία, τ. 1995 488, Χ. Γκούτος, Η επαρχία της Κόνιτσας και η Μόλιστα επί τουρκοκρατίας, 2003 54, 104.

2. Π. Αραβαντινός, Περιγραφή της Ηπείρου, 1986 τ. Γ' 164, Ι. Λαμπρίδης, Περί των εν Ηπείρω αγαθοεργημάτων, 1880 τ. Α' 59, Επετηρίς του εν Κων/πόλει Ηπειρ. Φιλεκπ. Συλλόγου, 1875 192, Γ. Παΐσιος, Ηπειρ. Εστία, τ. 1956 562.

3. Α. Παπαχαρίσης, Κ. Θεσπρωτού και Α. Ψαλίδα, Γεωγραφία Αλβανίας και Ηπείρου, 1964 89, Χ. Ρεμπέλης, ό.π., 157.

4. Αν. Ευθυμίου, Ηπειρ. Εστία, τ. 1956 287, Δ. Σαμαράς, Εκκλησία, εξωκλήσια, εικονίσματα, νερόμυλοι του χωριού μας, 1999 120, Γ. Κοντοδήμος, Κερασοβίτικα βιώματα, 1988 174, πρβλ. Χ. Γκούτος, Κόνιτσα τ. 2009 98-100.

- Επίσης λέγεται ότι ο ιερέας Δημ. Πρωτόπαπας έγινε μουχτάρης του χωριού το 1795 περίπου, οπότε μάζεψε από τους χωριανούς 10.000 γρόσια και τα έδωσε ως δικό του δήθεν δώρο στον Αλή πασά και ότι αργότερα ζήτησε από τους χωριανούς να υπογράψουν έγγραφο τουρκόγλωσσο, δήθεν ως ευχαριστήριο προς τον Αλή πασά, ενώ ήταν πωλητήριο των περιουσιών τους προς τον ιερέα, αλλά το έγγραφο δεν υπογράφηκε διότι ο τουρκομαθής γιός του χωριού Δ. Καρούση αποκάλυψε την απάτη, γι' αυτό ο ιερέας τον σκότωσε⁵.

- Για άλλα μέλη της ισχυρής οικογένειας Πρωτόπαπα, γνωρίζουμε τα εξής: α) Ο Γιάννης Πρωτόπαπας εκμεταλλευόταν στην Σκάλα Λούρου βοσκότοπους που του εκμίσθωσε το 1812 ο Αλή πασάς, β) Ο Χρήστος διετέλεσε γενικός προεστός του καζά (1827-29 τουλάχιστον), κατ' εντολή δε του οπλαρχηγού Σιλιχτάρη Μπότα το 1829 εξέτασε αν ήσαν σωστοί οι λογαριασμοί για ποικίλες υποθέσεις του Σιλιχτάρη που είχαν γραφεί από γραμματικούς του. γ) Ο Παναγιώτης διετέλεσε γενικός προεστός του καζά, κανονικά ή άτυπα, κατά τα έτη 1834-38 τουλάχιστον. δ) Ο Δημήτρης διετέλεσε άτυπος γενικός προεστός του καζά (1840-46), εμίσθωσε δε βοσκότοπο στην Βούρμπιανη. ε) Ο Γιώργος, γιός του Χρήστου, διετέλεσε άτυπος γενικός προεστός του καζά (1841) και νυμφεύθηκε την αδελφή του ιερομόναχου Χρύσανθου Λαϊνά (1844), αλλά μετά το θάνατό της κατά το ίδιο έτος αρνήθηκε αδίκως να επιστρέψει την προίκα, όπως κρίθηκε από διαιτητές. στ) Ο Δημήτρης και ο Χαράλαμπος διετέλεσαν μουχτάρηδες του χωριού, αντιστοίχως το 1872 και το 1874 τουλάχιστον, ενώ το 1873 και το 1874 διετέλεσαν μουχτάρηδες ο Οικονόμος παπα Βασίλης και ο Β. Παπαγιάννης αντιστοίχως⁶.

- Το χωριό ήταν τσιφλίκι του Αλή πασά, αλλά ήδη το 1845 είχε αποτσιφλικοποιηθεί. Το 1832 τουλάχιστον το κατείχε ως έμμισθος προστάτης ο Σιλιχτάρης Μπότας, ο οποίος είχε ορίσει ως σούμπαση (εκπρόσωπό του) τον τζατζά (φοροεισπράκτορα) Μέρο Τάση⁷.

- Από το 1870 η μονή Αγίας Τριάδος δαπανούσε για την λειτουργία του σχολείου του χωριού χίλια γρόσια ετησίως. Το 1875 η Στράτσιανη είχε 202 οικογένειες και σχολείο αλληλοδιδασκτικό με δάσκαλος μισθοδοτούμενο από την μονή και την κοινότητα, ενώ το 1899 είχε σχολείο δημοτικό με 60 μαθητές. Το 1882 ο Περν. Ν. Βαρδάκης σπούδασε στην Ζωσιμαία σχολή. Το 1911 ο μητροπολίτης ζήτησε από το οικοτροφείο της Βούρμπιανης να εισαχθούν σε αυτό οι μαθητές

5. *Αν. Ευθυμίου*, εφημ. Ιωαννίνων «Πρωινός Λόγος».

6. Βλ. αντιστοίχως: α) *Β. Παναγιωτόπουλος*, Αρχείο Αλή πασά, τ. Β' 2007 307, 302, β) *Ηπειρ. Χρονικά* τ. 1941 132, τ. 1929 225, τ. 1973 169, γ) *Ηπειρ. Χρονικά*, τ. 1929 233212, 241, δ) *Ηπειρ. Χρονικά* τ. 1929 215, 206, 213, *Ευθυμίου*, Η Βούρμπιανη της Ηπείρου, 1987 111, ε) *Ηπειρ. Χρονικά*, τ. 1929 208, *Κόνιτσα*, τχ. 13-14/1963, *Ηπειρ. Εστία*, τ. 1968 21, στ. *Ευθυμίου*, Σελίδες από την ιστορία της Κόνιτσας, 1997 46, 49, 53.

7. *Σπ. Αραβαντινός*, Ιστορία Αλή πασά του Τεπελενλή, 1895 603, *Π. Αραβαντινός*, Χρονογραφία της Ηπείρου, 1856 τ. Β' 340, *Ηπειρ. Χρονικά*, τ. 1938 50. Για τον Σιλιχτάρη, βλ. *Γκούτος*, *Ηπειρ. Ημερολόγιο*, τ. 2010 20 επτ.

Ευστ. Λ. Κοσκινάς και Γ. Παναγιωτόπουλος⁸.

- Παλαιότερα η οδική διάβαση του Σαραντάπορου γινόταν σε θέση ευρισκόμενη κάτωθεν της Πυρσόγιαννης. Το 1872 κατασκευάσθηκε λίθινη γέφυρα στην θέση της σημερινής γέφυρας της Στράτσιανης με συνεισφορές των χωριανών, οι οποίοι ένεκα τούτου απαλλάχθηκαν από την υποχρέωση παροχής της εργασίας τους σε άλλα δημόσια έργα. Το 1938 στην ίδια θέση υπήρχε ξύλινο γεφύρι⁹.

- Κατά τα έτη 1880-90 και 1900-03, η Στράτσιανη μετατάχθηκε από τον καζά της Κόντσας στον καζά του Λεσκοβικιού. Τότε περίπου μερικοί ταξιδευμένοι χωριανοί άρχισαν να αποκτούν στην Κόνιτσα σπίτια και μαγαζιά¹⁰.

- Το 1880 απήχθησαν 17 Στρατσιανίτες από ληστές και κρατήθηκαν στον Γράμμο μέχρι που έδωσαν λύτρα. Το 1882 άλλοι ληστές ζήτησαν και έλαβαν από τους χωριανούς ψωμί 80 οκάδες και καπνό 5 οκάδες, σε εξωκκλήσι του χωριού, όταν δε έμαθαν ότι ειδοποιήθηκε ο στρατός στην Κόνιτσα, λεηλάτησαν το χωριό και θα το έκαγαν αν δεν κατέφθανε στρατιωτικό απόσπασμα. Το 1903 ο αντιστασιακός φυλάκισε στην Κόνιτσα τον χωριανό δάσκαλο Β. Παναγιωτόπουλο επειδή όφειλε 90 γρόσια στον δεκατιστή, καθώς και στους προεστούς που εδήλωσαν ότι ο δάσκαλος ασθενεί, θα έλθει δε στην Κόνιτσα όταν ιαθεί. Τον Δεκέμβριο του 1912 επήγαν στην Στράτσιανη εκατό στρατιώτες, την λεηλάτησαν και οδήγησαν στην Κόνιτσα 16 προκρείτους και δύο ιερείς για να ανακριθούν σχετικά με την παρουσία ανταρτών στην περιοχή¹¹.

- Άλλα περιστατικά σχετικά με Στρατσιανίτες: Το 1858 ο μάστορας Γ. Γιώτη διέμενε στην Φθιώτιδα. Μετά το 1875 στο σχολαρχείο Γιανναδιού φοιτούσαν και Στρατσιανίτες μαθητές. Ο Γιανναδιώτης Κ. Τζιμινάδης νυμφεύθηκε την Στρατσιανίτισσα Ελένη (1883-1947). Το 1896 ο Παν. Β. Ρούβαλης «εκ Γρατσιάνης», ετών 45, ετραυμάτισε τον συγχωριανό Θ. Χρήστου και φυγοδίκησε. Ο Ι. Κοσκινάς (1866-1940) εμόνασε στο Άγιο Όρος με το όνομα Ιερόθεος¹². Σε παλιές φωτογραφίες, δημοσιευμένες στην Κόνιτσα, τ. 1998 σελ. 96-97, εικονίζονται ομάδες χωριανών.

8. Κόνιτσα, τχ. 108-110/1971, Επετηρίς του εν Κων/πόλει... 192, αθην. εφημ. «Αγών» φ. της 11.2.1900, Κόνιτσα, τ. 1998 175, Ηπειρ. Εστία, τ. 1968 491, 492.

9. Λαμπρίδης, ό.π., τ. Β' 187, Ρεμπέλης, ό.π., 170, Σ. Μαντάς, Το γεφύρι και ο Ηπειρώτης, 1987 41, Γκούτος, Η επαρχία.... 114. Το 1870 στον Βουρκοπόταμο πνίγηκαν έφιπποι οι Στρατσανίτες αδελφοί Βασίλης και Αριστείδης (Κόνιτσα, τχ. 91-92/1969). Το 1895 ο χείμαρρος Μαύρος (σύνορο με την Πυρσόγιαννη) είχε πολλά νερά και ήταν αδιάβατος (Φωνή της Ηπείρου 10.3.1895).

10. Μ. Κοκολάκης, Το ύστερο Γιαννιώτικο πασαλίκι, 2003 196, Ι. Λυμπερόπουλος, Παζαριού ανατομή, 1971 15.

11. Ευθυμίου, Η Βούρμπιανη 273, 281, Γκούτος, Ασημοχωρίτικα, τχ 8/2002, Φωνή της Ηπείρου, 31.10.1903 (= Κόνιτσα, τ. 2010 107).

12. Α. Πετρονώτης/Β. Παπαγεωργίου, Μαστόροι χτίστες από τα μαστοροχώρια της Κόντσας, 2008 540-543, Γκούτος, Η επαρχία.... 152, 170, Φωνή της Ηπείρου, 4.10.1896 (= Κόνιτσα, 2009 353), Ηπειρ. Ημερολόγιο, τ. 2000-1 198.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΑΣ, 1903-1905

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Χ. Γ. ΓΚΟΥΤΟΣ

Στην αθηναϊκή εφημερίδα «Φωνή της Ηπείρου», φ. της 31.10.1903, δημοσιεύθηκε η παρακάτω επιστολή-ανταπόκριση κάποιου Κονιτσιώτη, η οποία περιείχε ενδιαφέρουσες ειδήσεις για την επαρχία μας της εποχής εκείνης. Τότε επανεντάχθηκαν στον καζά της Κόνιτσας τα χωριά Βούρμπιανη, Πυρσόγιαννη και Στράτσιανη, που είχαν ενταχθεί στον καζά του Λεσκοβικιού το 1882, οπότε οι δύο καζάδες συγκρότησαν, μέχρι το 1888, το σαντζάκι του Λεσκοβικιού προς διευκόλυνση της δίωξης των ληστοσυμμοριών που λυμαίνονταν τον καζά της Κόνιτσας. Ακολούθως αναδημοσιεύονται εδώ ειδήσεις του 1905 από την αθηναϊκή εφημερίδα «Ο Πύρρος», φ. της 20.10.1905.

Υψηλή επινεύσει της Α.Α.Μ. του κραταιοτάτου και φιλολάου ημών Άνακτος, η επάνοδος των χωρίων Βουρμπιάνης, Πυρσογιάνης και Στρατσιάνης συγκαταλέγεται εις τα τετελεσμένα γεγονότα. Φαντάζεσθε την χαράν και αγαλλίασιν των κατοίκων, φαντάζεσθε την κατακλύζουσαν τας καρδίας αυτών ευγνωμοσύνην προς την Α.Ε. τον γενικόν διοικητήν Ιωαννίνων Οσμάν πασάν και τους λοιπούς συνεργήσαντας, εξ ων αναμφιβόλως την πρωτίστην διακατέχετε θέσιν επί ταις όντως πατριωτικαίς και σθεναραίς υμών ενεργείαις.

Οι Λιεσκοβικινοί όμως, ειθισμένοι να θεωρώσι τα χωρία τιμάριά των και τους κατοίκους αυτών αγέλας βοών, εξεμάνησαν, πάντα δε λίθον κινούντες και παν θεμιτόν και αθέμιτον μέσον μετερχόμενοι, την πικράν επιζητούσι των χωρίων μεταμέλειαν δια τον χωρισμόν των από των ισχυρών προστατών των. Και ατυχώς εύρον εν Κονίτση όργανα των σκοτειών και καταχθονίων ενεργειών των εν τω προσώπω δύο κυβερνητικών υπαλλήλων, του Λιεσκοβικινού δηλονότι Μουλ. Μουδέρη Μουχτάρβη και του αντισταγγελέως Αβδου-

λάχ εφένδη. Ίνα δε παραλείψω τα πολλά τούτων τερατουργήματα αναφέρω το επ' εσχάτων όλως παράνομον και έκθεσμον διάβημάτων, το γενικήν προξενήσαν κατάπληξιν και παρ' αυτοίς τοις ορθοφρονούσι Τούρκοις.

Ο διδάσκαλος του χωριού Στρατσιάνης Βασίλειος Παναγιωτόπουλος χρεωστέι εκ της περυσινής δεκάτης εις τον Λιεσκοβικινόν Δαιλιάν βέην ελάχιστον και ασήμαντον ποσόν εξ 80-90 γροσίων. Αντί λοιπόν ο κ. Δαιλιάν να εναγάγη τούτον αρμοδίως εις το Πρωτοδικείον, τη διαγνώμη του Μαλ. Μουδέρη Μουχτάρ, επιδίδει ψευδή καταγγελίαν εις τον αντισταγγελέα Αβδουλάχ ότι ο διδάσκαλος, προξενήσας εις αυτόν σπουδαίας ζημίας εκ καταχρήσεων κατά την διαχείρισιν της δεκάτης, θ' αποδράση εις την Ελλάδα. Ο αντισταγγελεύς, μεμυημένος εις τας καταχθονίους ταύτας του φίλου του σκευωρίας και πλεκτάνας, φύσει δ' άλλως τε διαφλεγόμενος υπό ακατονομάστου φανατισμού και βαθυτάτου προς τους Χριστιανούς μίσους, απαιτεί παρά του Ζαπιτά την βία προσαγωγήν του διδασκάλου. Επειδή όμως ούτος έτυχε ασθενών, ο δ' αποστολείς, σουβαρής επανήλθε φέρων μό-

νον την έγγραφον δήλωσιν των Μουχταροδημογερόντων ότι ο διδάσκαλος θα έλθη εξ άπαντος άμα ως ιαθή, εκμανείς ο Αβδουλάχ και ταις εισηγήσεσι του ετέρου συνεργού Μουχτάρ υπείκων, διατάσσει την βιαίαν προσαγωγήν του διδασκάλου και των Μουχταροδημογερόντων. Αποσταλέντες λοιπόν δύο ζαπτιέ τσαούσιδες μετά οκτώ χωροφυλάκων και ευρόντες τον ατυχή διδάσκαλον ερχόμενον ενταύθα, καίτοι εισέτι πάσχοντα, τούτον μεν δέσαντες και ραπίσαντες ανήγαγον εις το χωρίον, παραλαβόντες δ'εκείθεν και τους Μουχταροδημογερόντας μετεκόμισαν ενταύθα, παρουσιάσαντες εις τον αντισταγγελέα, όστις ως εσχάτους κακούργους έρριψεν εις τας σκοτεινάς φυλακάς, ένθεν, κατόπιν εντόνων παραστάσεων, εξήγαγον εις τας άνω κοινάς φυλακάς, κρατήσαντες επί 24 ολοκλήρους ώρας.

Επί του αποτροπαίου τούτου και εκνόμου διαβήματος των ειρημένων, εγένοντο εντεύθεν τα κατάλληλα διαβήματα όπου δει. Αλλ' επειδή η καθόλου αυτών πολιτεία και συμπεριφορά, ως και η μεγάλη των ανηθικότης, τυγχάνει υφ'όλας τας επόψεις εθνοβλαβής και επιβλαβεστάτη εις τους Χριστιανούς, διαβλέποντας εν των προσώπω των ειρημένων υπαλλήλων φοβερόν επικρεμάμενον κίνδυνον και επειδή κατ' ακολουθίαν επείγουσα όσον και επιτακτική παρίσταται ανάγκη, ει μη τινος άλλου, της μεταθέσεως τουλάχιστον των εν λόγω επικινδύνων και εκνόμων υπαλλήλων, δια ταύτα παρακαλούμεν όπως υψώσητε φωνήν, απαιτούντες, προς ησυχίαν των πιστών και αφοσιωμένων υπηκόων της Α.Α.Μ. του σουλτάνου, την μετάθεσιν των ειρημένων υπαλλήλων.

Τελευταίων λέγω υμίν ότι ο από τριών μη-

νών αφικόμενος νέος καϊμακάμης ημών εμφορείται όλως ευγενών αρχών προς όλους εξ ίσου και άχρι τούδε εξακολουθεί διοικών τον Καζάν πατρικώτατα και κατά τας φιλολάους βουλήσεις και διαθέσεις του Άνακτος ημών. Τ' ανωτέρω έκτροπα συνέβησαν απουσιάζοντες αυτού εις Καστάνιανην προς ανακάλυψιν των κλεπταποδόχων δια την αιχμαλωσίαν του Βασιλείου Γκόσιου. Εν τούτοις, μετ' εκπλήξεως πληροφορηθείς ταύτα κατά την επάνοδόν του, υπεσχέθη ότι θα τα εκθέση αρμοδίως.

- Την 26 Ιουλίου, εορτήν της Αγίας Παρασκευής τελείται ενταύθα πανήγυρις, εις ην συμμετέχουν ή τε Άνω και Κάτω Κόνιτσα. Κατά τα πατριά μας έθιμα, διεξάγεται και χορός υπό των γυναικών. Ενώ διεξήγετο ο χορός ούτος, αίφνης πηδούν εντός οι στρατιώται και ζητούν να συγχορεύσουν. Ο κόσμος σύμπας κατελήφθη υπό τρόμου, μόνος δε ο κ. Δημ. Κ. Φλώρος, ετόλμησε να υποδείξη το άτοπον εις τους στρατιώτας. Εξοργισθέντες όμως οι στρατιώται, του επετέθησαν βαναύσως και τον έδειραν ανηλεώς. Όταν πλέον αναισθήτησεν, τον αφήκαν και έφευγον. Αίφνης όμως μετανοήσαντες διότι τον αφήκαν ζώντα, εγύρισαν οπίσω και επανειλημμένως επυροβόλησαν εναντίον του. Ευτυχώς ανεπιτυχώς. Την επαύριον κατεμηνύθη ο κ. Φλώρος και πολλοί άλλοι ως υβρίσαντες την οθωμανικήν θρησκείαν και το καθεστώς. Ιδέτε τι τραβούμε.

- Ο Διοικητής Κονίτσης μετ' άλλων υπαλλήλων επολιόρκησε την οικίαν του διευθυντού του εκπαιδευτηρίου Κονίτσης κ. Παπακώστα, γενομένων ερευνών, όμως μόνον δεσμίς της θρησκευτικής εφημερίδος τα «Πάτρια» ευρέθη επ' αυτού.

- Αι εξετάσεις των σχολείων έληξαν και εφέτος, λίαν ευοίωνοι και με άφθονον συγκό-

μισιν καρπών. Η πόλις πάσα είνε ενθουσιασμένη με τον διευθυντή μας κ. Νικ. Παπακώστα. Η αυτή πρόοδος παρετηρήθη εις το παρθεναγωγείον και νηπιαγωγείον. Δυστυχώς δια την Κόνιτσαν αμφοτέραι οι διευθύντριαι αποχωρώσιν ή τε δ. Ουρανίας Στράβου, και η διεθύντρια του παρθεναγωγείου δ. Ευανθία Δ. Χατζή, ήτις και εμνηστεύθη τον

διαπρεπή Ηπειρώτην Παναγιώτην Νότην, της μεγάλης ηπειρωτικής οικογένειας. Ήτο συγκινητικωτάτη η στιγμή καθ' ήν αι μαθήτριαι απεχαιρέτουν τας διδασκαλίσσας των. Επί τη αναχωρήσει της, η δ. Ευανθία Δ. Χατζή απήγγειλεν πρωτοτυπώτατον και μεγάλης δυνάμεως λόγον.

παλιές φωτογραφίες

Ελεύθερο 6-8-1935

Από δεξιά: 1) Αχιλ. Μπάρμπας, 2) Πολύμνια Μπανά, 3) -, 4) Βικτωρία συζ. Α. Μπάρμπα, 5) -.
Καθιστοί από δεξιά: 1) -, 2) Γεωργ. Μπανάς, 3) Αντιγόνη Μπάρμπα (συζ. Β. Σταυρίδη), 4) -.

Φωτ. αρχ. Γ. Μπανά

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ «ΜΕΓΑΛΗΣ ΙΔΕΑΣ»

ΤΟΥ ΑΝΕΣΤΗ ΔΕΜΕΡΤΖΙΔΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η Ελληνική εμπλοκή στη Μικρά Ασία και οι Διεθνείς αντιδράσεις

Η Ελλάδα κήρυξε τον πόλεμο εναντίον των Κεντρικών Αυτοκρατοριών τον Ιούνιο του 1917. Τον Σεπτέμβριο του 1918 ελληνικές, σερβικές, αγγλικές και γαλλικές δυνάμεις εξαπέλυσαν μεγάλη επίθεση εναντίον της Βουλγαρίας στο μακεδονικό μέτωπο¹. Η επιτυχία της επίθεσης σηματοδότησε τον τερματισμό των εχθροπραξιών, εξαναγκάζοντας τη Βουλγαρία και την Τουρκία να συνθηκολογήσουν. Ένα μήνα αργότερα, τον Νοέμβριο του 1918, συνθηκολόγησε και η Γερμανία. Η ανακωχή του Μούδρου έθετε την Τουρκία στο έλεος των συμμαχικών δυνάμεων². Την υποχρέωνε να ανοίξει τα Δαρδανέλια, να παραχωρήσει τα οχυρά των Στενών στους Συμμάχους και να διευκολύνει τη δίοδο των πλοίων τους στον Εύξεινο Πόντο. Στις 13 Νοεμβρίου 1918, 55 συμμαχικά πλοία αγκυροβόλησαν στην Κωνσταντινούπολη, ο έλεγχος της οποίας διαμοιράστηκε μεταξύ Άγγλων, Γάλλων και Ιταλών. Ο τουρκικός στρατός θα αφοπλιζόταν, εκτός από έναν μικρό αριθμό ενόπλων για την επιβολή της τάξης,

και θα παραχωρούνταν στους Συμμάχους ο έλεγχος των συγκοινωνιών και των επικοινωνιών. Οι σύμμαχοι θα είχαν το δικαίωμα της στάθμευσης στις πετρελαιοφόρες περιοχές του Βατούμ και του Μπακού και η Οθωμανική Αυτοκρατορία θα απέσυρε τα στρατεύματά της από τη Συρία, την Υεμένη, την Κιλικία, τη Χετζάζη, τη Μεσοποταμία και τα Βιλαέτια της Αρμενίας. Η ήττα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και οι όροι που προμήνυαν τη διάλυσή της, προκάλεσαν την πτώση των Νεότουρκων και αποτέλεσαν τον επίταφιο της «Επιτροπής Ενώσεως και Προόδου».

Η συνδιάσκεψη ειρήνης πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι, χωρίς τη συμμετοχή των ηττημένων δυνάμεων. Η Ελλάδα διεκδικούσε τα νησιά του Αιγαίου, που παρέμεναν στην Τουρκία, τα Δωδεκάνησα, που ήταν υπό παλική κατοχή, τη Βόρειο Ήπειρο καθώς και την Ανατολική και Δυτική Θράκη. Ο Βενιζέλος δε διεκδικούσε επίσημα την Κύπρο, για να μην προκαλέσει τη δυσαρέσκεια των Βρετανών, ούτε όμως και την Κωνσταντινούπολη εξαιτίας του διεθνούς ενδιαφέροντος για την πόλη αυτή. Όσον αφορά στη Μικρά Ασία, ο Βενιζέλος διεκδικούσε τη λωρίδα που εκτεινόταν στα δυτικά μιας νοτιής γραμμής μετα-

1. Για τη συμμετοχή της Ελλάδας στον πόλεμο βλ. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Τόμος ΙΕ, ο.π, σσ.55-74.

2. Στο ίδιο, σσ. 103-104.

ξύ των περιοχών της Πανόρμου στο Μαρμαρά και ενός σημείου στη νότια ακτή απέναντι από το Καστελόριζο. Η περιοχή περιελάμβανε μεγάλο μέρος του βιλαετίου της Προύσας και το μεγαλύτερο τμήμα από το βιλαέτι του Αιδινίου, εκτός από το σαντζάκι του Ντενιζλί, που ο πληθυσμός του ήταν σχεδόν αποκλειστικά τουρκικός. Για το ζήτημα του Πόντου ο Βενιζέλος πρότεινε να συγχωνευτεί το βιλαέτι της Τραπεζούντας με το νέο Αρμενικό κράτος, αρνούμενος να υιοθετήσει το αίτημα των Ποντίων να γίνει ο Πόντος ανεξάρτητη δημοκρατία. Οι διεκδικήσεις της Ελλάδας βασίζονταν σε εθνολογικά στοιχεία, στη φυσική και κλιματολογική κατάσταση της Δυτικής Μικράς Ασίας η οποία ήταν ιστορικά και γεωγραφικά διαφορετική από το κεντρικό υψίπεδο της Ανατολίας και αποτελούσε τμήμα της λεκάνης του Αιγαίου και, τέλος, στην ανάγκη αποκατάστασης των εκδιωχθέντων πληθυσμών. Για τη γενικότερη ρύθμιση του τουρκικού ζητήματος ο Βενιζέλος πρότεινε σε υπόμνημα που έστειλε στον Λούντ Τζωρτζ τον Νοέμβριο του 1918³, τη δημιουργία ανεξάρτητου Αρμενικού κράτους, τη δημιουργία, υπό την αιγίδα της νεοσύστατης Κοινωνίας των Εθνών, ενός ανεξάρτητου κράτους Κωνσταντινούπολης και Ανατολικής Θράκης και την προσάρτηση της Μικράς Ασίας στην Ελλάδα.

Οι ελληνικές διεκδικήσεις υποβλήθηκαν σε επιτροπή εμπειρογνομόνων. Οι Βρετανοί και οι Γάλλοι αντιπρόσωποι ήταν σύμφωνοι με την παραχώρηση στην Ελλάδα μιας εκτεταμένης ζώνης, μικρότερης από αυτήν που διεκδικούσε ο Βενιζέλος. Οι Αμερικανοί εμπειρογνώμονες αμφισβήτησαν τη θέληση των Ελλήνων της Ιωνίας να ενωθούν με το ελληνικό Βασίλειο, υπογράμμισαν την αναπόσπαστη γεωγραφική και οικονομική εξάρτηση της παράκτιας ζώνης από το εσωτερικό της Ανατολίας και προσανατολίζονταν στην επιβολή ενός καθεστώτος προστασίας κάτω από την κηδεμονία της Κοινωνίας των Εθνών⁴. Η παλική αντίδραση ήταν η πιο ισχυρή. Η περιοχή της Σμύρνης είχε πρόσφατα παραχωρηθεί στην Ιταλία με τις συμφωνίες του Λονδίνου και του Αγίου Ιωάννη της Μωριέννης και η ενίσχυση του ρόλου της Ελλάδας στην ευρύτερη ζώνη της ανατολικής Μεσογείου αντιμετωπιζόταν από τη Ρώμη ανταγωνιστικά. Τέλος, η Ιταλία υποστήριξε ότι η ζώνη της Σμύρνης δεν έπρεπε να απομονωθεί από τον ευρύτερο πολιτικό και εδαφικό διακανονισμό για τη Μικρά Ασία. Ωστόσο, η προσπάθεια της Ιταλίας για τη δημιουργία τετελεσμένου γεγονότος, με την κατάληψη της Απάλειας και την τάση για επέκταση στο βιλαέτι του Αιδινίου και η έντονη διαφωνία της με τις ΗΠΑ για το θέμα του Φιούμε στην Αδρια-

3. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Τόμος ΙΕ, σ. 111.

4. ΣΒΟΛΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ο.π, σ. 150.

τική, προκάλεσαν την τελική συγκατάθεση του Ουίλσον για την αποστολή ελληνικού εκστρατευτικού σώματος στη Σμύρνη, σε συνεδρίαση του Ανώτατου Συμβουλίου στις 5 Μαΐου 1919. Για να ενισχύσει αριθμητικά το ελληνικό στοιχείο⁵ στη διεκδικούμενη περιοχή, ο Βενιζέλος συμπεριέλαβε στη ζώνη αυτή τα γειτονικά νησιά, Ίμβρο, Τένεδο, Μυτιλήνη, Χίο, Σάμο Ικαρία, Ρόδο, Καστελόριζο και τα υπόλοιπα Δωδεκάνησα, όπου οι Έλληνες είχαν μεγάλη αριθμητική υπεροχή. Ο ελιγμός αυτός δικαιολογήθηκε με το επιχείρημα ότι από οικονομική και γεωγραφική άποψη τα νησιά αυτά ήταν μέρος της ηπειρωτικής Τουρκίας.

Για να εξασφαλιστεί η εκ των υστέρων έγκριση των Ιταλών, ο Κλεμανσώ τόνισε ότι η απόβαση δεν αποτελούσε τελική απόφαση για την «τύχη» της Σμύρνης. Συνεπώς, η επικείμενη ελληνική επιχείρηση ήταν προσωρινού χαρακτήρα με στόχο την προστασία του πληθυσμού. Τελικά, οι παραχωρήσεις διαμορφώθηκαν ως εξής⁶: η Ελλάδα θα έπαιρνε τη ζώνη από τη Σμύρνη έως το Αϊβαλί, που περιέκλειε και την κάτω κοιλάδα του Μαιάνδρου. Η τουρκική Μικρά Ασία θα διαμοιραζόταν στα τρία, η ελληνική εντολή θα περιελάμβανε το υπόλοιπο βιλαέτι του Αιδινίου, η παλική τη νότια Μικρά Ασία και η γαλλική τη βόρεια και κεντρική Ανατολία. Η αρμε-

νική ζώνη θα περιερχόταν στην κηδεμονία των ΗΠΑ. Αξίζει να σημειωθεί, ότι οι Ευρωπαίοι εμπειρογνώμονες στην Τουρκία εξέφραζαν την ανησυχία τους για τις πρακτικές δυσκολίες της διατήρησης της ελληνικής διοίκησης στη Σμύρνη, καθώς έβλεπαν την απροθυμία της πλειοψηφίας των Τούρκων να εφαρμόσουν τον όρο της ανακωχής περί αφοπλισμού. Εξάλλου και οι στρατιωτικοί κύκλοι της Αγγλίας, που εκπροσωπούνταν κυρίως από τον αρχιστράτηγο Χένρυ Ουίλσον θεωρούσαν την αποστολή του ελληνικού στρατού ως εμπλοκή της Αγγλίας σε έναν καινούργιο μακροχρόνιο πόλεμο⁷. Παρά τις αντιρρήσεις αυτές, αναμφισβήτητο είναι το γεγονός ότι η Ελλάδα εξυπηρετούσε τα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα της Βρετανίας στην περιοχή των Στενών και στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Η Ελλάδα θα ήταν η δύναμη στην οποία θα μπορούσε να στηριχθεί η Βρετανία, αν βρίσκονταν σε κίνδυνο οι αυτοκρατορικές επικοινωνίες με την Ινδία ή η ελευθερία των Στενών. Βέβαια να τονίσουμε ότι η πολιτική αυτή δεν είχε τη μορφή επίσημης διακρατικής συμμαχίας με αμοιβαίες οικονομικοστρατιωτικές υποχρεώσεις και στηριζόταν στο λανθασμένο, όπως αποδείχθηκε, συμπέρασμα ότι η Τουρκία ήταν ανίσχυρη.

(συνέχεια στο επόμενο)

5. SMITH M. L., ο.π, σσ. 151-152.

6. SMITH M. L., ο.π, σ. 168.

7. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Τόμος ΙΕ, σ. 116.

Μικρόβια, μάνα...

(ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ Σ. ΤΟΥΦΙΔΗ «ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙ»)

Ο κοντοχωριανός μου Γιώργος Ν. από μικρός είχε αγάπη στα ζώα και μεγαλώνοντας έκανε ένα μικρό κοπάδι 50-60 γίδια εκπληρώνοντας το όνειρό του να γίνει μικροτσέλιγκας. Τι να 'καναν οι άνθρωποι 'κείνα τα χρόνια, ως τη δεκαετία του 1960, που ήρθε η εποχή του ξεριζωμού και άρχισαν τα χωριά μας να ρημάζουν με τη μετανάστευση στη Γερμανία και πιο μακριά ακόμα; 'Η τη χερολάβα θα 'πιαναν στο χέρι για το ψωμί της χρονιάς ή την κλίτσα να σαλαγούν στο λόγγο γιδοπρόβατα. Έτσι, λοιπόν, και ο Γιώργος έγινε ένας μικρός τσέλιγκας και κάθε πρωί έπαιρνε το ψωμοτύρι ή ό,τι άλλο του 'χε 'τοι-μάσει η μάνα από το βράδυ, το 'βάζε στο μάλλινο αργαλείσιο ταγάρι, μ' ένα φλασκί νερό και σφυρίζοντας ανηφόριζε τα γίδια του προς το μεγάλο λόγγο για βοσκή.

Περνώντας τα χρόνια, ήρθε κάποτε η ώρα που στρατεύτηκε να υπηρετήσει την πατρίδα, όπως λένε. Ντύθηκε το χακί, έστειλε και μια φωτογραφία στη μάνα του να τον καμαρώσει, κοτζάμ παλικαράκι με το δίκωχο και του έδωσαν ειδικότητα νοσοκόμου, στέλνοντάς τον στη σχολή. Εκεί ο Γιώργος έμαθε πρωτόφαντα πράγματα: ότι υπάρχουν παντού κάτι μικρά ζουζούνια, που δεν φαίνονται με το μάτι και λέγονται μικρόβια.

Αυτά προκαλούν διάφορες αρρώστιες, όπως είναι ο μελιταίος, ο τέτανος, η λύσσα και άλλες αρρώστιες. Γι' αυτό πρέπει πάντα να προσέχουμε την καθαριότητα, να μην τρώμε με άπλυτα χέρια και γενικά να προσέχουμε την υγεία μας. Δηλαδή ο Γιώργος έμαθε στο στρατό πράγματα, που δεν τα είχε φανταστεί ποτέ του στο χωριό. Αυτός έτρωγε το ψωμοτύρι του από

το μάλλινο σακούλι, έπινε ένα κύπελλο γάλα από το καρδάρι, μόλις άρμεγε τα γίδια κι αγάλιαζε, χωρίς να βάλει ποτέ στο μυαλό του ότι υπήρχαν στον κόσμο τέτοιοι αόρατοι εχθροί για τον άνθρωπο...

Όταν, με το καλό, γύρισε στο χωριό με τη λήξη της θητείας του, παρέλαβε από τον αντικαταστάτη του το μικρό κοπάδι και ξεκίνησε «παλιά μου τέχνη κόσκινο» που λέει και η παροιμία. Πρωί-πρωί η μάνα του, όπως πρώτα, 'τοίμασε το σακούλι με το «προσφάϊ» και το φλασκί. Πριν προλάβει η μάνα να βάλει το ψωμοτύρι στο σακούλι, βάζει φωνή ο Γιώργος:

- Στάσου μάνα, τι καν'ς εκεί; μικρόβια, μάνα. Ξαφνιασμένη η μάνα του, του λέει:
- Τι είναι αυτά παιδί μου, τι έπαθες;
- Α πα πα, μάνα, μικρόβια. Αυτά είναι κάτι μικρά ζουζούνια που κάνουν έτσι κι έτσι. Και της αράδιασε όλα 'κείνα που είχε μάθει στο στρατό.
- Και τώρα τι να κάνουμε γιόκα μ'; ρωτάει η μάνα.
- Θα παίρνουμε μια λαδόκολλα απ' τον μπακάλη του χωριού, θα τυλίγουμε το ψωμοτύρι ή την πίτα και μετά θα τα βάζουμε στο σακούλι. Θα βράζουμε το γάλα πριν το πιούμε γιατί έχει μικρόβια και μπορεί να πάθουμε μελιταίο. Θα πλένουμε καλά όλα τα αγκειά, γιατί αυτά τα καταραμένα μικρόβια κυκλοφορούν παντού.
- Καλά γιόκα μ', είπε και η καψομάνα, παραξενεμένη. Ας κάνουμ' όπως λές, αφού έτσι τό 'θελε ο Θεός, να μας στείλ' τέτοιους οχτρούς, που δεν τους ξανάχαμαν τόσα χρόνια στο χωριό μας...

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΞ ΗΠΕΙΡΟΥ ΕΘΝΙΚΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΕΣ

ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ

Παρήλθε ολόκληρος και πλέον μήνας [10 Απριλίου], σήμερα που γράφω, αφ' ότου άρχισε η προανακριτική Επιτροπή για την ανεύρεση των υπευθύνων της αλλοίωσης στοιχείων της περιβόητης λίστας ΕΑΟΑΚ.Τ. Συνειρμικά με τούτα τα αίσχη, ήρθαν στον μου τα έργα της ευποιίας των Εθνικών Ευεργετών της Ηπείρου. Λειτουργήσε δηλ. ο ψυχολογικός νόμος σύμφωνα με τον οποίο η εικόνα που υπάρχει στο συνειδητό της ψυχής δημιουργεί το αντίθετό της. [Το φτωχό καλύβι δημιουργεί το πλούσιο μέγαρο κ. ο. κ.] Μόνο με μια τέτοια προσέγγιση μπορεί να λειτουργήσει η σχέση των τεθέντων στην επικεφαλίδα θεμάτων.

Περί των εξεταστικών επιτροπών και των πορισμάτων, στα οποία αυτές καταλήγουν έχω γράψει και άλλη φορά. Η υπό εξέλιξιν έρευνα διαφέρει. Όχι ως προς την σύνθεσή της αλλά ως προς το πολιτικό και οικονομικό τοπίο που την περιβάλλει. Οι δεινοπαθούντες από τα χαράτσια την ανεργία κ.λ. δεν έχουν καμιά αμφιβολία ότι θα λάμψει η αλήθεια όπως μετά πείσματος επαναλάμβαναν μεγαλόσχημοι πολιτικοί κτυπώντας μάλιστα τη γροθιά τους επί των εδρών της Βουλής. Θυμόμαστε ασφαλώς το περιλάλητον [ουδεμίανανεχόμεθασυγκάλυψιν]. Τώρα υποστηρίζεται απ'

όλες τις πτέρυγες ότι φταίει το πολιτικό σύστημα και ικανοποιούνται ασφαλώς, γιατί φρονούν ότι αυτού του νοητικού επιπέδου είναι οι ψηφοφόροι τους. Είναι σα να μας λένε ότι για την απόδραση από τις φυλακές δεν φταίει κανείς παρά μόνο το ελικόπτερο. Επειδή πολλοί είναι βέβαιοι περί του πορίσματος θα αναφέρω και πάλιν τον Αίσώπειο μύθο. Αναφέρει ο Αίσωπος, όταν ο λύκος τους έκλεψε τα πρόβατα από την καλύβα, οι παθόντες βγήκαν στο βουνό, μήπως βρουν τον τορό [ίχνη] του λύκου για να τον πιάσουν. Συνάντησαν κατερχόμενο στη πλαγιά του βουνού κάποιον χωριανό τους και τον ρώτησαν μήπως είδε τον τορό του λύκου.

Εκείνος τους είπε πως είδε τον ίδιο το λύκο και τους υπέδειξε, που είναι κρυμμένος να πάνε να το πιάσουν. Εκείνοι του απάντησαν Εμείς τον τορό ζητάμε όχι τον λύκο Ο Λύκος δεν πιάνεται εύκολα και οι ελπίδες των αναξιοπαθόντων Ελλήνων είναι στραμμένες όχι στην εναλλαγή των τριακοσίων πλέον, αλλά μήπως βρεθούνε κάποιοι φιλότιμοι ευπατρίδες, που έχουν πολύ πλούτο και διαθέσουν για την υποστήριξη και ανόρθωση της πατρίδας των. Γιατί η Ελλάδα, [η σύντροφος αεί της πενίας] βρέθηκε στην ανάγκη να συνάψει δάνεια, για την επιστροφή των οποίων πολύ συ-

νέβαλαν οι εξ Ηπείρου Εθνικοί Ευεργέτες.

Αλλά η προσφορά των εθνικών ευεργετών της Ηπείρου και στη διάρκεια της τουρκοκρατίας και μετά την απελευθέρωση υπήρξε τεράστια. Δεν θα επεκταθώ, γιατί ούτε ο χώρος το επιτρέπει αλλά και η οποιαδήποτε αναφορά είναι αδύνατο να συμπεριλάβει το μεγαλείο της πατριδολατρίας των. Ακούω καμιά φορά να λένε πως δεν πρόσεξαν την ιδιαίτερή τους πατρίδα ενώ πολλά διέθεσαν για την Αθήνα. Θα γράψω την απάντηση στο εύλογο κάπως ερώτημα όπως την διάβασα στη είσοδο του Ναού του Αγίου Νικολάου ακριβώς απέναντι από τον Ευαγγελισμό. Είναι χαραγμένη στον ανδριάντα του ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΡΙΖΑΡΗ.

Γ. Ριζάρης, προς Αδαμάντιο Κοραή.

Ο μακαρίτης ο αδελφός μου [Μάνθος] και εγώ απεφασίσαμε να αφήσωμε κληρονόμο την πατρίδα μας.

Αδαμάντιος Κοραής προς Γ. Ριζάρη.

... Μην αμφιβάλλεις φίλε, ότι ωφελών την κοινήν πατρίδα, ωφελείς εν ταυτώ και την μερικήν [Ζαγόρι] και γίνεσαι τω όντι χρήσιμος εις όλην την Ελλάδα.

Φτωχοί ξενιτεμένοι Ηπειρώτες ίδρυσαν το πανεπιστήμιο, το Πολυτεχνείο, την εθνική βιβλιοθήκη, το αρχαιολογικό

μουσείο, τη σχολή ευελπίδων και άλλα πολλά έργα ευποιίας, που κοσμούν την Αθήνα. Και στα Γιάννενα η Καπλάνειος και η Ζωσιμαία σχολή όπου δίδαξαν Μεγάλοι του Γένους Δάσκαλοι. Οι περισσότεροι εξ αυτών για να μη πω όλοι ταύτισαν την ελευθερία με την Παιδεία του Γένους και αυτοί οι απόδημοι Ηπειρώτες που έζησαν μοναχική ζωή έκαμαν τα Γιάννενα πρώτα στ' άρματα και πρώτα στα γράμματα. Αλλά αν υποστήριξαν κατά κύριο λόγο την Παιδεία μεγάλη ήταν η προσφορά τους και στην Κοινωνική Πρόνοια και στην Υγεία, [ενδεικτικά αναφέρω το νοσοκομείο Χατζηκώστα].

Πολλοί και πολλά από τα έργα των εθνικών ευεργετών της Ηπείρου έχουν παραλειφθεί. Δεν ήταν σκοπός μου να αναφερθώ σ' αυτό το γιγάντιο έργο. Οι πηγές πληροφόρησης είναι πολλές. Ήθελα μόνο να τονίσω πόσο άλλαξαν οι καιροί. Η ιστορία του ελληνικού Γένους είναι γεμάτη από ανδραγαθήματα από ευγενείς και ωραίους αγώνες, από έργα ευποιίας, που ανέβασαν πολύ ψηλά και δόξασαν την Ελλάδα. Δυστυχώς στην εποχή μας αντίρροπες δυνάμεις λειτουργούν, τόσο που ίσως φανούν παράξενα όσα γράφονται για το επίπεδο στο οποίο βρίσκεται η σημερινή Ελλάδα σε σχέση με το παρελθόν της.

Ιωάννης Παρμενίδης «πολίτης Κονίτσης»

α. Η Κόνιτσα απελευθερώθηκε από τον τουρκικό ζυγό στις 24 Φεβρουαρίου 2013. Εφέτος γιορτάζουμε τα εκατό χρόνια από την απελευθέρωση. Τον Σεπτέμβριο του απελευθερωτικού, έτους 1913 το Δημοτικό Συμβούλιο Κόνιτσας σε έκτακτη συνεδρίαση, υπό την προεδρία του Δημάρχου Κ. Παπαδιαμάντη, εξέδωσε ψήφισμα ανακηρύσσοντας τον Ιωάννη Παρμενίδη «πολίτη Κονίτσης» για «**τας ολοπροθύμους και ευγενείς υπηρεσίας, άς η υμετέρα εντιμότης αυθόρμητους προσήνεγκε τη ημετέρα πατρίδι παμψηφεί ανακηρύσσει υμάς πολίτην Κονίτσης και παρακαλεί υμάς να αποδεχθήτε τον τίτλον τούτον ως ελάχιστον τεκμήριον της προς υμάς οφειλομένης απείρου ευγνωμοσύνης**». Ο Ιωάννης Παρμενίδης, καταγόμενος από την Κέρκυρα, ήταν πρόξενος της Ελλάδας στην Βοστώνη και φίλος του μεγάλου ευεργέτου της Κόνιτσας και ολόκληρης της ανθρωπότητας, του από Παπίγκου Ζαγορίου, Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου. Μετά τον θάνατο του ευεργέτη στο Τούρνο Σεβερίν της Ρουμανίας τον Ιούνιο 1906 ορίστηκε πληρεξούσιος της διοίκησης του εδρεύοντος στην Βοστώνη Ιδρύματος «Σχολές Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου» και ήρθε στην Ελλάδα για την εκτέλεση της από Φεβρουαρίου 1906 διαθήκης τού μεγαλύτερου, παγκόσμια, τυφλολόγου. Σ' αυτή (διαθήκη) οριζόταν να ιδρυθεί «Ελληνική Σχολή Ανωτάτη εφόσον θα επιτρέπωσι οι περιστά-

σεις ει δυνατόν δε το Σχολείον τούτο να είναι παρόμοιον προς τα άριστα Γερμανικά «Γυμνάσια» να φοιτώσι δε εις αυτό προς μόρφωσιν εαυτών παίδες άνευ διακρίσεως φυλής, θρησκείας, χρώματος και κοινωνικής τάξεως, να ιδρυθή δε το Σχολείον τούτο είτε εν Κονίτση, είτε εν Ιωαννίνοις, είτε εν άλλη πόλει της Ηπείρου προς δυσμάς των Ιωαννίνων κειμένη». Η θέληση του διαθέτη-ευεργέτη λοιπόν ήταν να ιδρυθεί Ανώτατη Σχολή με σκοπό την καλλιέργεια των ελληνικών γραμμάτων. Μην ξεχνάμε ότι ο ίδιος ο ευεργέτης ήταν αριστούχος απόφοιτος της φιλοσοφικής σχολής Αθηνών και διδάκτορας της. Οι εκτελεστές της διαθήκης και διαχειριστές της κληρονομιάς του Αμερικανοί φίλοι τού ευεργέτου «κατόπιν επισταμένης μελέτης της πραγματικής καταστάσεως της εκπαίδευσέως εν Ελλάδι, ότι η μεγίστη υπηρεσία, την οποία δύναται τις να προσφέρη εις την χώραν, είναι η διαπρακτικών γεωργικών σχολείων παροχή πρακτικής γεωργικής μορφώσεως εις τα τέκνα των αγροτών», όπως αναφέρεται σε έγγραφη αναφορά του 1928 **του Ιωάννου Παρμενίδη** προς το Υπουργείο Παιδείας, θεμελιώνουν το 1910 στην Κόνιτσα την γνωστή σε όλους Αναγνωστοπούλειο Γεωργική Σχολή. Υπάρχει η σχετική οικοδομική άδεια στα τούρκικα από τις Αρχές της Κωνσταντινούπολης και η εντολή προς τον τούρκο νομάρχη Ιωαννίνων να επιβλέπει τις εργα-

σίες. Το 1925 εγκαινιάζεται στην ελεύθερη, από τον Φεβρουάριο 1913, Κόνιτσα η λειτουργία της Σχολής. Σε σχετικό δημοσίευμα της αθηναϊκής εφημερίδας «Ακρόπολις», της εποχής εκείνης προ της επιλογής του τόπου ανέγερσης της Σχολής, αναγράφεται «Όσον δε αφορά την πόλιν της Β. Ηπείρου εν ή οφείλει να ιδρυθή, ουδέν δύναται καν να υπάρξη περί τούτου δευτέρα γνώμη. Διότι ου μόνον δια της διαθήκης του μακαρίτου ευεργέτου, ως πρώτη αναφέρεται η Κόνιτσα, αλλά και πάντες οι λόγοι, οι οφείλοντες να πληρώσι τους όρους, εφ' ώ δέον να ιδρυθή και στηριχθή η λειτουργία του νέου Γυμνασίου, συνηγορούσι θαυμασίως **υπέρ της ρηθείσης καρποβρύτου και Ελληνικότητας της Β. Ηπείρου πολίχνης (Κόνιτσας)**. Ου μόνον ο αμιγής Ελληνικός χαρακτήρ της, το κλίμα της, η κοινωνία της, το προσόν της ως έδρας της Μητροπόλεως Βελλάς, **ο περιτοιχισμός της υπό αμαθούς και πενομένου γεωργικού και κτηνοτροφικού πληθυσμού**, αλλά προ παντός η γεωγραφική θέσις της επιβάλλεται απολύτως υπέρ της προτιμήσεως της ως τόπου ιδρύσεως του νέου Γυμνασίου» Στην επιλογή της Κόνιτσας για την ανέγερση της Σχολής αλλά και στην προτίμηση λειτουργίας Γεωργικού Σχολείου και όχι Φιλολογικού Σχολείου βέβαιη είναι η περί αυτών απόφαση του Ιωάννου Παρμενίδη και σίγουρη είναι η επίδραση του τότε δυναμικού, από Ρουσιά Πωγωνίου, Μητροπολίτη Βελλάς και Κονίτσης Σπυρίδωνος, μετέπειτα Ιωαννίνων και

αργότερα αρχιεπισκόπου Αθηνών, αφού υπέγραψε περί αυτών και σιγίλιο ο τότε Οικουμενικός Πατριάρχης. Ο Σπυρίδωνος τον Σεπτέμβριο 2011 (τουρκοκρατία) είχε λειτουργήσει το Ιεροδιδασκαλείο Βελλάς, εύκαρπο φυτώριο δασκάλων και ιερέων, εφοδιασμένων και με γεωπονικές γνώσεις, με μοναδική υπεραιωνόβια προσφορά, ένεκα του σχολικού-οικοτροφιακού προγράμματος και του υψηλής ποιότητας διδακτικού προσωπικού. Στην Μητρόπολή μας οι ιερείς που γνώριζαν γραφή και ανάγνωση τότε μετρούνταν στα δάκτυλα του ενός χεριού. Το Σεπτέμβριο 1913, που ανακηρύσσεται ο Ιωάννης Παρμενίδης «πολίτης Κονίτσης», η Αναγνωστοπούλειος Σχολή ανεγειρόταν στην Κόνιτσα. Ήταν σίγουροι οι τότε δημοτικοί μας άρχοντες με δήμαρχο τον Κ. Παπαδιαμάντη και πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου τον Γ. Ρούβαλη για την μεγάλη, στο μέλλον, προσφορά της Σχολής. Ο Παρμενίδης ήταν εξέχουσα προσωπικότητα και ανέπτυξε σπουδαία δράση στην Ελλάδα, και πριν από την ίδρυση της Αναγνωστοπουλείου Σχολής στην Κόνιτσα, μετείχε στον βορειοηπειρωτικό αγώνα, υπηρετήσας και ως Υπουργός Οικονομικών στην Κυβέρνηση της Αυτόνομης Βορείου Ηπείρου (1913-1915), τάχθηκε ενεργά στο κίνημα του δημοτικισμού, είχε «υψηλές» επαφές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και τιμήθηκε με σειρά μεταλλίων για τις υπηρεσίες του προς την πατρίδα (1913-1921). Το πλουσιότατο αρχείο του, αποτελούμενο από επτά φα-

κέλους, που περιλαμβάνουν κυρίως την αλληλογραφία του, παρέδωσε η κόρη του Ραχήλ Παρμενίδη στο Μουσείο Μπενάκη και εκεί το ανακάλυψε ο μαριώδης συλλέκτης αντικειμένων και κειμένων συμπατριώτης μας Τάκης Φασούλης και από αυτό το αρχείο είναι το ψήφισμα του Σεπτεμβρίου 1913 του Δήμου Κόνιτσας.

β. Ψηφίσματα της Εκκλησίας του Δήμου στην αμεσοδημοκρατική αρχαία Αθήνα, με την οποία απονέμονταν τιμές σε ξένους και πολίτες Αθηναίους για τις εξαιρετικές υπηρεσίες τους στην πόλη, έχουμε πολλά και πολλές μαρτυρίες περί αυτών. Προς τους προσφέροντας μεγάλες υπηρεσίες ξένους απονεμόταν ο τίτλος του **πολίτη της Αθήνας**, το δικαίωμα απόκτησης οικίας στην πόλη, και προς ξένους και αθηναίους πολίτες, η ατέλεια, δηλαδή η μη πληρωμή φόρων, η δωρεάν παροχή διατροφής στο Πρυτανείο κλπ. Η μεγαλύτερη απονεμόμενη τιμή ήταν η κατασκευή με δαπάνη της πόλης αγάλματος και η τοποθέτηση αυτού σε ναό, οπότε λατρευόταν ο τιμώμενος μαζί με τον ολύμπιο θεό και λεγόταν σύν-ναος. Τα ψηφίσματα γράφονταν και σε μαρμάρινες πλάκες, οι οποίες τοποθετούνταν σε πλατείες της πόλης, χάριν των τιμώμενων και της «αριστεία;» αλλά και για να παραδειγματίζονται οι πολίτες και να βρίσκονται μιμητές των αγαθοεργών πράξεών τους.

γ. Στο Δημαρχείο μας δεν υπάρχουν, δυστυχώς, παρόμοια σπουδαία έγγραφα, όπως το παραπάνω ψήφισμα

του 1913, φωτογραφίες, μετάλλια, βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, φορεσιές, όπλα ή οτιδήποτε άλλο, που θα τροφοδοτούσε την ιστορική γνώση, θα διατηρούσε την συλλογική μνήμη και θα θύμιζε το παρελθόν του χαριτόβρυτου, κατά την εφημερίδα «Ακρόπολις», τόπου μας. Αν συγκεντρώνονταν από γενέσεως του Δήμου θα μπορούσαν να αποτελέσουν εκθέματα ενός ζωντανού μουσείου της πόλης μας. Επί προηγούμενης Δημαρχίας στην σάλα του Δημαρχείου μας αναρτήθηκαν οι φωτογραφίες ίων διατελάστων Δημάρχων επί τωρινής /...καθαιρέθηκαν. Όπως μου είπε ο Τάκης Φασούλης, δικηγόρος Αθήνας έχει συγκεντρώσει 2.000 βιβλία σε ιδιωτικό του χώρο για τον εμφύλιο πόλεμο, που κυρίως διαδραματίσθηκε στα βουνά μας, τα χωριά μας και την Κόνιτσα. Ας αρχίσει έστω και τώρα μια προσπάθεια, «κάλλιο αργά παρά ποτέ». Η Αναγνωστοπούλειος Σχολή διαθέτει πλούσιο υλικό για τον ευεργέτη της και για την ζωή της και ο υπεύθυνος της Γιώργος Μπασιάς έδειξε ζωηρό ενδιαφέρον και για το αρχείο Παρμενίδη. Θα έλθει πιστεύω η στιγμή που θα λειτουργήσει ένα σπουδαίο θεματικό Μουσείο στο χώρο της για αυτόν που «**Το όνομα του ανήκει στην Ελλάδα, η φήμη του στις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά το έργο του στην ανθρωπότητα**» και αυτό μακάρι να συμπέσει με το άνοιγμα της Σχολής. Η Πατρής αγνωμονούσα κλειδαμπάρωσε την γεραρά Αναγνωστοπούλειο Σχολή προ ετών. Όπως προκύπτει από το ψή-

φισμα του Σεπτεμβρίου 1913 τότε η Κόνιτσα ήταν Δήμος, αφού το ψήφισμα εκδόθηκε από Δημοτικό Συμβούλιο. Δεν γνωρίζω βέβαια εάν υπήρχαν και Κοινότητες εκείνα τα χρόνια ως θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ξανάγινε από Κοινότητα Δήμος η Κόνιτσα δυνάμει του από 31 Ιανουαρίου 1948 βασιλικού διατάγματος (ΦΕΚ 37/13 Φεβρουαρίου

1948) «τιμής ένεκα» λόγω της «μάχης της Κόνιτσας», γεγονός που δεν γνωρίζομε οι νεώτεροι και ευκαιρία είναι διαβάζοντας το βασιλικό διάταγμα να το μάθουμε, αφού «όλβιος εστίν όστις της ιστορίας μάθησιν έσχευ».

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Αύ. Αρω.
99.

Πρὸς τὸν ἀξιότιμον κ. Γεώργιον
Πασιμερίδην.

Αξιότιμε κ.

Τὸ Δημοτικὸν ἐμβολιζόμενον Κονίτιον συζητῶν
σήμερον ἐν ἑνὸς ἡμέρας συνεδρίασιν ἐν ὅλῃν προε-
δρίαν τοῦ Δημάρχου κ. Κ. Πασαδιαμαντή καὶ
ζατὸν ἐν ὅσῃν καὶ ἐξουροδιόμῳ καὶ ἐξενεῖ ἕνα
προσίαν, ἀπὸ τῆς ἡμετέρας ἐπιμέλειαν ἀνδορμύλην προσήγα
καὶ τῆς ἡμετέρας παρτίδος παρμεριδίου ἀνακηρύττει ἡμᾶς

ΙΣΟΠΙΤΝΩ ΣΧΟΝΙΤΩΝ

καὶ παρακαλεῖ ἡμᾶς τὰ ἀνοδοχθῆτε τὸν ἕλκον τοῦτον ἐν ἐξῆσιν ἐμ-
μύριον τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐπιχομίνης ἀσείρου ἐξενεμοσύνης. Ἐπιζῆ ἐπιλεβρίον

Ὁ Δήμαρχος

κ. Κωνσταντίνου

τὸ Δημοτικὸν ἐμβολιζόμενον

κ. Κωνσταντίνου

Ὁ Δημ. Γραφεὶς Κωνσταντίνου

Κωνσταντίνου

«Εργαστήρι αιώνων»

Το «Εργαστήρι Αιώνων», το ντοκιμαντέρ για την Πρέσπα, του συμπατριώτη μας, σκηνοθέτη, Βαγγέλη Ευθυμίου, προβλήθηκε στην Κόνιτσα, τη Δευτέρα, 6 Μαΐου 2013, στο Δημαρχείο της πόλης.

Το ντοκιμαντέρ δημιουργήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος LIFE+ Ενημέρωση & Επικοινωνία (2010-2013), «Ψάρια, Αλιεία & Ευρωπαϊκή Πολιτική στη λεκάνη των Πρεσπών» και επιλέχθηκε να είναι μία από τις 58 ελληνικές ταινίες που προβλήθηκαν στο 15ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης – Εικόνες του 21ου Αιώνα, στις 16 Μαρτίου 2013, στον κινηματογράφο Ολύμπιον.

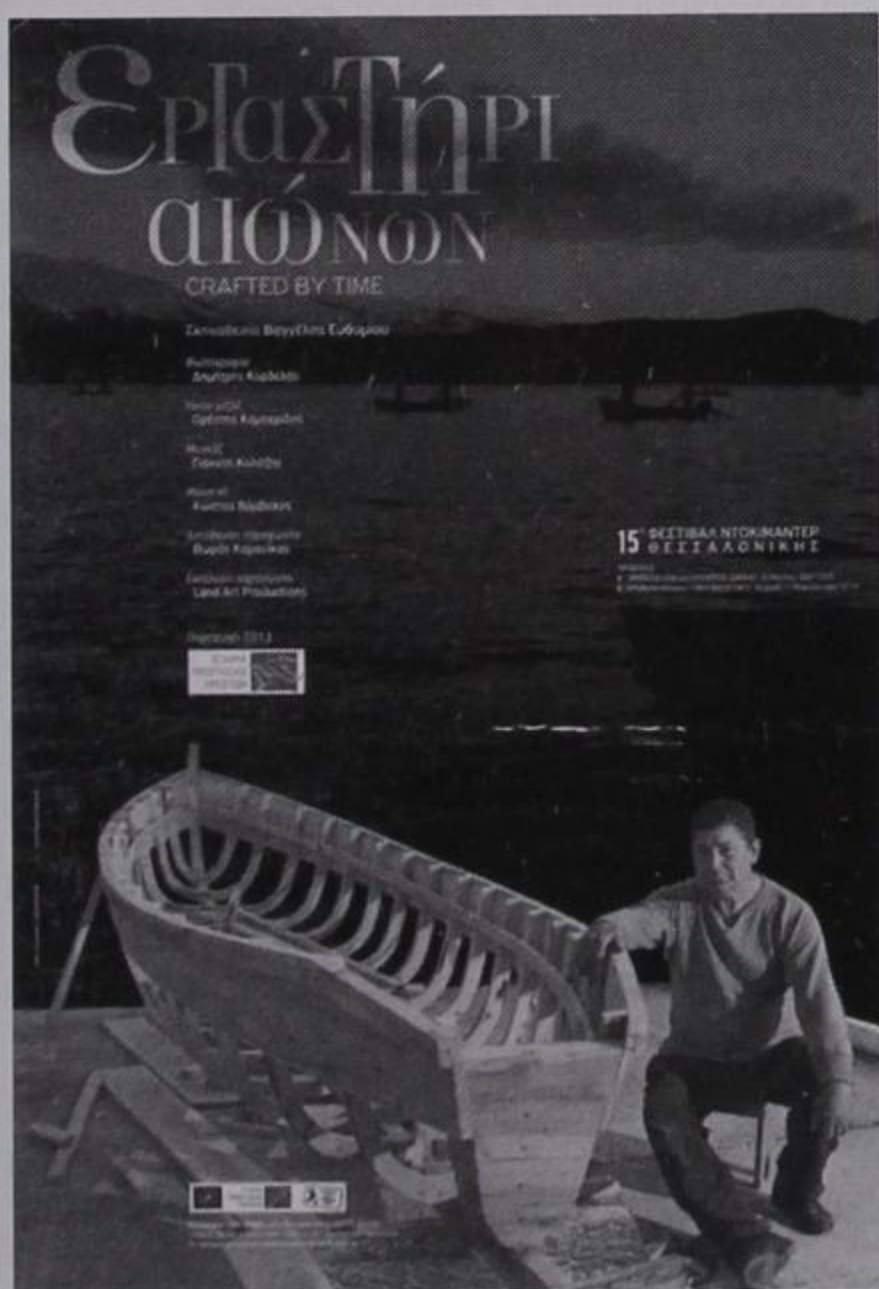
Στόχος του ντοκιμαντέρ είναι να εν-

μερώσει και να ευαισθητοποιήσει το κοινό σε θέματα που αφορούν στη σπάνια ιχθυοπανίδα, τη βιοποικιλότητα των Πρεσπών και την αλιεία.

Οι Πρέσπες αποτελούν μία από τις δέκα πιο σημαντικές περιοχές της Μεσογείου εξαιτίας της ιχθυοπανίδας της. Στη Μικρή και Μεγάλη Πρέσπα ζουν 23 είδη ψαριών, από τα οποία τα εννέα είναι ενδημικά, δηλαδή βρίσκονται σχεδόν μόνο εκεί και πουθενά αλλού στον κόσμο, γι' αυτό και προστατεύονται από την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία. Η επιβίωση των ενδημικών ειδών ψαριών των Πρεσπών απειλείται από παράγοντες που σχετίζονται τόσο με την ευρύτερη κατάσταση του οικοσυστήματος όσο και με την εφαρμογή μη-ορθών αλιευτικών πρακτικών. Η ρύπανση και η μόλυνση των νερών, η υποβάθμιση των τόπων αναπαραγωγής, η εισαγωγή ξενικών ειδών μέσω των εμπλουτισμών και η λαθραλιεία αποτελούν μερικές από τις πιο σημαντικές απειλές για την επιβίωση των ενδημικών ειδών ψαριών. Ο πλούσιος υγρότοπος των Πρεσπών αποτελεί καταφύγιο για 260 είδη πουλιών και έχει κατοχυρωθεί στο μυαλό χιλιάδων ανθρώπων ως ένας από τους κύριους τόπους για την προστασία των πουλιών στην Ευρώπη. Απαντώνται ακόμη 1.500 είδη φυτών και 60 είδη θηλαστικών.

Οι συντελεστές του εξαιρετικού ντοκιμαντέρ «Εργαστήρι αιώνων» είναι:

Βαγγέλης Ευθυμίου: Σενάριο και σκη-

νοθεσία

Δημήτρης Κορδελάς: Διεύθυνση Φωτογραφίας

Γιάννης Κολόζης: Μοντάζ

Ορέστης Καμπερίδης: Ήχος

Κώστας Βόμβολος: Μουσική

Τη διεύθυνση της παραγωγής είχε, ο επίσης συμπατριώτης μας, φωτογράφος, Θωμάς Καρανίκας.

Το ντοκιμαντέρ μάς μεταφέρει στο ιδιαίτερο οικοσύστημα και τη ζωή των αλιέων των Πρεσπών. Ο Αντώνης Τουτουτζής, ψαράς, κατασκευάζει μια παραδοσιακή βάρκα χρησιμοποιώντας κέδρους και βελανιδιές, με τους πανάρχαιους κανόνες της ναυπηγικής, που έμαθε από τους προγόνους του. Ο σκελετός και τα στάδια κατασκευής της βάρκας αποτελούν και το σκελετό της ταινίας. Ο Αντώνης είναι από τους τελευταίους που γνωρίζουν την τέχνη αυτή. Ζει από το ψάρεμα στις λίμνες των Πρεσπών. Ο Αντώνης Τουτουτζής και ο Γιώργος Κατσαδωράκης είναι τα βασικά πρόσωπα της ταινίας και αντιπροσωπεύουν, θα λέγαμε, αντίστοιχα την τοπική κοινωνία και τους επιστήμονες της Εταιρίας Προστασίας Πρεσπών, η οποία δραστηριοποιείται από εικοσαετίας στην περιοχή.

Ο Γιώργος Κατσαδωράκης, Βιολόγος – Περιβαλλοντολόγος, και Δρ Οικολογίας, είναι ειδικός σε θέματα διαχείρισης υγροτόπων και προστατευόμενων περιοχών, ορνιθολογίας, επιστημονικής παρακολούθησης και ερμηνείας περιβάλλοντος. Είχαμε την τύχη να συμμετάσχει, ως εισηγητής σε ένα από τα

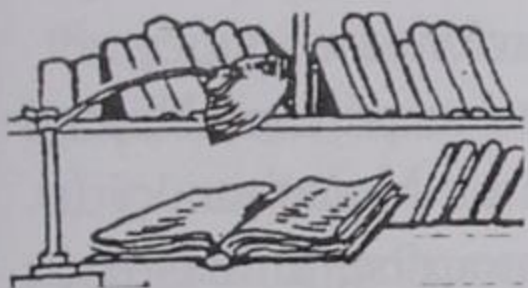
σεμινάρια του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας, εδώ και 5 περίπου χρόνια. Το 2001 τιμήθηκε με το περιβαλλοντικό βραβείο Goldman για τη συνεισφορά του στην προστασία της Πρέσπας.

Ο σκηνοθέτης, Βαγγέλης Ευθυμίου, μέσα σε 48 λεπτά, καταφέρνει να μας μεταφέρει από το μαγικό κόσμο του βυθού των λιμνών των Πρεσπών, στην λαμπερή τους επιφάνεια, εκτείνεται στο φυσικό πλούτο, την μοναδικότητα της περιοχής και στα προβλήματά της, αλλά και στα προβλήματα των ψαράδων, που αγωνίζονται να επιβιώσουν μέσα στο σύγχρονο οικονομικό περιβάλλον. Όσοι είχαμε την ευκαιρία να δούμε το ντοκιμαντέρ, χαρήκαμε την ποιότητα της δουλειάς του σκηνοθέτη, ο οποίος μας έχει συνηθίσει σε πολύ προσεγμένες δημιουργίες.

Ο Βαγγέλης Ευθυμίου γεννήθηκε το 1967 στην περιοχή της Κόνιτσας. Το 1988 άρχισε την επαγγελματική του ενασχόληση με τη φωτογραφία. Δέκα χρόνια μετά, σκηνοθέτησε το πρώτο του ντοκιμαντέρ επιλέγοντας έτσι την αμεσότητα της κινούμενης εικόνας. Έκτοτε προσπαθεί με τις ταινίες του να μεταφέρει τη λιτότητα και την αρμονία της φύσης στο θεατή. Όπως δηλώνει ο ίδιος, πάθος του είναι να φυτεύει βελανιδιές.

Άλλα έργα του: “Ο πλανευτής του Γράμμου”-2009, “Dry stone routes” - 2008, “Μεταξύ βουνών και ποταμών” - 2007” κ.α.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΣΟΥΒΑΛΗ-ΤΣΑΡΟΥΧΗ
Αντιδήμαρχος Πολιτισμού

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΓΚΟΥΤΟΣ

Η Επαρχία της Κόνιτσας και η Μόλιτσα επί Τουρκοκρατίας

Α καταπόντος και φίλεργος στο έπακρο, σχολαστικός ερευνητής και λάτρης της πατρώας ηπειρωτικής γης, ενδελεχής και λεπτολόγος στις βαθυστόχαστες παρατηρήσεις του, χωρίς αδόκιμους και κουραστικούς πλατειασμούς, σύντομος και περιεκτικός στα απαραίτητα αναγκαία της ιστορικής επιστήμης πορίσματα ο κ. Χαρίλαος Γκούτος μετά τα «Μολιστινά»¹, το βιβλίο εκείνο που σημάδεψε και παρουσίασε τα σχετικά δρώμενα του γενέθλιου χώρου του, με το καινούργιο βιβλίο του «Η επαρχία της Κόνιτσας και η Μόλιτσα επί τουρκοκρατίας»² επεκτείνει τα διαφέροντά του και απλώνει τα φτερά του πέρα από το χωριό του σε ολόκληρη τη μαρτυρική ακριτική περιοχή της επαρχίας της Κόνιτσας, εξετάζοντας οτιδήποτε σχετικά με την ιστορία της.

Αν μάλιστα ληφθεί υπόψη ότι το βιβλίο αυτό περιορίζεται κυρίως στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, μια περίοδο τόσο σκοτεινή από το 1430 που οι Τούρκοι κατέλαβαν τα Ιωάννινα και υπο-

δούλωσαν την Ήπειρο ως τους νεότερους χρόνους με επίκεντρο την απελευθέρωσή της το 1913, η αξία του έργου αυτού προσλαμβάνει μεγαλύτερες διαστάσεις για την έλλειψη πηγών, τις οποίες όμως ο συγγραφέας - σαν μέλιτσα που τρυγάει το χυμό των ανθέων - προσπάθησε να ξεδιαλύνει όσο μπορούσε, ρουφώντας το θείο εκείνο της ιστορίας νέκταρ που ευφραίνει τις ψυχές μας για όλα όσα καινούργια στοιχεία μας παρουσιάζει.

Πρόκειται για ένα βιβλίο 288 σελίδων σε καλαίσθητη έκδοση των Αδελφών Φραγκούδη, αφιερωμένο «στη μνήμη του ευεργέτη Νικ. Ξεινού και των άλλων συγχωριανών» με έξι κεφάλαια, το περιεχόμενο των οποίων, κάλλιστα δομημένο, περιλαμβάνει όλα εκείνα τα στοιχεία που συγκροτούν την ιστορία της επαρχίας εκείνης, καθώς και ξεχωριστά της Μόλιτσας.

Στο πρώτο κεφάλαιο με τίτλο «Περίγραμμα ιστορίας της επαρχίας Κόνιτσας (σ. 13-60) ο συγγραφέας εκθέτει συνο-

1. Χαρίλαου Γ. Γκούτου Μολιστινά, Ιστορικά στοιχεία για τα χωριά της Μόλιτσας Κονίτσης Γανναδιό, Μεσαριά Μοναστήρι, Αθήνα 1983.

2. Του ιδίου, Η επαρχία της Κόνιτσας και η Μόλιτσα επί τουρκοκρατίας, Αθήνα 2003.

πικά την ιστορία της επαρχίας με τα επιμέρους οχτώ υποκεφαλαία, αναφερόμενα στην οικονομία, τους κατοίκους και τους οικισμούς της, στις διοικητικές περιοχές και αρχές, στο γαιοκτητικό σύστημα και τη φορολογία, στη δημόσια ασφάλεια και τα εκκλησιαστικά ζητήματα, με τέτοιο τρόπο, ώστε ο αναγνώστης να έχει μπροστά του ένα πανόραμα όχι μόνο ιστορικό της περιοχής αλλά και οικονομικό με όλες τις απορρέουσες συναρτήσεις του.

Το δεύτερο κεφάλαιο «Περίγραμμα ιστορίας της Μόλιστας» (σ. 61-133) με τα εικοσιένα υποκεφαλαία ανατρέχει στην ιστορία του χωριού του, τη Μόλιστα, ξεκινώντας από την αρχαιότητα και εξετάζοντας λεπτομερειακά τους οικισμούς και τους κατοίκους της με τις ασχολίες τους, τη μόρφωσή τους και τέλος τη θρησκευτική τους ζωή (εκκλησίες και ιερείς) και τα διάφορα τοπωνύμια.

Το τρίτο κεφάλαιο «Η κληροδοσία Νικολάου Ξεινού» (σ. 134-154) είναι αφιερωμένο στον ευεργέτη της περιοχής με τη βιογραφία του και διάφορες μαρτυρίες και απόψεις για την κληροδοσία του, που τόσο ωφέλησε την εκπαιδευτική κίνηση με τα σχολεία της περιοχής.

Το τέταρτο κεφάλαιο «Οικογένειες και σπίτια Μολιστινών» (σ. 155-191) αναφέρεται στο Κτηματολόγιο του Γανναδιού (1870) με τις οικογένειες και τα κτήματα των κατοίκων του και μάλιστα με τα ονόματα των ιδιοκτητών των σπιτιών κατά δρόμου ενώ στο πέμπτο κεφάλαιο «Ληστείες και απαγωγές στην Μόλιστα» (σ. 192-219) περιγράφονται

διάφορα ιστορικά γεγονότα της Μόλιστας και του Γανναδιού, σχετικά με τη ληστοκρατία κυρίως και τις συνηθισμένες της εποχής εκείνης επιδρομές.

Τέλος στο έκτο κεφάλαιο «Νομικά έγγραφα σχετικά με Μολιστινούς» (σ. 220-263) ο συγγραφέας, μη θέλοντας να ξεχάσει και τη νομική του ιδιότητα ως δικηγόρος και καθηγητής του εργατικού δικαίου στο Πάντειο πανεπιστήμιο, παραθέτει χρονολογικά καταγραμμένα διάφορα νομικά έγγραφα (συμβάσεις πωλήσεις ακινήτων και μισθώσεών τους, προικοσύμφωνα, διαθήκες κλπ), αψευδή τεκμήρια ενός κοινοτικού συνόλου που έζησε σύμφωνα με όλους τους κανόνες του δικαίου, παρουσιάζοντας μια μικρή βέβαια αλλά σημαντικά τυποκρατούμενη κοινωνία για τους δίσσεχτους εκείνους της τουρκοκρατίας χρόνους.

Οι επόμενες σελίδες 264-288 καλύπτονται από ένα παράρτημα εικόνων και χαρτών της περιοχής, σχεδιογραφημάτων, φωτογραφιών και εγγράφων (φωτοτυπημένων) καθώς και από ευρετήριο ονομάτων συγγραφέων (σ. 281-286) και πίνακα άλλων δημοσιευμάτων του, προγενεστερών αποκαλυπτικό της πολυμερούς και πολύτροπης διάνοιάς του και κυρίως της αξιοζήλευτης εργατικότητας που τον διακρίνει.

Με το έργο του αυτό ο συγγραφέας, περήφανος τώρα μπορεί να αγναντεύει «τις περισσότερες από τις ποικιλόμορφες και γοητευτικές βουνοσειρές και κοιλάδες της επαρχίας της Κόνιτσας» όχι για άλλον κανέναν λόγο, παρά μόνο

για να μη διερωτάται «ποιά ιστορικά γεγονότα συντελέσθηκαν σ' αυτά τα αξιοθαύμαστα τοπία»³, γιατί ακριβώς ο ίδιος, με το ζήλο που τον διακρίνει, φλογερός εραστής του γενέθλιου τόπου, κατόρθωσε να εξιχνιάσει αρκετά σκοτεινά σημεία και να απαντήσει σε πολλές δικές του απορίες μόνος και εξ εαυτού και τούτο είναι προς τιμήν και έπαιμόν του» εφόσον διαφωτίζει και εμάς με την πληρότητα που επιζητούσε.

Αν και θα έπρεπε το βιβλίο να είχε μια εκτενή βιβλιογραφία (αλφαβητική)

των έργων που χρησιμοποίησε (κάτι που του λείπει) - άσχετα αν τούτο καταφαίνεται από τις υποσέλιδες σημειώσεις του - κι εμείς, με τη σειρά μας, νοιώθουμε υπερήφανοι που είχαμε το συγγραφέα μαθητή μας στο ιστορικό - ακριτικό Γυμνάσιο της Κόνιτσας στην περίοδο 1957-1961, ευχόμενοι Κύριος ο Θεός να τον προστεύει και ενδυναμώνει στο έργο που επιτελεί, διότι, κατά τους λόγους του κυρίου μας,

«καλόν έργον ειργάσατο»⁴.

ΧΡ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ

3. Ό.π. βλέπε στην αρχή του Προλόγου του σ. 7.

4. Ευαγγέλιο κατά Μάρκον, κεφ. 11 στ. 6.

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Ιστορία του Ιερού Ναού Αγίου Βλασίου και λοιπών λατρευτικών Μνημείων του Παπίγκου

(Β' έκδοσις - Πάπιγκο 2012)

Έρεισμα της μνήμης, τεκμήριο της ιστορίας του τόπου, πόνημα αντίστασης στο χρόνο και στη λήθη, τιμητικό αφιέρωμα στη γενέθλια γη είναι και το έργο αυτό του κ. Γιάννη Παπαϊωάννου. Γραμμένο σε πολυτονικό κείμενο μ' ένα λόγο μεστό, σαφή, και αναλυτικό για κάθε θέμα αναδεικνύει τις συγγραφικές ικανότητές του. Στήριξε τα γραπτά του σε στοιχεία που αναζήτησε σε σημαντικά ιστορικά αρχεία τα οποία τεκμηριώνουν με ακρίβεια και αντικειμενικότητα τα περιεχόμενα.

Όλη αυτή η πολύπλευρη περιπλάνηση του προσδίδει στο πόνημα του το πλεονέκτημα όχι μόνο της επιτόπιας έρευνας, αλλά αποκαλύπτει και το μακροχρόνιο και πολύμοχθο αγώνα του να εντοπίσει, να μελετήσει, να αξιολογήσει, να καταγράψει, να συνθέσει, να επιβεβαιώσει όλο αυτό το υλικό που σχετίζονταν με τις θεματικές του ενότητες.

Κεντρικό θέμα η εκκλησία και ο βίος του Αγίου Βλασίου, αλλά και η εκτεταμένη αναφορά του στους ευεργέτες της. Έτσι, ο λόγος του αποτελεί και έναν φόρο τιμής στην οικογένεια Νικολάου

και Διώχνως Δάσκα, όπως και στους άλλους ευεργέτες. Ο συγγραφέας κατέχει το πλεονέκτημα να παραθέτει έγγραφα σχετικά και αξιόλογα, όπως τη διαθήκη της Διώχνως (1888), ιδιωτικά συμφωνητικά, τίτλους κτήσεως, εξοφλητικά έγγραφα, τα οποία, μάλιστα, τα παρουσιάζει και στην πρωτότυπη μορφή τους.

Σε όλο το βιβλίο η επιτυχής φωτογράφιση, κυρίως, του Χαρητάκη, αλλά και κάποιες παλιές γκραβούρες αισθητοποιούν τα γραφόμενα και πιστοποιούν του λόγου το αληθές. Το πλούσιο αυτό φωτογραφικό υλικό αναδεικνύει άλλοτε την εξωτερική αρχιτεκτονική δομή και άλλοτε τον εσωτερικό διάκοσμο ή τα κειμήλια των διαφόρων μνημείων. Όπως στην περίπτωση της άλλης μεγάλης εκκλησίας του Παπίγκου, του Άν-Γιώργη. Χαρακτηριστική και η εκκλησία της Παναγίας (1774), καταγραφή από αιογραφίες εξαιρετικής τεχνοτροπίας.

Πλήθος από εξωκλήσια και εικονίσματα ζώνουν το χωριό δημιουργώντας έναν νοητό κύκλο προστασίας του. Και στο Κοιμητήρι του Άν-Νικόλα, εκεί στο Ανήλιο, κρυμμένες οι μνήμες της παιδικής μου αθωότητας αλλά και οι σεβαστοί συγγενείς. Στα εξωκλήσια τς Άν-Κυριακής και τ' Άν-Λια οι θρησκευτικές πανηγύρεις με την ευλάβεια και το γλέν-

τι να δένουν αρμονικά. Το δείχνουν οι φωτογραφίες του βιβλίου και τα λόγια του συγγραφέα που είναι σαν να ακούω τη συνομήλικη του μάνα μου, όταν ξεχνάει τον πόνο της και αφηγείται τα γλέντια της νιότης της.

Στο Μικρό Πάπιγκο, στην καρδιά του χωριού, μοναδική και αξεπέραστη η εκκλησία των Ταξιαρχών που σε καλωσορίζει στο εσωτερικό της με εκείνο το περίτεχνο λιθανάγλυφο θύρωμα. Σημαντικότερες οι ενθυμήσεις που καταγράφει ο συγγραφέας, αντιγραμμένες από τον ιερέα Παΐσιο. Τα εξωκλήσια και τα κονίσματα ακολουθούν και σ' αυτήν την κοινότητα την έννοια της κυκλικής προστασίας των Αγίων.

Στο τελευταίο κεφάλαιο η αναφορά στο σημερινό Κληροδοτήμα Διώχνως Δάσκα, οι προτάσεις του συγγραφέα για την όσο γίνεται καλύτερη απόδοση τιμής προς τους ευεργέτες με τη σωστή αξιοποίηση των εσόδων του κληροδοτήματος και την επισκευή του «Ντασκάτ'κου», πέραν του ετήσιου μνημόσυνου. Ευχόμαστε η τροποποίηση και η διεύρυνση των σκοπών της διαθήκης να φέρουν στην επιφάνεια και άλλα έργα αντάξια του πονήματος του κ. Γιάννη.

ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΥΠΗ

Αντίσματα...

«ποιέ σου τη δροσιά δε θα τη βρεις
αν μέσ' απ' την γυχή δεν αναβδύσει»

Άνοιξη και Πασχαλιά!

Ροδίσει η ανατολή· μυρωμένο αγέρι απ' τους ανθώνες της άνοιξης, με ήχους Λα-
ζαρινούς και βαγιοφόρες μηνύμες.

Ήλιος μαντατοφόρος της χαράς, αντηλιακή παραμυθία στον γυχών τη βαρυχει-
μωνιά, και στην αυδή μας τη γωνιά, μια πασχαλιά ανδίζει...

Πέρα, ρυτιδωμένα τα βουνά σαν πρόσωπα βοσκών, πώς δούφονται στο φως!

Ύμνοι πουδιών εωδινοί στην πράσινη πανδαισία των φυλλοβόλων, και το στήθος
στην εδπίδα ανοιχτό, της εύφορης, μέρας...

Ανοίγουν τα πορτοπαράθυρα στον πηλού το χάδι, και το φως κρουνός, χύνεται στις
χειμωνιάτικες κάμαρες, ξεστρώνει τα μάλλινα και βάφει με ιριδισμούς τους τοίχους και
τα πατώματα, τις σιέγες και τις αυτές, τα σοκάκια και τις πδατείες· πυρώνει τα πρόσωπα
και τις καρδιές π' αναδαρρεύουν, στην προσδοκία της εδπίδας τους δοσμένες...

Βγαίνει κι η βάβω στο σοκάκι μ' αντηλιά την απαδάμη, και παίρνει το στρατί για
τα κηπάρια...

Κι εσύ, μ' αρματωσιά γερή και στιβαρό το χέρι του καραβιού σου κρατώντας το
τιμόνι, πέρα μακριά θα πδεύσεις, απ' τα βρωμόνερα της στάσιμης ζωής, γενναίος, δια-
βαίνοντας τις Συμπληγάδες...

Πάντα στο πάδεμα, πάντα στο μάτωμα, στην καθημερινότητά σου μηχητής, και όχι
ρίγασπις δειδός, μπροστά στον φόβου τη δωριά.

Μ' ένα χαμόγεδο για συντροφιά, με μιαν εδπίδα: ν' αναστηθεί η γυχή από το God-
γοδά της, για να βυξάξεις ουρανό, στον σύμπαντος την ομορφιά να κατοικήσεις...

Άνοιξη και Πασχαλιά· μοσχοβοδούν οι μηνύμες στα διβάδια της πατρίδας· κι αν
στον καιρού το μάτι κάθισ' ένα δάκρυ, μιας νέας καρποφορίας η συγκομιδή... μας πε-
ριμένει...

Γάσος Κανάτσος

Όμορφη Κόνιτσα

Βικτωρία Ν. Τσάγκα

Κόνιτσά μου όμορφη, των Ιωαννίνων το καμάρι
Η φύση σου είναι όμορφη, χιδοτραγουδισμένη
Κάθε ταξιδιώτης που περνά από μακριά σε αγναντεύει
Επιθυμεί να κάνει μια στάση και στις όμορφες βουνοπλαγιές ν' ανέβει!

Οι κάτοικοί σου είναι φιλόξενοι και ταπεινοί
Ευγενικοί, ποδή αγαπητοί
Περήφανοι κι απδοί
Ποδή αρεστοί!

Ανέβηκα κι εγώ την ανηφόρα κι αγνάντευα τα όμορφα χωριά
Και του πατέρα μου την κρυστάλλινα Ζέρμα-Πλαγιά
Και τις κορυφές της Αειομνησίτσας
Που έχει κρυστάλλινα νερά!

Ω όμορφη Κόνιτσα
Πάντα σ' έχω στην καρδιά μου
Σ' αγαπώ και σε χαιρετώ
Πάντοτε θα σε επιθυμώ!

Ανέφεδη Νυχτιά

Γεώργιος Μαυρογιάννης

Τις ασυννέφιαστες νυχτιές φωτίζουν αστεριών οι λαμπηδόνες¹,
δυναμικές μορφές τ' απείρου,
αμετακίνητες γυχές στην πίστη κι αιθέριοι ξενώνες
των δογισμών, εστίες μύρου.

Τις φεγγαρόδουστες βραδιές γιορτάζουν ευτυχείς ουρανοστάτες²,
ερωτικοί θεοί, φωστήρες³,
δευτερωμένοι από πάδη γήινα, αγνοί επαναστάτες,
απαξιώνουν⁴ φάυδες μοίρες.

Τις λαμπερότατες νυχτιές χαμόγεδα σκορπούν εδπιδοφόρα
πραγματικοί δεινοί τοξότες,
στις πλανημένες και φτωχές καρδιές κι αγάπης αποσιέδδουν δώρα
παρηγοριάς, χρηστοί ιππότες.

Φωταγωγούνται ουρανοί και χαίρουν στρατιές χρυσασιέρων,
τη μυστική στιγμή που θάδδει⁵
το μεγαλόπρεπο φιδί του έρωτα, προσώπων εδευθέρων,
με της τιμής κρυμμένα κάδδη.

Μα διαγράφεται μια θδύγη, όταν το φωτοτρέμουδο⁶ εκείνο,
παντοτεινή πικρή αδήδεια,
για καιρακύδημα θνητών κουρσεύοντας⁷ αγνότητας τον κρίνο,
παρεκτροπής κοινή συνήδεια.

1. Λαμπηδόνα (θνηδ.) = Λάμψη ακτινοβόδα

2. Ουρανοστάτης (αρσ.) = Άστρο (μεταφ.)

3. Φωστήρας (αρσ.) = αστέρι που εκπέμπει φως

4. Απαξιώνω (ρημ.) = θεωρώ, κάτι ανάξιο

5. Θάδδω (ρημ.) = Ανδίζω, βδασταίνω

6. Φωτοτρέμουδο = Τρεμούδιασμα άστρων

7. Κουρσείνω (ρημ.) = Λενδατώ

Γανναδιό

Στο Γανναδιό Σαββατιάτικα του Λαζάρου φέτος και βράδυ βρεθήκαμε μεγάλη κονιτσιώτικη παρέα για σαρακοσιανό φαγητό στο Γανναδιό, στα πόδια του Σμόλικα. Το Γανναδιό, ένα από τα τρία χωριά της μολιστινής «τριλογίας» είναι από τα καλύτερα του Δήμου Κόνιτσας. Μεγάλα, παλιά και πέτρινα τα σπίτια του, που είχαν κτίσει οι ξενιτεμένοι προπολεμικά, κυρίως στο Βουκουρέστι της Ρουμανίας, γανναδιώτες. Από το 1979 το χωριό είναι παραδοσιακός οικισμός. Η μικρή περικλειστη πλακόστρωτη πλατεία του χωριού είναι γύρω από τον μεγάλο και αιωνόβιο πλάτανο. Εκεί γίνεται και το ξακουστό παραδοσιακό πανηγύρι του χωριού το 15γουστο. Δίπλα με βουβή την καμπάνα στέκει και η μεγάλη εκκλησιά των Αγίων Ταξιάρχων, που έκτισε ο ξενιτεμένος γανναδιώτης ευεργέτης Σπυρίδων Ξυνός.

Περιμένουν να ξαναλειτουργήσουν τα μεγάλα κτίσματα του Παρθεναγωγείου και Σχολαρχείου. Δεξιά και αριστερά του κεντρικού δρόμου του χωριού τα φρεσκο-σκαμμένα από τα ροζιασμένα χέρια των χωριανών κηπάρια. Το καφενείο του χωριού από χρόνια ανακαινισμένο και περιποιημένο με δαπάνη και έγνοια του Συλλόγου των χωριανών έλαχε να αποκτήσει καινούρια «διεύθυνση», τον Βασίλη Τζιμινάδη, όλα τα χρόνια μεγαλοστέλεχος στα μεγαλύτερα

ξενοδοχεία της Αθήνας. Συνταξιούχος μαζί με την γυναίκα του και τον γιο του μετακόμισε από την πολύβουη Αθήνα στο ήρεμο και ήμερο χωριό του και λειτουργεί τον καφενέ τηρώντας την οικογενειακή παράδοση, αφού χρόνια πριν το καφενείο είχε ο μακαρίτης πατέρας του Αρίστιππος.

Σπιτική νοστιμάδα στην μεγάλη ποικιλία των φαγητών, συνοδευόμενη από ωραίο τσίπουρο με τέλειο σερβίρισμα. Μόλις βράδιασε ξεμυτούσαν από τα σοκάκια και ερχόταν στο καφενείο για κουβέντα οι χωριανοί, όλοι ηλικιωμένοι και με το μπαστούνι τους. Ξεχειμώνιασαν στο χωριό γύρω στους δεκαπέντε αλλά τώρα ανέβηκαν για τα κηπάρια τους οι «ξενιτεμένοι» και εκεί θα περάσουν δροσερά το καλοκαίρι τους, κάτω από τον πλάτανο, διηγούμενοι παλιές ιστορίες και δόξες του χωριού. Στο διπλανό τραπέζι τρεις νέοι από μακριά, επαγγελματίες φωτογράφοι, όπως μας είπαν, αμόλυντων τοπίων και παραδοσιακών χωριών. Απέναντι και κάτω από το παλιό κοινοτικό γραφείο το στέκι των φεμινιστριών γυναικών του χωριού. Περάσαμε ωραία και θα ξαναπάμε. Ευχαριστούμε τους χωριανούς για τις «σειρές» του τσίπουρου και τον Βασίλη Τζιμινάδη για την γαστριμαργική φιλοξενία.

Η παρέα

Ένας θαυμάσιος δάσκαλος ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΕΥΤ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΥ
Προέδρου Αρείου Πάγου ε.ε.

εφ. ΤΑ ΝΕΑ ΤΗΣ ΑΛΜΩΠΙΑΣ, φ. 64/3-3-2010

Ο άλλος μεγάλος καθηγητής, που διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της περαιτέρω πορείας μου ήταν ο φιλόλογος Χρήστος Ανδρεάδης. Αυτός με εμπύση στην αρχαία Ελληνική γραμματεία. Μου έμαθε την αρχαία Ελληνική γλώσσα, όχι όπως και όσο την δίδασκαν τότε στα σχολεία, αλλά με το δικό του ξεχωριστό τρόπο. Από τον φιλόλογο μου έμαθα «γράμματα», πολλά και χορταστικά γράμματα. Ήταν όντως σοφός άνθρωπος! Οι γνώσεις του ήταν ανεξάντλητες, και ο καημός του να τις μεταδίδει στους μαθητές του, ασίγηστος! Σε όλα του λειτουργούσε με σύστημα, όπως ο ίδιος έλεγε και έδειχνε, ήθελε δε κι εμείς, οι μαθητές του να εργαζόμαστε και να πορευόμαστε στη ζωή πάντα με σύστημα. Τότε δεν μπορούσαμε να κατανοήσουμε αυτή τη συλλογιστική του. Μου φαινόταν άχρηστος σχολαστικισμός. Σήμερα που τα πάντα γύρω μας είναι διαλυμένα και τίποτε δεν στέκεται όρθιο, εύκολα μπορεί ο καθένας μας να, καταλάβει την έλλειψη στη ζωή μας του συστήματος, της τάξης και βεβαίως του μέτρου. Εκεί όμως που ο φιλόλογος Ανδρεάδης ήταν αξεπέραστος ήταν η διδασκαλία της αρχαίας Ελληνικής γλώσσας και ειδικότερα των

άγνωστων για μας κειμένων από τους αρχαίους Έλληνες κλασσικούς. Στις τρεις τελευταίες τάξεις του Γυμνασίου, που τον είχαμε καθηγητή, μας είχε διδάξει περισσότερα από τριακόσια άγνωστα αρχαία Ελληνικά κείμενα. Μέσα από αυτά διδάχθηκα όλα τα μυστικά, αλλά και τα μυστήρια της αρχαίας Ελληνικής γλώσσας. Απόλαυσα τον ανεξάντλητο λεκτικό της πλούτο, την ανεπανάληπτη στα γλωσσολογικά δεδομένα ικανότητά της να εκφράζει τις πλέον λεπτές έννοιες με τις πιο κατάλληλες λέξεις. Η απόλυτη αρμονία της γραμματικής της με έθελγε. Οι κανόνες της ορθογραφίας της με γοήτευαν! Η συντακτική της δομή με συνέπαιρνε. Η ιστορία των φθόγγων της με συγκινούσε. Πόσο λυπάμαι σήμερα όταν ακούω ορισμένους, να θέλουν την κατάργηση του Ελληνικού αλφάβητου! Ακόμη λυπήθηκα πολύ με την ασυλλόγιστη κατάργηση του πολυτονικού συστήματος της γλώσσας μας, και βέβαια νιώθω εντελώς απογοητευμένος ως Έλληνας, με την κατάργηση της διδασκαλίας των αρχαίων Ελληνικών στα σχολεία μας. Πρόκειται για εθνικό έγκλημα, το οποίο θα μπορούσε να τυποποιηθεί νομοθετικώς ως μία ακόμη υπαλλακτική μορφή του εγκλήματος της εσχάτης προδοσίας! Ο καθηγητής Ανδρεάδης δε δίδασκε μόνο τη

γλώσσα, αλλά και την υπερασπιζόταν! Η ιστορία, η γλώσσα και η χριστιανική πίστη είναι τα πολυτιμότερα κεφάλαια του έθνους, έλεγε με εμφαντικό τρόπο! Αν χάσομε ένα από αυτά, χάνομε την εθνική μας ταυτότητα. Στείροι βερμπαλισμοί θα πει κάποιος. Και όμως, αν είχαμε τη δύναμη να κοιτάξομε κατάματα την πραγματικότητα, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί στις ημέρες μας, αυτή από μόνη της θα μας έπειθε για την αλήθεια των παραπάνω διαπιστώσεων. Ο καθηγητής Ανδρεάδης είχε πάθος για την αρχαία Ελληνική γλώσσα, και προσπαθούσε με ζήλο και θαυμαστή μεθοδικότητα να το μεταδώσει στους μαθητές του. Για καλή μου τύχη, ενώ φοιτούσα ήδη στην πέμπτη τάξη, ιδρύεται στην Κόνιτσα δημοτική βιβλιοθήκη, η οποία ήταν άρτια εφοδιασμένη με πολλούς τόμους πολύτιμων βιβλίων. Ανάμεσά τους και όλοι σχεδόν οι αρχαίοι Έλληνες κλασσικοί, από τις επιμελημένες εκδόσεις «Πάπυρος». Από την πρώτη κιόλας ημέρα της λειτουργίας της έγινα μόνιμος θα έλεγα θαμώνας της, κι άρχισα συστηματική μελέτη καθ' υπόδειξη του

καθηγητή Ανδρεάδη. Όλες τις ελεύθερες ώρες διέθετα στη βιβλιοθήκη μελετώντας αχόρταγα και συστηματικά. Αναπλήρωνα με τον τρόπο αυτό την αδυναμία του σχολείου να μου δώσει τις γνώσεις που ήσαν αναγκαίες για την περαιτέρω εξέλιξή μου, αφού οι καθηγητές, που διέθετε, δεν επαρκούσαν για τη διδασκαλία ούτε των βασικών μαθημάτων. Υπήρξε χρονιά που το Γυμνάσιο είχε μόνο τέσσερις καθηγητές. Τότε ο μαθηματικός έφθασε στην ανάγκη να διδάξει θρησκευτικά, και ο φυσικός ιστορία! Στη βιβλιοθήκη μελετούσα αρχαίους Έλληνες συγγραφείς, λατινικά και ιστορία. Μέχρι να τελειώσω το γυμνάσιο στα μαθήματα αυτά είχα αποκτήσει πλήρη αυτάρκεια, κατά την διαπίστωση του φιλολόγου μου, ώστε ήμουν πάνοπλος για τις εισαγωγικές εξετάσεις στο Πανεπιστήμιο.

Από το βιβλίο

«Στην υπηρεσία της Δικαιοσύνης»

Δικαστικά απομνημονεύματα

Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα

Αθήνα-Κομοτηνή 2009

ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΩΝΥΜΙΑ ΤΩΝ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Μέ μεγάλη χαρά έλαβα στα χέρια μου το ανωτέρω βιβλίο του μαθητή μου στο Γυμνάσιο της Κόνιτσας Θωμά Ζιώγα.

Και λέγω «νέο», γιατί κρατώ ήδη από καιρό στη βιβλιοθήκη μου τα δύο παλαιά του και πρωτόφαντα βιβλία «Κουδαρίτικα» (2010) και «Μαστοροχωρίτικα» (2011) και ο θαυμασμός μου γι' αυτόν καθίσταται «έτι πλείων». Βεβαίως, για τα «Μαστοροχώρια», τα περίοπτα και ξακουστά αυτά χωριά της Κόνιτσας είχα μια κάποια μικρή ακουστική εμπειρία από τότε που υπηρετούσα στο Γυμνάσιο Κονίτσης, και είχα επισκεφθεί μερικά σε μια εκδρομή μου ως το Πληκάτι, διανυκτερεύσας μάλιστα στο Ασημοχώρι, στο σπίτι του εξαιρετού μαθητή μου Κώστα Νούτση με στοργική περιποίηση των γονέων του και ιδίως του δασκάλου πατέρα του, Βασιλείου (στιγμές αξέχαστες, συγκινητικές)¹.

Ο συγγραφέας των βιβλίων αυτών με μεγάλη συγκίνηση και ανυπόκριτο σεβασμό, αφιερώνοντάς τα, μου γράφει τούτα τα λόγια και εγκαρδίως τον ευχαριστώ: «Τιμής ένεκεν, στον εκλεκτό διδάσκαλό μου, φιλόλογο, καθηγητή Χρήστο Ανδρεάδη, για τα «Κουδαρίτικα» (10-2-2011), «Στον φίλο των Μαστοροχωρίων, φιλόλογο και ρέκτη ερευνητή Χρήστο Ανδρεάδη» (28-4-2011) για τα «Μαστοροχωρίτικα»

και «όλως ιδιαιτέρως στον εξαιρετο φιλόλογο-ερευνητή και δάσκαλό μου Χρήστο Ανδρεάδη» (12-3-2013) για το κρινόμενο, τώρα τελευταία ανωτέρω βιβλίο του.

Κι αμέσως αναρωτήθηκα: Τι τέλος πάντων είναι αυτά τα Μαστοροχωρίτικα; Και το σημειώνω εδώ αυτό: Ποιά είναι; Βεβαίως, ο μαθητής μου γράφει στη σελ. 15 του τελευταίου βιβλίου του: «Τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας καλύπτουν το Β. άκρο ... του τριγώνου με Ν. πλευρά την ιδεατή γραμμή που συνδέει τα χωριά Αμάραντος, Πύργος, Μόλιστα, Μεσαριά, Πουρνιά, Αγία Παρασκευή, συμπεριλαμβανομένων και αυτών, παρόλο που διοικητικά και μόνον, δεν είχαν υπαχθεί στον (Καποδιστριακό) «Δήμο Μαστοροχωρίων», παραπέμποντας δηλ. τον αναγνώστη στον ωραιότατο χάρτη που έχει το βιβλίο στη σελ. 26.

Αλλά εγώ, σχολαστικός ανέκαθεν, δεν ικανοποιήθηκα. Ανέτρεξα στη Μ.Ε. Εγκυκλοπαιδεία² και είδα το άρθρο του Χρήστου Σούλη στη λ. Μαστοροχώρια, όπου αναφέρονται και άλλα χωριά όπως: Πυρσόγιαννη, Βούρμπιανη, Κασάνιανη, Κάντσικο, Λαγκάδα, Ζέρμα, Ασημοχώριον, Τούρνοβον, Σέλτσι, Χιονιάδες, Λυκόραχη και πούχασα. Τούτο δεν σημαίνει ότι τα γράφω ως παρατήρηση, αλλά θα επιθυμούσα μια αναλυτική περιγραφή των χωριών αυτών από γενικότερη άποψη. Παρ' όλα ταύτα έρχομαι να επι-

1. Δεν ξέρω κι εγώ πότε θα ευκαιρήσω τις «αξέχαστες αυτές στιγμές» να τις περιγράψω με όλα τα συνεπακόλουθα των τεσσάρων ετών (1957-1961) που έμεινα στην Κόνιτσα ως καθηγητής στο πρωικό ακριτικό εκείνο Γυμνάσιο.

2. τόμος ΙΣΤ' σ. 763 γ

σημάνω κάτι, το και πολύ σπουδαιότερο ότι δηλ. ο μαθητής μου Θωμάς Ζιώγας επιτέλεσε «μέγαν άθλον» με το βιβλίο του αυτό, γιατί, πολιτικός μηχανικός αυτός, εισέδυσσε στους χώρους της φιλολογίας και γλωσσολογίας ειδικότερα και μας αφήνει άναυδους για το έργο που επιχείρησε με τόση τελειότητα. Μας ξάφνιασε.

Ιδιαίτερω μάλιστα μας εξάφνιασε με τη δημιουργία της νέας λέξεως που χρησιμοποιεί: «οικωνύμια», μιας λέξεως που δεν υπάρχει στο ελληνικό λεξιλόγιο και είναι και γι' αυτό αξιέπαινος· πρόκειται για νεολογισμό; για ό,τι κι αν πρόκειται πάντως, τώρα στα 80 και μου χρόνια έμαθα ότι οικωνύμια είναι «οι ονομασίες των οικισμών/χωριών της επαρχίας Κόνιτσας και των Μαστοροχωριών»³, ονομασίες από τις οποίες, όπως εν συνεχεία λέγει, «οι περισσότερες έχουν σλαβικό υποκείμενο θέμα, παρόλο τον ελληνικό φαινότυπό τους». Δεν θα επεκταθώ περισσότερο στο θέμα αυτό, όσο κι αν είμαι φιλόλογος, διότι πρόκειται για κεφάλαιο που δεν έχω μελετήσει και ούτε μπορώ να πω ότι οι γλωσσολογικές αναλύσεις κάθε λέξεως από τον συγγραφέα είναι απολύτως συτηρηγμένες στα πλαίσια της ετυμολογίας των ειδικών γλωσσολόγων, διότι για την ετυμολογία μιας και μόνης λέξεως ενδέχεται να υπάρχουν πολλές απόψεις και γι' αυτό «παύομαι λέγων», για να μεταχειρισθώ και μια κατηγορηματική μετοχή.

Το βιβλίο του κ. Ζιώγα μετά από ένα Πρόλογο και μια Εισαγωγή, που κατατοπίζουν τον αναγνώστη για το περιεχόμενό του,

χωρίζεται σε δύο μέρη. Το Α' μέρος, επιγραφόμενο «Επαρχία Κόνιτσας» (σ. 26-80) περιέχει: α) Χάρτη της επαρχίας Κόνιτσας, β) Ονοματολόγιο οικισμών/χωριών της επαρχίας, γ) Ερμηνευτική προσέγγιση ονομάτων οικισμών/χωριών, και δ) Κύριες τοπωνυμίες της επαρχίας Κόνιτσας.

Το Β' μέρος με τίτλο «Μαστοροχώρια» (σ. 83-415) αναφέρεται στις τοπωνυμίες κάθε χωριού χωριστά των Μαστοροχωριών της επαρχίας, τα οποία (δεκαοχτώ τον αριθμό) καταγράφονται αλφαβητικώς στη σελ. 11 μεταξύ των σαρανταεφτά ολικώς χωριών της επαρχίας. Έτσι, σύμφωνα με αυτόν τον διαχωρισμό, ο συγγραφέας και τα 47 χωριά της επαρχίας τα θεωρεί οικωνύμια, προβαίνοντας στην «ερμηνευτική προσέγγισή» τους, η οποία και καταλαμβάνει το Α' Μέρος του βιβλίου (σελ. 29-70) με γενικές, όπως διαβλέπω, για το καθένα παρατηρήσεις, ενώ στο Β' μέρος του βιβλίου του παραλαμβάνει, ένα-ένα χωριστά, κάθε οικωνύμιο και περιγράφει τα τοπωνυμιά του, αναφερόμενος με λεπτομέρεια για τον τόπο εκείνο στον οποίο βρίσκεται.

Βλέπουμε δηλ. ότι κάθε οικωνύμιο περιέχει πλήθος τοπωνυμίων, όπως π.χ. το χωριό (οικωνύμια) ουκ ολίγα, 285 τον αριθμό, κάτι που παρατηρείται και στα άλλα 17 οικωνύμια (από τη Ζέρμα ως τους Χιονιάδες, σελ. 11). Η εξονυχιστική ανάλυση (γλωσσολογική, ιστορική, μυθολογική, τοπολογική-γεωγραφική, χωρογραφική, εδαφολογική, λαογραφική, νοηματική και ει τι άλλο), οπωσδήποτε πρέπει να εβασάνισε τον συγγραφέα, αναγκάζοντάς

3. Βλ. σ. 21 του κρινομένου από εμένα βιβλίου του.

τον να διαθέσει πολυτιμότεο χρόνο για όλη αυτή την κοπιώδη ερευνητική του προσπάθεια⁴. Και είναι ακόμη μια φορά αξιέπαινος και τον προβάλλω ως παράδειγμα προς μίμηση χαλκέντερου επιστήμονα, που τόλμησε να εισέλθει στα άδυτα και άβυθα και σκιερά κατατόπια της φιλολογίας, εκεί που μόνο οι ειδήμονες, οι σπουδάσαντες φιλολογία είναι ικανοί να εισέλθουν, κάτι που οφθαλμοφανώς τόλμησε και επιχείρησε, το ξαναλέω και θα το λέγω διαρκώς, ένας πολιτικός μηχανικός.

Εύγε, αγαπητέ μου μαθητή Θωμά για το έργο σου το θαυμάσιο και ζηλευτό. Οπως

δήποτε, θα υπάρξουν και μερικοί που διαφωνούν με τη λεπτολογική αυτή ανάλυση των οικωνυμίων και τοπωνυμίων και μάλιστα για τη νέα ορολογία σου «οικονύμιο». Γι' αυτό και σωστά τους πρόλαβες a priori γράφοντας το αφοπλιστικό για όλους αυτούς ρητό του Φωκυλίδη⁵:

«Πόλλ' απατηθήναι διζήμενον έμμεναι εσθόν», ότι δηλ. «ακόμη κι αν πέσει έξω αυτός που ερευνά είναι χρήσιμος», γιατί προέχει η έρευνα, προσπάθεια που είναι ζυμωμένη με το αίμα μας, για μας, τους ερευνητές.

ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ
Φιλολόγος-ιστορικός

4. Άλλωστε το δηλώνει αυτό γράφοντας ότι λυπόταν πολύ που για τα Μαστοροχώρια δεν είχαν γραφεί ειδικές-λεπτομερείς μελέτες, πράγμα που τον ανάγκασε από την δεκαετία του 1980 να αρχίσει και να καταγράφει «ό,τι σχετικό διασώζονταν ακόμη στη γλώσσα των γηγενών», μια προσπάθεια άκρως επαινητή και αξιομίμητη (Βλ. Πρόλογό του, σ. 13).

5. Βλ. Πλουτάρχου, Περί του ακούειν, XVIII.

ΧΙΟΓΟΣ ΑΣ ΣΙ ΧΑΡΙΣ' (Εκμάθηση του Μιστιώτικου ιδιώματος)

Τυχαία βρήκα στο καφενείο του Χαραμούζα στην Κόνιτσα πάνω σε ένα τραπέζι το βιβλίο «ΧΟΓΙΟΣ ΑΣ ΣΙ ΧΑΡΙΣ'» του δασκάλου Θωμά Φατέ (έκδοση Δήμου Κόνιτσας) και διαπίστωσα την μεγάλη και πολύπλευρη πνευματική του αξία. Το βιβλίο αυτό είναι ένας αληθινός φάρος για όλους τους πρόσφυγες και περισσότερο για το Μιστιώτικο στοιχείο. Σ' αυτούς τους δύσκολους καιρούς, που τα πάντα κρίνονται και αξιολογούνται με την φρικτή λέξη παραοικονομία, ο Θωμάς Φατές πήρε την αξιέπαινη πρωτοβουλία να εκδόσει τούτο το βιβλίο και να αποδείξει ότι υπάρχει και η πνευματική οικονομία. Με εργατικότητα και πάθος παραδίδει στις

μελλοντικές γενιές την γλώσσα, τα ήθη και τα έθιμα των προγόνων του. Τους αδελφούς Φατέ Θανάση-Θωμά και Άνθιμο γνώρισα το 1981 που επέστρεψαν από την Αυστραλία και ίδρυσαν στην Κόνιτσα φροντιστήριο Αγγλικής Γλώσσας. Τ' αποτελέσματα γνωστά, τα παιδιά μας και εμείς τους ευχαριστούμε από βάθος καρδιάς

Φίλιπτε Θωμά, σε συγχαίρω για την έκδοση αυτού του εξαίρετου πολύτιμου και διδακτικού βιβλίου που στοιχίζει πολλά σε κόπο και χρήμα. Εκτιμώ την προσπάθειά σου. Είσαι άξιος δάσκαλος περήφανος για τη δουλειά σου. (ζορλού γιάσκαλης φωτολού όργον).

ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΦΑΣΟΥΛΗΣ
(Συν/χος Δ/ντής ΕΛ-ΤΑ)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ
Πλατεία Καρύτση 11-10561
Πληροφορίες: Ι. Ανδρέου-Τηλέφωνο: 210 3232785
E-mail: iandreou@culture.gr

Αθήνα, 2 Απριλίου 2013

Προς:

Τα τοπικά ΜΜΕ των Περιφερειών και των Δήμων της Ελληνικής Επικράτειας.

Το **Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α.**, μέσω της **Δ/νσης Πολιτιστικών Δράσεων/Τμήμα Φεστιβάλ και Πολιτιστικών Εκδηλώσεων**, στο πλαίσιο της πολιτικής του για τη συστηματική καταγραφή, χαρτογράφηση και ψηφιακή απεικόνιση των ελληνικών φεστιβάλ και των διακριτών πολιτιστικών εκδηλώσεων της ελληνικής επικράτειας, έχει δημιουργήσει και αναρτήσει από τον Φεβρουάριο του 2013 σχετική ιστοσελίδα/διαδικτυακό portal <http://festival.culture.gr>, η οποία επικαιροποιείται τακτικά και με προοπτική αναγκαίων συμπληρώσεων / βελτιώσεων. Κύριος κι εστιασμένος στόχος της δράσης αυτής είναι η αποτελεσματική δικτύωση, προβολή και ανάδειξή τους στην Ελλάδα, αλλά και στο εξωτερικό.

Στο πλαίσιο αυτό επιδιώκεται η συνεργασία με τον τοπικό Τύπο έκαστου Καλλικρατικού Δήμου της χώρας-και δη στον τομέα της ενημέρωσης-για τα καθημερινά πολιτιστικά δρώμενα που διοργανώνονται από Δημόσιους ή Ιδιωτικούς Φορείς, προκειμένου να καταχωρούνται στην ιστοσελίδα της **ΔΙΠΔ/ Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α.**

Η προβολή των εν λόγω δράσεων, σε οριζόντιο επίπεδο, μέσω του διαδικτυακού τόπου της Υπηρεσίας θα ωφελήσει, όπως είναι προφανές, και το επιμέρους παρουσιαζόμενο έργο των περιφερειακών πολιτιστικών φορέων.

Στο πλαίσιο των προαναφερόμενων και για την αποτελεσματική διαδικτυακή παρουσίαση κι επικαιροποίησή της εν λόγω εξαιρετικά σημαντικής, θεωρούμε, αυτής δράσης παρακαλούμε να ορίσετε υπεύθυνο επικοινωνίας-συνεργασίας με την Υπηρεσία μας απευθυνόμενοι στο τηλ.: 210-3232785 ή/και στο e-mail: iandreou@culture.gr. /Προϊστάμενος Τμήματος Φεστιβάλ και Πολιτιστικών Εκδηλώσεων κ.Ιωάννης Ανδρέου.

Είμαστε στην διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση.

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα για την συνεργασία.

Με εκτίμηση
Ο Προϊστάμενος
της Δ/νσης Πολιτιστικών Δράσεων
ΝΙΚΟΣ Λ.ΛΕΝΟΣ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΩΣΤΑΣ ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

ΠΑΣΧΑΛΗ ΑΓΝΗ

Ζούμε στην εποχή της παγκοσμιοποίησης (globalisation) που σημαίνει ότι καταργούνται οι φραγμοί και τα όρια του χώρου και του χρόνου.

Τα πάντα κινούνται διαδικτυακά σ' όλο τον πλανήτη απ' άκρου εις άκρον, ιδέες, ειδήσεις, αξίες, πληροφορίες, οικονομία, τεχνολογία, πόλεμοι.

Παγκοσμιοποίηση είναι η ομογενοποίηση των ανθρώπινων αναγκών και το άνοιγμα των αγορών με σκοπό την πώληση προϊόντων και υπηρεσιών σε υερύ καταναλωτικό κοινό.

Ο άνθρωπος από καταβολής του προσπαθεί να διευρύνει τα όριά του, ψάχνει, αναζητά καλύτερες συνθήκες ζωής.

Δημιουργεί κτήσεις, αποικίες και τεράστιες αυτοκρατορίες.

Στο προσκήνιο της ιστορίας εμφανίζονται κατά καιρούς διάφοροι κατακτητικοί λαοί όπως Ασύριοι, Φοίνικες, Έλληνες, Ρωμαίοι, Βυζαντινοί, Οθωμανοί κ.λ.π.

Ο Όμηρος απ' την αρχή της πρώτης χιλιετίας π.Χ. επισημαίνει κι αποδίδει στη φύση του ανθρώπου την αναζήτηση, το ταξίδι - φύσει ορέγεται ειδέναι.

Οι Έλληνες εκστρατεύουν κατακτούν και καταστρέφουν το Ίλιον.

Παίρνουν πίσω την ωραία Ελένη διαχρονικό άλλοθι και φαντασίωση των ισχυρών της γης έκτοτε και σήμερα.

Οι έννοιες *pac Romana mare nostrum* κι ο Γόρδιος δεσμός των ορίων

του Μεγαλέξανδρου φαντάζουν ρομαντικά μπροστά στην καθόλου αναίμακτη παγκοσμιοποίηση.

Τα χειροκροτήματα και το δέος για τα επιτεύγματα της τεχνολογικής επανάστασης δεν έχουν κοπάσει ακόμη και ξαφνικά γινόμαστε θεατές και θύματα μιας παγκοσμιοποιημένης κρίσης.

Ο σύγχρονος παγκοσμιοποιημένος άνθρωπος καθισμένος στο Σουηδικό του καναπέ, τρώγοντας Αμερικάνικα ποπ-κορν και φορώντας κινέζικα παντοφλάκια παρακολουθεί το σήριαλ της Βαβέλ.

Η άλωση της καθημερινότητάς του συντελέστηκε τον εικοστό αιώνα μετά Χριστόν απ' τους ανώνυμους κατακτητές.

Είναι ανώνυμοι οι σημερινοί κατακτητές γιατί δεν έχουν ταυτότητα αλλά χρεώγραφα απαιτήσεων κι αξιώσεων, δεν έχουν πατρίδα γιατί τις έχουν αλώσει όλες, δεν έχουν λόγο αλλά αριθμούς, δεν έχουν ζωή αλλά life ftyle.

ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Κ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

Ποια σχέση μπορεί να έχει ο Ηπειρώτης ποιητής με την παγκοσμιοποίηση; η σχέση που έχει είναι σχέση αντίθεσης κι όχι συνάφειας όπως θα γίνει κατανοητό απ' την παράθεση του κειμένου που θα δικαιολογήσει την αντίθετη κι αντιπαραβολική αυτή σύζευξη.

Στις αρχές της δεκαετίας του '60 όταν

ήμασταν παιδιά πηγαίναμε στην κατασκήνωση Πηγής Κόνιτσας. Θα μπορούσα να γράψω σελίδες γι' αυτή τη γλυκύτατη εμπειρία αλλά για την οικονομία του κειμένου θ' αρκεστώ σε τούτο.

Για τους περισσότερους από μας ήταν η πρώτη φορά που περνούσαμε τα σύνορα της παιδικής μας πατρίδας (γειτονιά, χωριό, ντοπιολαλιά) κι ερχόμασταν σ' επαφή με άλλα παιδιά που δεν γνωρίζαμε και μιλούσαν λίγο διαφορετικά από μας. Τότε ακόμη το κάθε χωριό είχε τη δική του γλωσσική ταυτότητα έτσι ώστε το επόμενο καλοκαίρι δεν χρειαζόταν να ρωτήσουμε κάποιον από πού είναι, αρκούσε ν' ακούσουμε πως μιλάει.

Αυτό είναι η πολυπολιτισμικότητα η ανακάλυψη του άλλου του διαφορετικού, ο ενθουσιασμός η γοητεία η αποδοχή.

Η σπουδαιότερη ανακάλυψη είναι ότι υπάρχουν πολλοί άλλοι. Και ότι καθένας είναι διαφορετικός. Καθένας είναι σπουδαίος. Και πρέπει να τους γνωρίσεις γιατί αυτοί οι άλλοι διαφορετικοί από σένα κόσμοι είναι καθρέφτες μέσα στους οποίους κοιτάζουμε τον εαυτό μας. Αφού δεν μπορούμε να καθορίσουμε την ταυτότητά μας αν δεν την αντιπαραθέσουμε με τους άλλους.

Σ' αντίθεση ηπραγκοσμιοποίηση είναι κοινή ταυτότητα ετεροκαθοριζόμενη όπου εκλείπουν τα στοιχεία - χώρος, χρόνος, συνθήκες, βίωμα, εμπειρίες, ανάγκες που έχουν να κάνουν με τον ανθρώπινο παράγοντα που υπόκειται στους φυσικούς νόμους της προσαρμογής κι αφομοίωσης.

Ο Κ. Κρυστάλλης κατέγραψε πολιτισμικά στοιχεία της εποχής του περιγράφοντας τους πανηγυριώτες της Καστρίτσας Ιωαννίνων δίνοντας μια πανέμορφη εικόνα των Ηπειρωτών - Ηπειρωτιστών με τις ενδυμασίες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΗΣ ΚΑΣΤΡΙΤΣΑΣ

.....
Αλλά και στην κορφή του βουνού απάνω το όραμα της ημέρας- εκείνης ήταν εμορφότατο. Τρεις χιλιάδες και πλιότερες πανηγυριστάδες τήραε κανένας σκορπισμένες ανάμεσα σ' ανοικτά ρεπιθέμελα των παλαιών χτιρίων. Έλεγεσ ότι είχαν σηκωθεί σύγκορμοι από τους τάφους των οι παλιοί κάτοικοι της μεγάλης αυτής και ξακουσμένης των Μολοσσών πολιτείας. Κ' εσυγχίζονταν κ' επαρδάλωναν κατά τους σωρούς οι φορεσιές κ' οι φυσιογνωμίες των χιλιάδων εκείνων. Κ' είκενολομπροστά του ο παρατηρητής σχεδόν όλες τες ενδυμασιές κι όλες τες φυσιογνωμίες των λαών της Ηπείρου. Όχι βέβαια γιατί φρόντισαν να κατεβούν τούτοι κατευθείαν από τα μέρη τους στο πανηγύρι.

Αλλά γιατί τυχαίνουν να βρίσκονται καθημερινώς στα Γιάννινα μέσα. Κ' έβλεπεσ τους Γιαννιώτες, τους παλιούς Γιαννιώτες, τους Ζαγορίσιους και τους Πρεβεζάνους με τους πανένιους τσουμπέδες τους σκουροχρωματισμένους, τες μακριές και παχιές γούνες, τα κατακόκκινα φέσια τους, τες ευγενικές, κάτασπρες και κάλοψες σάρκες τους· τους Αρτινούς, τους Σουλιώτες και τους Αρβανπάδες, φουσανελοφόρους, μ' αλαφρούς άσπρους

σκούφους στα κεφάλια τους άλλα με διαφορετικές φυσιογνωμίες, τους Αρτινούς με την πονηριά και την εξυπνάδα στα μάτια, τους Σουλιώτες με την περηφάνια στο μέτωπο και την πολεμικότητα στο κορμί όλο, τους Αρβανίτες, τους Λιάπηδες με τη μπέσα και την εκδίκηση και τους Τσάμηδες με την απιστία και το δόλο στο στόμα· του Πίνδου τους λαούς τους βλαχόφωνους με τες κοντές φουσανέλες και με τα χονδρά μάλλινα τσιπούνια τους, άσπρα και μαύρα, ανθρώπους του βουνού, προβατάρηδες, τραχιούς, απονήρευτους, αγαθούς, μ' αόριστες ματιές, με παχιές άντζες, με σπήθια ολόνοιχτα και δασιά και με την καρδιά στα χείλη· τους κατοίκους των περιχώρων της Κόνιτσας και του Δέλβινου, τους γνωρισμένους χτίστες και βαρελάδες, που μαύριζαν σαν καλιακούδες με τες μακριές κι ολόμαυρες ενδυμασιές και τα πουτούρια τους· όμως πολυπληθέστεροι απ' όλους ήταν ο χωρικοί του Γιαννίνου, με τ' άσπρα φορέματα και τες χοντρές μπαρμπούτες, με τα ρωμαλέα κορμιά και τες κάκοφες μορφές, άνθρωποι του δικελλιού και της αλετροπόδας όλοι.

Παρόμοιες μ' αυτούς είναι κ' οι γυναίκες τους, με τη διαφορά ότι τούτες καταφορτώνονται από βαριά ασημένια και μαλαμοκαπνισμένα στολίδια από το κεφάλι ως τη μέση κι ότι κάπου κάπου ανάμεσά τους βρίσκεται, σαν την αγράμπελη ανάμεσα στα βάτα και καμιά υποφερτή εμορφιά. Οι γυναίκες του Σουλίου και των Κατσανοχωριών φοράν σιγγούνια πολύλοξα κι ολίγα στολίδια· είναι ψηλές όμως, σκληρομαθημένες και περήφανες, με μέτριαν εμορφιά κι αυτές, αλλά με τη δυσκολόβρετην αξιάδα να πιάνουν στα δουλευτικά χέρια τους με την ίδια πιηδειοσύνη και τ' αλέτρι και το του-

φέκι, οι λεβέντισσες. Έρχοντ' ύστερα οι Ζαγορίσσιες κι οι Βλάχισσες του Πίνδου, που δένουν τόο' όμορφα το μαντιλάκι τους στο κεφάλι και που συνηθίζουν να περικεντούν με κόκκινα και πλουμερά μεταξωτά γαϊτάνια τες καλοκομμένες κι αρμονικά ταιριασμένες στο λυγερό κορμί σάρικες· ανάμεσα σε τούτες η ομορφιά δεν είναι σπάνια κι όπου βρίσκεται προβάλλει στην εντέλεια, κ' ίσα ίσα κατ' αυτό πλιότερο παραλλάζουν από τες γυναίκες της Κόνιτσας. Κι όλες οι γυναίκες της Ηπείρου φοράν μαύρα. Τ' Αργυρόκαστρου μοναχά και του Δελβινακιού οι γυναίκες παντού ξεχωρίζουν για την ασπράδα της φορεσιάς και την ασπράδα της όμορφης όψης των αντάμα. Και στερνές οι γυναίκες του Γιαννίνου, κ' έπειτα της Άρτας και της Πρέβεζας, που με τα ίδια μεταξωτά κι ατλαζένια και λαχουριά απλά φουστάνια φοριούνται, ντύνονται με τα ίδια απαλά κοντογούνια και με το ίδιο μαύρο γεμενί δένουν στον ίδιο τρόπο τα μαυροπλέξουδα κεφάλια τους. Η ευγένεια κ' η λεπτότη τούτων εδώ ξεχωρίζει από μακριά ανάμεσα στες άλλες ομόφυλές τους. Παρόμοια κι η γλυκιά, η μαλακή κι ήμερη εκείνη προφορά τους, όντας μιλούν κι όντας τραγουδάνε. Ξεχωρίζουν όμως κ' η μία από την άλλη κατά την ομορφιά και τα σημάδια του κορμιού των. Και τον ξεχωρισμό τούτο φανερώνει και το χαριτωμένο τραγούδι, που γεννήθηκ' εκεί σε παλιά χρόνια κι ακόμα ζει αθάνατο κι άγγιχτο από στόμα σε στόμα:

Στα Γιάννινα είν' οι όμορφες,
στην Άρτα οι μαυρομάτες
Και στην καημένη Πρέβεζα
κοντούλες και γιομάτες.

Κηφισιά, 14 Απριλίου 2013

Αξιότιμε κ. Τουφίδη

Με πολλή χαρά έλαβα το με αριθμ. 168/2013 τεύχος του 2-μηνιαίου περιοδικού 1ΚΟΝΙΤΣΑ1, αλλά με πολλή λύπη διαπίστωσα ότι ένα μεγάλο τμήμα του, είναι αφιερωμένο στη διαμαχη του τέως και του νύν Δημάρχου της Κόνιτσας, που αντί να επιλύσουν τις όποιες διαφορές τους, συζητώντας οι δυό τους σε κάποιο γραφείο, απασχολούν τους απανταχού Κονιτσιώτες με τις προσωπικές τους απόψεις. Αλήθεια έτσι ανταμείβεται η εκάστοτε επιλογή των συμπολιτών τους για την επιλογή τους ?

Ακόμη διεπίστωσα ότι ο 1ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΠΟΦ. ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ-ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ1, ασχολείται μόνον, σε πολυσέλιδο υπόμνημα, με την ονοματολογία μιάς μελλοντικής Πινακοθήκης και σημειώνει έλλεψη εκθεσιακών χώρων (σελ.17) στην Κόνιτσα, μη αναφέροντας καθόλου (?) στην ύπαρξη του Κ.Ε.Κ. (Κούσειον Εκθεσιακόν Κέντρον), που από το 2006, χωρίς καμία απολύτως επιβάρυνση, είναι στη διάθεση του κάθε Εκθέτη-Καλλιτέχνη, χρησιμοποιήθηκε πολλαπλώς κάθε χρόνο και πολλές φορές το χρησιμοποίησε και ο ίδιος ο Δήμος για τις διάφορες εκδηλώσεις του. Φυσικά καμία αναφορά δεν γίνεται ούτε και στο ετήσιο 1ΕΡΙΦΙΛΕΙΟ1 Έπαθλο, που για 15 χρόνια βραβεύει τον πρωτεύσαντα, στις εισαγωγικές εξετάσεις των ΑΕΙ της χώρας, Κονιτσιώτη/Κονιτσιώτισα ! Μήπως ενοχλεί και αυτό και πρέπει να σταματήσει ? .

Προσωπικά πιστεύω ότι κάθε ενεργή και δημιουργική απασχόληση -χωρίς περιπά λόγια- στα προβλήματα εξέλιξης της μοναδικής Κόνιτσας, θα ικανοποιούσε αναφισβήτητα τους απανταχού Κονιτσιώτες - αναγνώστες του περιοδικού σας.

Με εκτίμηση
Δημήτριος Κων. Κούσιος
Δρ πολιτικός Μηχανικός.

**Πανηγυρικός εορτασμός των 100 χρόνων των Βαλκανικών
πολέμων στα Γιάννινα από τον Δήμο Ιωαννιτών και
την VIII Μεραρχία Ηπείρου - Κατσημήτρος**

ΤΟΥ ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΕΑ ΙΩΑΝΝΗ ΔΑΦΝΗ

Η αφίσα της VIII Μεραρχίας που διαφήμιζε τις εκθέσεις ζωγραφικής και φωτογραφίας των Βαλκανικών πολέμων προμήνυαν την λαμπρότητα των πολυήμερων εκδηλώσεων που θα ακολουθούσαν, μέσα στα Γιάννινα, αλλά και Νοτιοδυτικά των Ιωαννίνων.

Πράγματι. Παρά την οικονομική δυσπραγία που βιώνουμε στις μέρες μας, και παρά την επικρατούσα κακοκαιρία, ένα πλήθος Γιαννιωτών ξεχύθηκε στους δρόμους - ιδίως την ημέρα της κεντρικής εκδηλώσεως - στις 21 Φεβρουαρίου για να γιορτάσει τα 100 χρόνια ελεύθερου βίου, 100 χρόνια που σημάδεψαν και επέδρασαν αποφασιστικά στην ανύψωση του πολιτισμικού επίπεδου της Ηπείρου αλλά και ολόκληρης της Ελλάδας.

Η επίδραση αυτή, έκανε τους σημερινούς νεοέλληνες ακόμη και από ακρότατα σημεία της επικράτειας να προσέλθουν αυτή την ημέρα εδώ, για να συνεορτάσουν με τους Γιαννιώτες το εθνικοϊστορικό αυτό γεγονός.

Τις εκδηλώσεις λάμπρυνε με την παρουσία του ο Ανώτατος Πολιτειακός Άρχοντας ο εξοχώτατος πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κάρολος Παπούλιας, Ηπειρώτης, που επί των ημερών του γιορτάζονται τα 100α ελευθέρια των Ιωαννίνων.

Λαμπρή νότα ήταν η εμφάνιση στην παρέλαση της Μαθητικής νεολαίας που με άφογους σχηματισμούς και το περήφανο

παράστημα, έδωσε από παράδειγμα προσπλώσεως στις αρχές και αξίες για τις οποίες αγωνίστηκαν οι εκπορθητές του Μπιζανίου.

Οι αντιπροσωπευτικές ομάδες απογόνων των Εθελοντών των μαχών του Μπιζανίου είχαν στην παρέλαση - η κάθε μια - και ένα συμβολισμό. Οι ιππείς Μανιάτες - επικεφαλής του πολιτικού τμήματος της παρελάσεως - συμβόλιζαν το Ελληνικό Ιππικό του 1912-13, οι Λόχοι Μανιατών, Κυπρίων και Κρητών, φέροντες και «γκράδες» της εποχής συμβόλιζαν την τάση του εθελοντισμού - όλοι στον αγώνα - και οι διμοιρίες Καλλαρυτών και Συρρακιωτών την εξέγερση των Ηπειρωτών του 1877. Υπό βροχήν και κάτω από τα ζωνρά χειροκροτήματα του ενθουσιώδους πλήθους παρήλασαν και τα στρατιωτικά τμήματα Στρατού και Αστυνομίας.

Η παρέλαση των στρατιωτικών τμημάτων άνοιξε με την εμφάνιση της Προεδρικής Φρουράς (ευζωνική φουστανέλα) κάτω από τους βραδείς ρυθμούς του «Μακεδονία Ξακουστή» που απέδιδε θαυμάσια η Στρατιωτική Μπάντα, ακολούθησε η ΣΜΥ και οι Μοίρες Καταδρομών (που συμβόλιζαν τα δύο τάγματα Ευζώνων 1913 Ιατρίδη, Βελισαρίου υπό τον Διοικητή του 1ου Συντάγματος Συνταγματάρχη Παπαδόπουλο, ακολούθησε Διμοιρία πεζικού με στολές της εποχής εκείνης (που συμβόλιζε προφανώς την IV Μεραρχία του Μοσχόπουλου που δημιούργησε

το ρήγμα στην Μανωλιάσσα) και την παρέλαση έκλεισε η Σχολή Αξιωματικών Αστυνομίας.

Εντυπωσιακή ήταν η έκθεση Ζωγραφικής με θέματα του 1912-13 και φωτογραφίας που οργανώθηκε από την VIII Μεραρχία στη Λέσχη Αξιωματικών Ιωαννίνων.

Στην είσοδο δεσπόζουν τα πορτρέτα των δύο πρωταγωνιστών του πολέμου Αρχιστράτηγου Κωνσταντίνου και Πρωθυπουργού Ελευθέριου Βενιζέλου.

Πολλοί από τους πίνακες με πολεμικά θέματα όπως ο πίνακας επελάσεως του ελληνικού Ιππικού είναι έργα του ελληνολάτρη Κεννάν Μεσαρέ, γιου του Χασάν Ταχσίν Πασά, που παρέδωσε τη Θεσσαλονίκη στον Κωνσταντίνο. Ο Κεννάν Μεσαρέ που υπηρετούσε στο Τουρκικό Στρατηγείο ως Υπασπιστής του πατέρα του ήταν αυτός που κυριολεκτικά πέταξε στα μούτρα το «πουγκί» με το οποίο ο Βούλγαρος Λοχαγός Στάντσεφ προσπάθησε να δωροδοκήσει τον Ταχσίν για να δεχθεί συγκυριαρχία των Βουλγάρων στη Θεσσαλονίκη.

Η έκθεση φωτογραφίας - συλλογή ιδιωτών - παρουσιάζουν θέματα του αγώνος εκ του συστάδην αλλά και των μετόπισθεν όπως η συγκρότηση Νοσοκομείου Εκστρατείας, στο οποίο πρωταγωνιστικό ρόλο έχουν οι πριγκίπισσες με επικεφαλής τη σύζυγο του Κωνσταντίνου και μετέπειτα βασίλισσα Σοφία.

Οι φωτογραφίες δείχνουν επίσης το πλωτό Νοσοκομείο στην Πρέβεζα, δωρεά της πριγκίπισσας Μαρίας Βοναπάρτη, συζύγου του δευτερότοκου γιου του Βασιλέως Γεωργίου Α', που είχε διατελέσει Ύπατος Αρμοστής 1898-1906 στην Κρήτη.

Το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου ήταν στις «δόξες» του αφού φιλοξένησε πολλές από τις εκδηλώσεις, κεντρική και παράλληλες. Στην κεντρική 20/2 παρουσιάστηκε σε διάφορα επίπεδα το χρονικό της ημέρας και ακολούθησε με εντυπωσιακή επιτυχία η εισαγωγή στην όπερα «Ναμπούκο» του Βέρντι από τη Φιλαρμονική του Δήμου Ιωαννιτών.

Πλέον των κεντρικών εκδηλώσεων, πραγματοποιήθηκαν κατά το ΙΟήμερο 15-25 Φεβρουαρίου στην ευρύτερη περιοχή Ιωαννίνων (Τσαρίτσανη - Μπιζάνι - Εμίν Αγά - Λόφος Δουρούτης και μέσα στην πόλη) επί μέρους (παράλληλες) εκδηλώσεις με χαρακτηριστικά αναπαραστάσεις πολεμικών γεγονότων, αποκαλυπτήρια αναμνηστικών γλυπτών έργων, καταθέσεις στεφάνων, ομιλίες, εκθέσεις φωτογραφίας, συναυλίες και παραδοσιακούς χορούς.

Η Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών απένειμε το Χρυσούν Μετάλλιον Πνευματικής Αξίας Α' τάξεως στην Περιφέρεια Ηπείρου, Δήμο Ιωαννιτών και στην VIII Μεραρχία «Ηπείρου - Κατσιμήτρος».

Η παρουσία στις εκδηλώσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας, κλιμακίου Υπουργών, πολιτικών κομμάτων και της Ανώτατης Ηγεσίας των Ενόπλων Δυνάμεων δείχνει τη σημασία που δίδει η πολιτεία στην αναφερόμενη επέτειο. Ο περιφερειάρχης Ηπείρου Α. Καχριμάνης, ο Δήμαρχος Ιωαννιτών Φ. Φίλιος και ο Διοικητής της VIII Μεραρχίας «Ηπείρου - Κατσιμήτρος» Ταξίαρχος Κ. Τσαγκαράς πρέπει να υπερηφανεύονται για την επιτυχία των Εκδηλώσεων.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΑΦΝΗΣ

ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΠΟΥ ΦΥΓΑΝ

Όπως κάθε χρόνο, έτσι και φέτος, με την τακτική μου παρέα, επισκεφθήκαμε το παζάρι, στην Κόνιτσα. Η τσίκνα απ' τα σουβλάκια και τα λουκάνικα σου έπαιρνε τα ρουθούνια από μακριά. Πολλά μεγάφωνα, με ποικιλία ήχων, φτιάχναν έναν αχταρμά μουσικής. Στην αρχή, κοντά στου Λώλου το βενζινάδικο, μπαράγκες με εργαλεία. Ας πάρω, λέω, κανά δυο λίμες να τροχίζω τα μαχαίρια φαγητού, γιατί αυτά δεν κόβαν με τίποτε. Έτσι, για να πω ότι κάτι πήρα, αγόρασα πιο κάτω στο νούμερό μου κι ένα παντελόνι για δουλειές. Περιπό να αναφέρω ότι οι λίμες χάιδευαν, δεν τροχούσαν και τις πέταξα, αλλά και το παντελόνι, που το είχα βάλει για πλύσιμο, έμασε κι έγινε μισό. Φέραμε όλους τους διαδρόμους γύρω, τίποτε το ιδιαίτερο. Τα ίδια με τα τελευταία χρόνια. Οι φλοκοτές βελέντζες εξαφανίστηκαν και τη θέση τους πήραν τα αχυρένια κελίμια και οι μοκέτες. Κουρασθήκαμε και μεσημέρι, καθώς ήταν, πήγαμε για φαγητό, στο 'Καπνιστό Τσουκάλι'. Η κουζίνα άστραφτε. Φαγητά πολλά και γευστικά. Τ' αφεντικό, ο Αντώνης, άριστος. Την κάθε παραγγελία την έπαιρνε, αφού καθόταν σε μια καρέκλα, δίπλα, γελαστός κι έγραφε του καθενός την επιθυμία. Οι μερίδες υπερβολικά μεγάλες. Το μαγαζί γεμάτο κόσμο. Ήταν - βλέπετε - και το παζάρι. Απέναντι μας καθόταν ο φίλος μου

Σπύρος Γκότζος με την παρέα του, όπου σε κάποια στιγμή ήλθε να μάς χαιρετήσει και κάθισε να πούμε καμιά κουβέντα, αφού και οι άλλοι ήταν πολύ γνωστοί και φίλοι του. Εμένα, μ' έτρωγε να βρω ευκαιρία, για να φέρω στη συζήτηση, την προτομή του Βανδέρα. Μόλις μπήκε κάποια τελεία στα λεγόμενα, μπαίνω στο θέμα, μια και τα αποκαλυπτήρια είχαν γίνει πρόσφατα.

- «Βρε Σπύρο», του λέω, «όσους κι αν ρώτησα, που είχαν πολλές σχέσεις με τον γιατρό, κανείς δεν μού είπε ότι η προτομή μοιάζει με του Βανδέρα. Και μάλιστα έγινε και πολλή συζήτηση την ώρα των αποκαλυπτηρίων!! Γιατί;»

- «Δεν έχεις δίκιο», μου λέει, «η προτομή τον δείχνει, όταν ήταν πενηντάρης. Αν μάλιστα πας σε απόσταση πέντε μέτρων, θα δεις ότι είναι ίδιος».

- «Ναι αυτός, όχι εγώ, ο καθένας τα δικά του». Σηκώθηκε να φύγει και μού λέει γελώντας: «Κοίταξε μην γράψεις τίποτε ...».

Σαν να μού 'λεγε γράψε. Τι τα θέλετε; Όσοι ανακατεύτηκαν με τα κοινά, αρέσκονται να αναφέρεται το όνομα τους ακόμη και σε αρνητική κριτική. Όπως βλέπετε, δεν τού καλάω χατήρι. Παζάρι ήταν. Δεν πετάγομαι, λέω, στην πρώτη μπαράγκα με τα εργαλεία να πάρω ένα πεντάμετρο; Έτσι έγινε και μετά κατευθείαν στο νοσοκομείο, στην προτομή. Μετράω ακριβώς τα πέντε μέτρα,

κοιτάζω την προτομή, με τίποτε Βανδέρας. Ας πάω, λέω, μισό ή και ένα μέτρο μπροστά-πίσω, δεν χάλασε ο κόσμος. Τίποτε. Αχ ρε Σπύρο, σκέπτομαι, η μεγάλη σου αγάπη προς τον γιατρό δεν σ' αφήνει να δεις την πραγματικότητα. Πράγματι ο γιατρός ήταν άβγαλτος από το σπίτι του, όπως κι απ' τον ξάδελφο Βαγγέλη Μπούνα. Κι αναρρωτιέμαι: Ποιος ο λόγος, που ο καλλιτέχνης διάλεξε την ηλικία των πενήντα ετών του γιατρού κι όχι τα εβδομήντα ή και παραπάνω, αφού και τότε δραστήριος ήταν και επιπλέον θα τον θυμόταν περισσότερο ο κόσμος;

Προ ετών στην Αθήνα είχαν κάνει την προτομή της Αλίκης Βουγιουκλάκη στη γειτονιά της, στην πλατεία Μαβίλη, που δεν τής έμοιαζε με τίποτε. Ξεσηκώθηκε ο κόσμος, ώσπου ο γλύπτης αναγκάστηκε να την αντικαταστήσει. Στο Γυμνάσιο, όπου η προτομή του αείμνηστου Ρούση, χωρίς να διαβάσει κανείς το όνομα, γνωρίζεις αμέσως τον Κώστα. Την προσφορά του Βανδέρα την εξέφρασαν με το παραπάνω οι ομιλήσαντες σ' αποκαλυπτήρια. Εγώ θα αναφέρω ένα δικό μου περιστατικό. Ταξίδευα κάποτε για Αλβανία. Στο τελωνείο της

Κακαβιάς, μού λένε ότι με ζητούσαν στο τηλέφωνο. Ήταν ο γιατρός Βανδέρας. «Πέτρο», μου λέει, «η μάνα σου έχει πνευμονικό οίδημα, δεν είναι καλά, έλα». Γύρισα. Όταν έφθασα στο σπίτι, βρήκα τον γιατρό να κάθεται δίπλα της και να με περιμένει, δίνοντάς της την κατάλληλη αγωγή. Αυτός ήταν ο γιατρός Βανδέρας και σαν επιστήμονας και σαν ΑΝΘΡΩΠΟΣ. Η μάνα μου τότε σώθηκε. Τού χρωστώ ευγνωμοσύνη.

Μού 'ρχεται όμως στη μνήμη κι ένας άλλος γιατρός, ο Σιουτόπουλος, ο οποίος σε πιο δύσκολους καιρούς παλαιότερα προσέφερε κι αυτός σ' όλη την επαρχία τις υπηρεσίες του, τις πιο πολλές φορές αφιλοκερδώς. Καλόκαρδος, ήσυχος, ήρεμος, ευγενής. Με τον πατέρα μου ήταν φίλοι και πολλές φορές μαζί τα 'τσούζαν' στα καπηλιά της εποχής. Είναι χρέος μου να τον μνημονεύσω, όπως και τον Αναξαγόρου, που σέκι, είχε το φαρμακείο του Ρούση. Δεν θα προχωρήσω άλλο, γιατί θέλω να κλείσω - όσοι αναγνώστες τους θυμούνται - να μείνουν σήμερα με την εικόνα αυτών των ΑΝΘΡΩΠΩΝ.

ΠΕΤΡΟΣ Θ. ΜΠΟΥΝΑΣ

Φίλε του περιοδικού μας για θυμήσου,
έστειλες τη συνδρομή σου;

Ατυχήματα - δυστυχήματα - εγκλήματα

α. Συγκλονίσθηκε η χώρα μας από τον θάνατο δύο σπουδαστών στην Λάρισα, οι οποίοι δηλητηριάστηκαν από αυτοσχέδιο μαγκάλι με κάρβουνα, που χρησιμοποίησαν νυχτιάτικα για την ζεστασιά τους. Τρίτος σπουδαστής ακόμη χαροπαλεύει. Η ανέχεια υποχρέωνε τους σπουδαστές, παιδιά ανέργων, να μην χρησιμοποιούν στο νοικιασμένο διαμέρισμα το καλοριφέρ, αφού εφέτος το πετρέλαιο θέρμανσης, λόγω της υψηλής τιμής του, έγινε είδος πολυτελείας. Μετά το τραγικό συμβάν νέοι ξεχύθηκαν στους δρόμους πολλών πόλεων φωνάζοντας «δεν είναι ατύχημα είναι έγκλημα».

β. Μέσα στον ίδιο μήνα στην Κόνιτσα είχαμε δύο θανατηφόρα ατυχήματα. Νέος συμπατριώτης μας, οικογενειάρχης, έπεσε νύκτα και πεζός σε παρόδιο «γκουντούλιαρο» και έχασε την ζωή του. Νέος αλβανικής καταγωγής, οικογενειάρχης, ενώ ψάρευε στο ποτάμι στην θέση «Γέφυρα Μπουραζανίου» έχασε την ζωή του από ηλεκτροπληξία, όταν το καλάμι ψαρέματος ακούμπησε ηλεκτροφόρο σύρμα υψηλής τάσης.

γ. Η Ελλάδα κατέχει στην Ευρώπη δυστυχώς περίοπτη θέση στους έκτακτους θανάτους, ιδίως στα εργατικά ατυχήματα και στα αυτοκινητικά ατυχήματα. Για τα δεύτερα μάρτυς μου τα εικονίσματα στον δρόμο Κόνιτσα-Ιωάννινα. Η ραγδαία φτωχοποίηση του πληθυσμού θα μεγαλώνει τον αριθμό των ε-

κτάκτων θανάτων και των θανάτων από επαγγελματικές αρρώστιες. Και τα ελάχιστα μέτρα ασφαλείας δεν λαμβάνονται προς αποφυγή του κόστους των. Κατάφερε η οικονομική κρίση και έφερε σε χρήση ακόμη και τα μαγκάλια με τα δηλητηριώδη κάρβουνα. Γυρίσαμε αλματωδώς στην δεκαετία του 1950.

Όταν ήμουνα πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου του δήμου μας είχα στείλει την από 23-11-2009 επιστολή-αναφορά στην Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης και.....Προστασίας του Πολίτη με το εξής περιεχόμενο: «Είναι γνωστή σε όλους η προσφορά σας κατά τις φυσικές καταστροφές. Διάβασα ότι οι έκτακτοι θάνατοι ανά χώρα είναι ανάλογοι του πολιτιστικού επιπέδου κάθε χώρας, επαληθευομένης της λαϊκής ρήσης «όπου φτωχός και η μοίρα του». Διαβάζουμε κάθε μέρα για ατυχήματα, με συνέπειες θανάτους ή τραυματισμούς, παντελώς αδικαιολόγητα. Καλύτερο όμως το προλαμβάνειν. Πιστεύω πως θα άξιζε να εκδοθεί από την Υπηρεσία σας ένα βιβλίο (εγκυκλοπαίδεια κατά των κινδύνων) εμπλουτισμένο με σκίτσα και παραστάσεις για καλύτερη κατανόηση, που θα περιέχει τους κινδύνους και κατά κίνδυνο συμβουλές. Αυτό το ίδιο βιβλίο θα έπρεπε να είναι ικανό για διδακτικό εγχειρίδιο σε σχολεία και σχολές για την ασφάλειά μας. Πότε επιτέλους η ζωή μας, η σωματική μας

ακεραιότητα, η υγεία μας, θα αποτελέσουν αντικείμενο σχολικού ενδιαφέροντος και περιεχόμενο μαθήματος σχολικού και εξωσχολικού. Θα παρακαλούσα ό,τι υλικό έχετε για την ασφάλεια του κοινού να μας το στείλετε. Ένα τέτοιο βιβλίο, ένα τέτοιο σχολικό και εξωσχολικό μάθημα, θα δικαίωνα και το νέο τίτλο του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, όπου και η Υπηρεσία σας **υπάγεται**». Το μόνο υλικό που σάλθηκε ήταν κάποια φυλλάδια για τις πυρκαγιές στα δάση...

δ. Ανίκανο το κράτος, λιπόθυμη η κοινωνία και πάμε κατά ... και σε αυτό

τον τομέα, της πρόληψης των εκτάκτων θανάτων. Τα θύματα στα δυστυχήματα, νεκροί ή τραυματίες, συνήθως ανήκουν στην νεαρή- παραγωγική ηλικία. Θρηνούμε αλλά δεν λογικευόμαστε. Αψηφούμε τους κινδύνους και υπερτιμούμε τις ικανότητές μας, αμφότερα τα παραπάνω είναι στοιχεία της αυτοκαταστροφής μας. Δεν ατυχούμε αλλά εγκληματούμε εναντίον του εαυτού μας, αυτοκτονούμε. Η ίδια η ζωή μας μέρα με την ημέρα απαξιώνεται, φτηναίνει, τελειώνει. Περισσεύουμε στην πατρίδα μας και διαλέγουμε την εξόντωσή μας.

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Ευδογημένη χώρα

*Η Ελλάδα μας έχει ομορφιές
που δεν τις έχουν άδδοι
κι όδοι ζητούν να γένονται
τα όμορφα της κάδδη.*

*Στις ρεματιές και στα βουνά
στους ήχους και στ' ανήδδα
στέκουν και καμαρώνουνε
τα ωραία της στοδίδια.*

*Ελλάδα πάντα με χαρά
δίνεις απ' της πηγές σου
μοσχοβοδάς 'πο δούδονδα
κι από τις ισαχπνιές σου.*

*Είσαι μια χώρα μαγική
και ποδνευδογημένη
κράτα καδά στα χέρια σου
μη χάσεις ειμαρμένη*

*Την πίστη και τη σύνεση
στα σπαδάχνα σου που κδείνεις
και χαρωπή και δυνατή
πάδδ να ξαναγίνεις.*

Λεβασιτή Καραγιάννη

ΚΟΠΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗΣ ΠΙΤΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Την 17^η Φεβρουαρίου έγινε η κοπή της πίτας του ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ ΑΘΗΝΩΝ για το έτος 2013 στο Ξενοδοχείο Stanley της πλατείας Καραϊσκάκη. Ο Σύνδεσμός μας, ο οποίος ιδρύθηκε ως Φιλεκπαιδευτική Αδελφότης Βούρμπιανης το 1883, κλείνει φέτος αισίως τα 130 χρόνια ζωής. Η μακροβιότητά του αφ' ενός μεν καταδεικνύει την ιστορικότητά του, αφ' ετέρου δε μας επιφορτίζει με την ευθύνη και το καθήκον να τον κρατήσουμε ζωντανό, να διατηρήσουμε μέσα απ' αυτόν τις παραδόσεις μας και ταυτοχρόνως να ενισχύσουμε τους δεσμούς μεταξύ των μελών, και κυρίως, μεταξύ των εν Αθήναις συμπατριωτών. Τα 100 χρόνια του τα είχαμε εορτάσει με μια μεγαλοπρεπή εκδήλωση στην Βούρμπιανη το έτος 1982,

χρονιά εκδόσεως και του ιστορικού βιβλίου με την ιστορία της Βούρμπιανης.

Στην φετινή μας συνάντηση, αν και ο καιρός ήταν βροχερός, οι παρευρισκόμενοι υπερέβησαν τους 60. Το όλο κλίμα, παρά τα οικονομικά και άλλα προβλήματα που όλοι μας λίγο έως πολύ αντιμετωπίζουμε, από την αρχή έως το πέρας της εκδηλώσεως ήταν ευχάριστο, σποιχείο, άλλωστε, που εύκολα διαπιστωνόταν από τα χαμογελαστά πρόσωπα όλων των παρισταμένων. Την ίδια ημέρα έγιναν και οι Αρχαιρεσίες για την ανάδειξη νέου Δ.Σ.

Την υποδοχή των προσκεκλημένων είχε αναλάβει η κ. Έρση Σωτηρίου, μέλος του Δ.Σ., η οποία μας εξέπληξε ευχάριστα. Φορώντας την παραδοσιακή ηπειρώτικη στολή της και υπό τον γλυκό

ήχο του ηπειρώτικου κλαρίνου, κερνούσε γλυκίσματα, προσφοράς του συμπατριώτη μας κ. Μιχάλη Γιόση. Προσφορά, επίσης, του κ. Γιόση ήταν και η γευστικότερη βασιλόπιτα. Δεν λησμονούμε να αναφέρουμε και τα ονόματα των συμπατριωτισσών μας κ. Ευθυμίου Τασίας και κ. Τσέλεγκα Δήμητρας οι οποίες προθυμοποιήθηκαν και μας προσέφεραν υπέροχες παραδοσιακές ηπειρώτικες πίτες.

Την συνέλευση ξεκίνησε ο πρόεδρος του Συνδέσμου κ. Βασίλης Τράντας ο οποίος, αφού καλωσόρισε τους Βουρμπιανίτες, αλλά και τους φίλους της Βούρμπιανης, ευχήθηκε σε όλους Καλή Χρονιά με υγεία προσωπική και οικογενειακή. Τόνισε ότι στους δύσκολους καιρούς που περνάει η πατρίδα μας οφείλουμε να διαπνεόμαστε από πνεύμα συνεργασίας και αλληλεγγύης όχι μόνον σε οικογενειακό επίπεδο, αλλά και όσον αφορά την προσφορά μας προς την Βούρμπιανη. Ζήτησε την συμπαράσταση, τις προτάσεις και την γνώμη όλων των παρισταμένων για θέματα τα οποία ενδεχομένως θα προκύψουν και, τέλος, παρώτρυνε τους παρευρισκομένους να έχουν την σκέψη τους στο χωριό μας όσον το δυνατόν περισσότερο.

Τον λόγο έλαβε, κατόπιν, η γενική γραμματεύς κ. Λήδα Σωτηρίου η οποία, αφού ευχήθηκε για το νέο έτος, ενημέρωσε το σώμα για τα πεπραγμένα του Δ.Σ κατά την χρονιά που διανύσαμε, τονίζοντας την σημασία που έχει η προσπάθεια όλων μας να πλαισιώνουμε τον

Σύνδεσμο. Σημαντικό κομμάτι στην ομιλία της απειτέλεσε το θέμα του οικοπέδου μας στο Λαύριο και πώς αυτό θα επιλυθεί το συντομότερο δυνατόν και με την πλέον συμφέρουσα λύση.

Κατόπιν, ανέγνωσε τους χαιρετισμούς της προέδρου του Συνδέσμου Θεσσαλονίκης και προέδρου του Πολιτιστικού Συλλόγου Βούρμπιανης κ. Κατερίνας Δημαράτου-Καναβούρα, καθώς και του προέδρου του Τοπικού Συμβουλίου Βούρμπιανης κ. Γιώργου Τέρτση, και τις ευχές τους για καλή χρονιά και υγεία, ελπίδα και προσδοκία για ένα καλλίτερο αύριο.

Η γεν. γραμματεύς ενημέρωσε, επίσης, όσους είναι εξοικειωμένοι με την τεχνολογία ότι ο Σύνδεσμος προσφάτως δημιούργησε σελίδα στο facebook με την ονομασία ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ και προέτρεψε όσους έχουν τον χρόνο και την διάθεση να την επισκέπτονται και να αναρτούν οτιδήποτε θέλουν, άρθρα, φωτογραφίες κ.λπ. Ήδη έχουν αναρτηθεί φωτογραφίες από τις εκδηλώσεις μας, από το χωριό, καθώς και διάφορα άρθρα που αφορούν την ευρύτερη περιοχή των Μαστοροχωρίων.

Εν συνεχεία, ανεγνώσθησαν τα ονόματα των εκλιπόντων συμπατριωτών Νίκου και Φάνη Μποζώνα, Μέλπως Βασιλειάδη, Σοφίας Ζοφώλη-Χάλα και Μιχάλη Πανουσάκου, οι οποίοι τόσο αγάπησαν την Βούρμπιανη και τόσα προσέφεραν, ο καθένας με τον τρόπο του, σ'

αυτήν, και κρατήθηκε ενός λεπτού σιγή εις μνήμην τους. Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στο όνομα του αειμνήστου πατρός Δημήτριου Μαργαρίτη, ο οποίος υπήρξε για πάνω από 60 χρόνια παρών στην εκκλησιαστική ζωή της Βούρμπιανης, και ενώ του είχε ζητηθεί επανειλημμένως να υπηρετήσει σε άλλες ενορίες, εκείνος παρέμεινε πιστός στην Παναγία μας.

Κατόπιν, ακολούθησε η ενημέρωση για την οικονομική κατάσταση των εσόδων και εξόδων του Συνδέσμου από τον ταμία κ. Δημήτρη Μπάρκη. Ο κ. Μπάρκης τόνισε την σημασία του να προσελκύσουμε την νεολαία στις δραστηριότητες του Συνδέσμου και εξέφρασε την απορία του γιατί, ενώ οι νέοι μας λατρεύουν την Βούρμπιανη, αρνούνται όχι μόνο να πλαισιώσουν τον Σύνδεσμο, αλλά και απέχουν από τις εκδηλώσεις του.

Η έκθεση της Εξελεγκτικής Επιτροπής παρουσιάστηκε από τον κ. Απόστολο Δημάρατο, ο οποίος ζήτησε από τους παρευρισκομένους την απαλλαγή του απερχομένου Δ.Σ.

Τέλος, ο κ. Χαράλαμπος Τσούκας ενημέρωσε το σώμα για τον προϋπολογισμό του Κληροδοτήματος Χαρίση Ζήκου για το έτος 2013 που υπεβλήθη στο Υπουργείο προς έγκριση, και για την οικονομική κατάστασή του.

Κατόπιν αποφάσεως του Δ.Σ. απενεμήθη αναμνηστική πλακέτα στον κ. ΧΡΗΣΤΟ Λ. ΤΣΟΥΚΑΛΗ, μέγα ευεργέτη της Βούρμπιανης, εις ένδειξιν εκτι-

μήσεως, αγάπης και ευγνωμοσύνης για την πολυετή, ανιδιοτελή προσφορά του στον Σύνδεσμο και την Βούρμπιανη. Η δωρεά του είναι μεγάλη. Εδώρισε στον Ναό της Παναγίας μας μεγάλη καμπάνα και, επί πλέον, διέθεσε 700.000 δραχμές για την κατασκευή χώρου ασφαλείας εντός του ναού για την φύλαξη των εικόνων. Συν τοις άλλοις, επί πολλά έτη διέθετε βοηθήματα σε διαμένοντες στην Βούρμπιανη, ενώ επί σειρά ετών χορηγούσε βραβεία με ανάλογα χρηματικά ποσά στους εισερχόμενους στα Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα μαθητές του Συνδέσμου μας. Το 1996, διέθεσε μεγάλο ποσόν για την έκδοση και εκτύπωση 500 τόμων του βιβλίου «Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ» των φιλολόγων συγχωριανών μας Βασίλη Δημάρατου και Νικολάου Ρεμπέλη. Τότε, το Δ.Σ του Συνδέσμου τον ανεκήρυξε Μέγα Ευεργέτη. Δεν θα πρέπει, φυσικά, να παραλείψουμε ότι, εκτός των άλλων, προσέφερε σε πολλούς συμπατριώτες μας εργασία στην Εταιρεία του.

Λόγω της αδυναμίας του κ. Τσούκαλη να παρευρεθεί, την αναμνηστική πλακέτα παρέλαβε, κατ'εντολήν του, ο κ. Ιωάννης Κίτσαντώνης ο οποίος συνοδεία της γραμματέως του Συνδέσμου θα την παραδώσει στον τιμώμενο. Ο κ. Κίτσαντώνης ευχαρίστησε εκ μέρους του το Δ.Σ. για την απονομή της τιμητικής πλακέτας και συμπλήρωσε τα θερμά του συγχαρητήρια για τα πεπραγμένα του 2012, ευχόμενος υγεία και καλή χρονιά σε όλους μας.

Η τυχερή φέτος κατά την κοπή της γευστικότητας βασιλόπιπτας ήταν η κ. Έρση Σωτηρίου, μέλος του Δ.Σ, η οποία βρήκε το νόμισμα και κέρδισε το εκπληκτικό βιβλίο «Εδεσματολόγιον Ιωαννίνων, Άρτας, Πρέβεζας, Θεσπρωτίας», των εκδόσεων «Σαβάλλας», με έθιμα, παραδόσεις και αυθεντικές ηπειρώτικες συνταγές μαγειρικής και ζαχαροπλαστικής.

Εντύπωση έκανε και το DVD με τίτλο «Βούρμπιανη -Το μαστοροχώρι της τέχνης, των γραμμάτων και των μουσικών» με το χορευτικό συγκρότημα της Βούρμπιανης να δίνει τον καλλίτερο του εαυτό σε πανηγύρια στον προαύλιο χώρο του σχολείου τα έτη 1995 και 1998.

Το DVD αυτό, το οποίο αρκετοί συμπατριώτες μας θέλησαν να αποκτήσουν, δημιουργήθηκε από τον Σύνδεσμο Θεσσαλονίκης με φροντίδα του εκλεκτού συμπατριώτη μας κ. Τάκη Μήγιου.

Από τις Αρχαιρεσίες οι οποίες ακολούθησαν εξελέγησαν οι κάτωθι:

Πρόεδρος: Λήδα Σωτηρίου

Αντιπρόεδρος: Βασίλης Τράντας

Γεν. Γραμματεύς: Έρση Σωτηρίου-Αδαμοπούλου

Ταμίας: Δημήτριος Μπάρκης

ΜΕΛΗ

Παναγιώτης Ευθυμίου

Ιφιγένεια Κάτσαβου

Βασιλική Τσούκα

ΑΝΑΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ

Βασιλική Μπάρκη

Η συγκέντρωσή μας στέφθηκε με επιτυχία όχι μόνον χάρις στις προσπάθειες του Δ.Σ., αλλά κυρίως χάρις στην πρόθυμη προσέλευση των συγχωριανών οι οποίοι, αφηφώντας τις όχι και τόσο καλές καιρικές συνθήκες και τις δυσκολίες που έκαστος αντιμετωπίζει, έδωσαν το «παρών», ευχήθηκαν και αντάλλαξαν απόψεις και ιδέες για το συμφέρον του χωριού μας.

Ευχόμαστε το νέον έτος 2013 να είναι για όλους τους Βουρμπιανίτες, όπου γης, χαρούμενο, ευοίωνο και δημιουργικό!

1.03.2013

Για το Δ.Σ του

ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΛΗΔΑ Χ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ

ΛΕΙΒΑΔΙΑ - ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ο ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΑΣ Ο ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Αν και γνωρίζω, ότι σκοπός της έκδοσης του περιοδικού μας είναι η προβολή και η διάδοση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του τόπου μας, ωστόσο, θεωρώ, ότι αξίζει τον κόπο να βγει κανείς έξω από τα τείχη «της Ιερικούς» και να προσπαθήσει να μεταφέρει στις σελίδες του, πληροφορίες και γεγονότα που έχουν σχέση με άλλες περιοχές της χώρας εκτός Ηπείρου και με το ζωντανό ηπειρώτικο στοιχείο της διασποράς.

Η σημερινή Λιβαδειά είναι η πόλη των πηγών και των νερών.

Κατά την αρχαιότητα η Λιβαδειά ονομαζόταν Μήδεια.

Ο Πausανίας στο 2ο αιώνα μ.Χ. αναφέρει στα «Βοιωτικά-Φωκικά» του ότι η πόλη, το σημερινό της όνομα, το οφείλει στον Αθηναίο ήρωα Λέβαδο.

Η Λιβαδειά στην αρχαιότητα έγινε διάσημη από το ξακουστό Μαντείο του Τροφώνιου Δία, το οποίο ήταν ένα από τα πέντε σημαντικά μαντεία της αρχαίας Ελλάδας.

Η πόλη της Λιβαδειάς είναι κτισμένη στις υπώρειες του όρους Ελικώνας, στο οποίο, ως γνωστό κατοικούσαν οι εννέα ελικώνιες Μούσες.

Βρίσκεται κολλημένη στην είσοδο μιας φυσικής άγριας χαράδρας, που στην άκρη της, αναβλύζουν τα κρύα νερά των πηγών και του ποταμού της Έρκυνας, τα οποία σήμερα οι ντόπιοι κάτοικοί της τα ονομάζουν νερά της «Κρύας».

Σύρριζα στις πεντακάθαρές πηγές, με

τα πανύψηλα Πλατάνια και το μικρό λιθόκτιστο τοξωτό γεφύρι, χάσκει, σκαμμένο μέσα στο βράχο, το θολωτό στόμιο του Μαντείου του Τροφώνιου Δία ή Βασιλιά κι από πάνω υψώνεται θεώρατο και κατακόρυφο το υπέροχο Κάστρο, το οποίο κατά τους ιστορικούς κτίστηκε από τους Βυζαντινούς, περιέπεσε στους Φράγκους και τελικά κατακτήθηκε από τους Καταλανούς, οι οποίοι και το τελειοποίησαν (βλέπε φωτογραφίες).

Αναφορικά με το Τροφώνιο Μαντείο, από τον Όμηρο μαθαίνουμε (στίχοι 285-299), ότι τα δύο αδέρφια Τροφώνιος και Αγαμήδης, ήταν παιδιά του Βασιλιά του Ορχομενού Εργίνου, ήταν οι πρώτοι Αρχιτέκτονες, στον τότε γνωστό κόσμο, που κατασκεύασαν λιθόκτιστα οικοδομήματα (Ναός του Απόλλωνα στους Δελφούς, Ναός του Ποσειδώνα στην Αρκαδία κλπ) και τέλος ήταν οι πρώτοι που λάξευσαν (πελέκησαν) την πέτρα και συστηματοποίησαν την τεχνική της.

Σ' αυτό το σημείο, πηγαίνοντας κανείς από το τότε στο σήμερα, βλέπει ότι η τεχνική της λάξευσης της πέτρας, που πρωτοεμφανίστηκε στη Λιβαδειά, έμελλε, με τα χρόνια, να αναπτυχθεί και να ευδοκίμησει στα μέρη μας στα ξακουστά Μαστοροχώρια της Κόνιτσας.

Σχετικά την ονομασία των Πηγών της Έρκυνας ο Πausανίας και πάλι στον οποίο καταφεύγουμε, αναπτύσσει τον παρακάτω γλαφυρότατο μύθο.

Η Έρκυνα λέει πως ήταν μια όμορφη

παιδίσκη της Λειβαδίας και μια μέρα βγήκε περίπατο στο φαράγγι το οποίο τότε δεν είχε νερό, με τη φίλη της την Περσεφόνη, κόρη της Θεάς Δήμητρας, κρατώντας στα χέρια της, μια μικρή χήνα. Κάποια στιγμή η χήνα της ξέφυγε και πήγε και κώθηκε, για να κρυφτεί, σε μια μικρή τρύπα, δίπλα σε μια πέτρα, στο ξερό ποτάμι.

Τότε η Έρκυνα έτρεξε να την πιάσει και ανασπώνοντας την πέτρα, ανάβλυσε τόσο πολύ νερό, που τελικά την έπνιξε.

Έκτοτε στις πηγές και το ποτάμι δόθηκε το όνομά της Παιδίσκης Έρκυνα η δε πόλη στο σημείο που και σήμερα κοχλάζει ασπμάττα το νερό, βγαίνοντας από τα κατάβαθα της γης, έστησε μια μικρή πέτρινη, προτομή της, για να τη θυμίζει στις νεότερες γενιά στο διηνεκές.

Η Λειβαδιά σήμερα είναι μια μικρή όμορφη πόλη, χιλιοτραγουδισμένη έχει πανάρχαια ιστορία, μεγάλη συμμετοχή

στον αγώνα του 1821 για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού και οι κάτοικοί της, γνήσιοι Ρουμελιώτες, είναι εύθυμοι, φιλότιμοι και καλοκάγαθοι.

Κατά τους υστεροβυζαντινούς χρόνους, αλλά και κατά το διάστημα της μακράιωνης τουρκικής δουλείας, δύο φορές, ηπειρώτικα στοιχεία, εισέρρευσαν στην περιοχή, γύρω από τον Παρνασσό (Αράχοβα, Δαύλεια, Δελφοί, Αγόριανη κλπ) και αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι το 20% του γλωσσικού δείγματος του ιδιωματικού λεξιλογίου της Αράχοβας και των άλλων γειτονικών περιοχών, είναι σε χρήση και στην περιοχή της Ηπείρου.

Στη Λειβαδιά εκτός των υπαλλήλων ηπειρώτικης καταγωγής που υπηρετούν διάσπαρτοι σε διάφορες υπηρεσίες και Οργανισμούς, εδώ κι έναν αιώνα είναι εγκατεστημένες αρκετές ηπειρώτικες οικογένειες, οι οποίες με τα χρόνια ίδρυσαν

Η προτομή της Έρκυνας

επιχειρήσεις και καταστήματα (φούρνους, ειπλοποιεία, ωρολογοποιεία κλπ) προόδευσαν στέριωσαν κι έτσι σήμερα τα μέλη των οικογενειών αυτών – ηπειρώτες δεύτερης και τρίτης γενιάς – αποτελούν ένα εκλεκτό κομμάτι της λειβαδίτικης κοινωνίας.

Περιδιαβαίνοντας κανείς τους εμπορικούς δρόμους της πόλης, συναντάει επιγραφές καταστημάτων με χαρακτηριστικά ηπειρώτικα δισύλλαβα επίθετα και με μικρά ονόματα που απαντώνται αποκλειστικά στην Περιφέρεια της Ηπείρου και της Δυτικής Μακεδονίας, όπως Ζώνης, Χαρίλαος κλπ.

Το πιο γνωστό και διαδεδομένο ηπειρώτικο επίθετο στη Λειβαδιά είναι το επίθετο «ΓΕΡΟΣ». Όπως μου εξιστορούν παλιοί ηπειρώτες-Λειβοδίτες σήμερα - ΟΙ ΓΕΡΟΙ προέρχονται όλοι τους από το χωριό Πλαίσια Ιωαννίνων, απ' όπου κατά το χρονικό διάστημα 1896-1904, οκτώ συνολικά αδέρφια έφυγαν απ' το χωριό και εγκαταστάθηκαν όλα στη Λειβαδιά.

Όπως είναι φυσικό, με τα χρόνια, το ηπειρώτικο στοιχείο της Λειβαδιάς αυξήθηκε έγιναν επιμειξίες, το σόϊ απλώθηκε και τα ήθη, τα έθιμα και γενικότερα η ηπειρώτικη κουλτούρα που μεταφέρθηκε από κει, μπολιάστηκε στην Πόλη κι έγινε καλοδεχούμενη από την τοπική κοινωνία.

Σήμερα πρεσβευτές των πολύ καλών εντυπώσεων για την Ήπειρο, τη ζωή των κατοίκων της και τις ομορφιές των διάφορων περιοχών της είναι τα νέα παιδιά της Λειβαδιάς που σπουδάζουν στα Γιάννενα και επισκέπτονται συχνά την ευρύτερη περιφέρειά τους και τα χωριά μας.

Επίσης σημαντικό ρόλο στις σχέσεις του τόπου μας με τη Λειβαδιά παίζει και το έντονο ψυχικό δέσιμο που υπάρχει με τα μέρη μας, όπου στα βουνά τους χάθηκαν αρκετά παλικάρια από τούτα τα μέρη κατά τη διάρκεια του Ελληνοϊταλικού αλλά και του εμφυλίου πολέμου.

Γενικά μπορούμε να πούμε ότι η κοινωνία της Λειβαδιάς αγαπάει την Ήπειρο, έχει σε μεγάλη εκτίμηση τους κατοίκους της και η επικοινωνία μαζί της είναι πολύπλευρη.

Πέρα από τα παραπάνω, το εδώ ηπειρώτικο στοιχείο, έχει παράδοση και στη διοργάνωση εορτών και εκδηλώσεων θρησκευτικού περιεχομένου.

Έτσι την Τετάρτη 16 Ιανουαρίου 2013, το απόγευμα στις 7 η ώρα στην Εκκλησία του Αγίου Γεωργίου, τελέσθηκε Μέγας Εσπερινός, με Αρτοκλασία και Τρισάγιο για τους τεθνεώτες Ηπειρώτικης καταγωγής με την ευκαιρία της εορτής του Νοεμάρτυρα Γεωργίου του εξ Ιωαννίνων.

Ψυχή και πρωτεργάτης όχι μόνον αυτής αλλά και άλλων παρόμοιων εκδηλώσεων είναι ο ωρολογοποιός Ζώνης Γέρος, ηπειρώτης δεύτερης γενιάς στη Λειβαδιά και καταξιωμένο και ευπόληπτο άτομο στην τοπική κοινωνία.

Στην κατανυκτική αυτή εκδήλωση μετείχαν άτομα όχι μόνο ηπειρώτικης καταγωγής όλων των ηλικιών, αλλά και πλήθος άλλων πιστών από τη Λειβαδιά.

Σημειώνεται ότι η εκδήλωση αυτή στη Μνήμη του Νεομάρτυρα Γεωργίου επαναλαμβάνεται κάθε χρόνο, την ίδια ημερομηνία από το 1904 και μετέπειτα.

Στο τέλος της εκδήλωσης μίλησε για τη

ζωή. Την πίστη και το μαρτύριο του Νεομάρτυρα Γεωργίου ο ιερέας του Ναού από δε τους Ιεροψάλτες ακούστηκε «εν χορώ» το Απολυτίκιον «Τον πανεύφημον Μάρτυν Χριστού Γεώργιον Ιωαννίνων το κλέος και Πολιούχον σερρόν...»

Μ' αυτό τελείωσε και για το έτος 2013 η σεμνή τελετή που διοργανώθηκε από την εδώ ηπειρώτικη παροικία, προς τιμήν του Νεομάρτυρα Γεωργίου, η οποία μου έδωσε και την αφορμή για να γράψω αυτό το σημείωμα.

Όμως εκτός αυτού, η συγκεκριμένη εκδήλωση προσωπικά με μετέφερε πολλά χρόνια πίσω, το 1955 στην Κόνιτσα, όταν όντας μαθητής Γυμνασίου και διαμένοντας μαζί με άλλα συνομήλικα γυμνασιόπαιδα στο πολύ μεγάλο σπίτι της κυρίας Θεοδίτσας - πίσω περίπου από το σημερινό Νοσοκομείο - για να πάμε το πρωί γρήγορα - γρήγορα στο Σχολείο, ανοίγαμε κρυφά την επάνω πορτοπούλα κι απ' τον εκεί παράδρομο, περνούσαμε μπροστά από ένα άσπρο, χαμηλό σπίτι που

ήταν η εκκλησία του Νοεμάρτυρα Γεωργίου.

Εμείς όμως, καθότι παιδιά, αυτό το σπίτι ούτε που το θεωρούσαμε ή μπορούσαμε να το φαντασθούμε ποτέ εκκλησία, οπότε διερχόμενα από κει ποτέ δεν θυμάμαι να έχουμε κάνει το Σταυρό μας για το Νεομάρτυρα.

Ο Μεγάλος και Ανεξίκακος θεός μας, ας μας συγχωρέσει γιαυτή την περιφρόνηση του Νεομάρτυρα Γεωργίου (του Φουσανελλά) του εξ Ιωαννίνων.

Βοηθήματα:

1. Βιβλίο Γ. Κουτσαβδή. Όμορφη πούναι η Λειβαδιά.
2. Γ. Κατσιμπάρδη. Τρυφώνιο-Μεταρρυθμιστής Αρχιτέκτονας-θεός της Μαντικής.
3. Τ. Τσάκου-Κουβερίνο. Εγκυκλοπαίδεια Αρχαίας Βοιωτίας.
4. Σ. Ασημάκη. Αράχοβα-Τοπωνύμια, Γλωσσικά και άλλα.
5. Δήμου Λειβαδίας. Ενημερωτικό φυλλάδιο έκδοσης 2001.

Το κάστρο
με το μικρό
γεφύρι

ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΠΑΥΛΟΥ ΣΕΡΡΑ

Σε συγκινητική ατμόσφαιρα παρουσία πλήθους κόσμου, μεταξύ των οποίων ο πρόεδρος της Ε.Π.Σ. Ηπείρου Μάντζιος Βασίλειος τ. αντιδήμαρχος Ιωαννίνων, εκπροσώπων της διαιτησίας του Δ. Κόνιτσας και πλήθους φιλάθλων ο Π.Α.Ο. Κόνιτσας βράβευσε στην ετήσια χοροεσπερίδα τον Παύλο Σέρρα για την πολυετή του προσφορά στο ποδόσφαιρο και γενικότερα στον αθλητισμό - πολιτισμό της Κόνιτσας.

Ο Παύλος αγωνίστηκε με τα χρώματα της «θρυλικής» Πίνδου επί 27 χρόνια, ενώ ως υπάλληλος του υπουργείου Πολιτισμού επί 30 έτη ανέλαβε τη φρον-

τίδα και τη συντήρηση του σταδίου της Κόνιτσας.

Γεννημένος στην Κόνιτσα το 1952 ξεκίνησε την ποδοσφαιρική του καριέρα στην ομάδα του τότε Ορφανοτροφείου των 200 εκπαιδευόμενων μαθητών αφού από μικρή ηλικία έχασε τον πατέρα του.

Εκεί σε ένα φιλικό αγώνα του ορφανοτροφείου με το γυμνάσιο Κόνιτσας, τον είδαν τα μάτια του έμπειρου παράγοντα της εποχής Δημ. Δημόπουλου ο οποίος σε λίγες μέρες υπόγραψε ως κηδεμόνας του και το πρώτο ποδοσφαιρικό δελτίο του Παύλου στην Πίνδο ήταν γεγονός.

Το ντεμπούτο του κάτω απ' τα γκολποστ της Πίνδου ήταν νικηφόρο τη σεζόν 68-69, εναντίον του Φοίνικα Λευκάδος με 3-2 στο κατάμεστο από 1.500 φιλάθλους παλιό γήπεδο της Κόνιτσας.

Επί 27 χρόνια έγραψε τη δική του ιστορία στα χωμάτινα τότε γήπεδα της Ηπείρου, με την τελευταία εμφάνισή του την περίοδο 94-95 στον τελικό του κυπέλλου ερασιτεχνών στο στάδιο Ιωαννίνων εναντίον της ομάδας της Κόνιτσας στο οποίο η Πίνδος στέφθηκε Κυπελούχος.

2 φορές έφτασε στο κατώφλι της Α' Εθνικής όταν το 1971 χάλασε την τελευταία στιγμή η μεταγραφή του στον Ατρόμητο Αθηνών όπως επίσης και το 1975 όταν τον ζήτησε ο μεγάλος τότε Άγιαξ της Ηπείρου στον οποίο δεν υπέγραψε

και εκεί την τελευταία στιγμή για λόγους που δεν είναι του παρόντος.

Αναπολεί τα πρώτα χρόνια του στην Πίνδο, όταν ο αγώνας της Κυριακής ήταν το γεγονός της εβδομάδας για ολόκληρη την επαρχία, όπως επίσης και τα πρώτα ταξίδια του στη Βορειοδυτική Ελλάδα (Βόνιτσα, Λευκάδα, Πρέβεζα) με την ομάδα της Πίνδου όπου οι περισσότεροι νεαροί ποδοσφαιριστές τότε έβλεπαν για πρώτη φορά στη ζωή τους θάλασσα!!!

Διετέλεσε επίσης και διοικητικός παράγοντας των ομάδων της πόλης μας.

Το 1982 προσλήφθηκε ως υπάλληλος του υπουργείου Πολιτισμού υπεύθυνος συντήρησης του γηπέδου της Κόνιτσας. Συνταξιοδοτήθηκε τον περασμένο Δεκέμβριο. Στα 30 χρόνια της υπαλ-

ληλικής του καριέρας κέρδισε την αγάπη όλων των φορέων του αθλητισμού της περιοχής μας.

Βραβεύθηκε για την πολυετή προσφορά του στο ποδόσφαιρο από την Ε.Π.Σ. Ηπείρου ενώ τα εύσημα για την εικόνα του γηπέδου της Κόνιτσας, εκτός των άλλων, του έχουν δώσει ο Σουηδός προπονητής Μπο Πέτερσον, ο παλιός διαιτητής κ. Γερμανάκος και πολλοί άλλοι ποδοσφαιρικοί παράγοντες.

Ευχόμαστε στον Παύλο, με την ευκαιρία της συνταξιοδότησής του καλή ξεκούραση και κάνουμε την παράκληση να συνεχίσει να βρίσκεται κοντά στις ομάδες και κατ' επέκταση στην αθλούμενη νεολαία της επαρχίας μας.

Cparxiakonitsa.wordpress.com

Χαράλ. Ν. Ρεμπέλης

Κονιτσιώτικα

Δημοτ. τραγούδια τραπεζιού, χορού, νυφιάτικα και γάμου, λιανοτραγούδα, νανουρίσματα, λαζαρικά, μοιρολόγια, του χάρου και του Κάτω Κόσμου, παραμύθια, παραδόσεις, ευτράπελες διηγήσεις, παροιμίες και παροιμιώδεις φράσεις, αινίγματα, ιδιωματικές φράσεις, ευχές, κατάρες, γλωσσοδέτες, γλωσσικό ιδίωμα Μαστοροχωρίων, τοπωνύμια, Γλωσσάριο, κουδαρίτικα.

Σελ. 360, τιμή 20 ευρώ.

Θα το βρείτε: Βιβλιοπωλεία Κόνιτσας: 1) Ν. Πλουμής, 2) Ελ. Κυρίτση, Νικ. Ρεμπέλης τηλ. 26550 23071 και Δ/νση περιод. «ΚΟΝΙΤΣΑ».

ΠΡΟΣ:

- Δήμο Κόνιτσας, Κόνιτσα
- Υπηρεσία Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων , Κοζάνη
- Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Ηπείρου-Δυτικής Μακεδονίας,
Ιωάννινα
- Υπουργείο Ανάπτυξης, Αθήνα

Κοινοποιείται: Βουλευτές Νομού Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Θέμα: Συνθήκες διαβίωσης εργατών γης στην Μανωλάδα και λυόμενοι οικίσκοι (κοντέινερς) στην Κόνιτσα.

α. Ο τραυματισμός από σφαίρες κυνηγετικών όπλων με δράστες τρεις επιστάτες-μπράβους ενός μεγαλοκαλλιεργητή φράουλας στην Μανωλάδα Ηλείας τριάντα πέντε (35) μεταναστών, εργατών γης, από την φτωχή ασιατική χώρα του Μπαγκλαντές, σε απάντηση του αιτήματός τους να πληρωθούν τα δεδουλευμένα τους, έφερε ξανά στην επιφάνεια τα μεγάλα θέματα, της μετανάστευσης, της ξενοφοβίας, του σύγχρονου δουλεμπορίου, των ντόπιων και ξένων μαφιόζων-δουλεμπόρων, της αμειβόμενης στο όριο λιμοκτονίας εργασίας, της εξεπίτηδες απουσίας του κράτους-μη κράτους, των αδιάφορων ντόπιων και όχι μόνο, των άθλιων συνθηκών διαβίωσης –όχι ζωής-αυτών των ανθρώπων, που αντιμετωπίζονται ως απορρίμματα, αν όχι ως περιπτώματα, της κοινωνίας.

β. Οι χιλιάδες ξένοι εργάτες γης στην Μανωλάδα (και αλλού) διαβιούν, κοιμούνται, όσο κοιμούνται, και τρώνε, όσο τρώνε, υπό άθλιες συνθήκες μέσα σε θερμοκήπια υπό νάυλον «στέγες», χωρίς ούτε τις ελάχιστες συνθήκες υγιεινής που έχουν τα σταβλισμένα ζώα. Δεν απαλλασσόμαστε από τις υποχρεώσεις μας απέναντι στους συνανθρώπους μας που τους ρουφάμε τον ιδρώτα τους και πολλές φορές και το αίμα τους, όπως στην παραπάνω περίπτωση, για να έλθει το πολύτιμο συνάλλαγμα των 100 εκατομμυρίων ευρώ από την εξαγωγή του χρυσοφόρου φρούτου της φράουλας, με το επιχείρημα των ξενόφοβων φασιστών ότι και στην χώρα καταγωγής τους είναι παρόμοιες οι συνθήκες διαβίωσης και η αμοιβή εργασίας είναι ακόμη χαμηλότερη απ' αυτή που τους δίνουμε εμείς. Αν δεν αντιδράσουμε στο τραγικό φαινόμενο ολόκληρη η Ελλάδα θα γίνει Μανω-λάδα και καθημέρα δυστυχώς τέτοια γίνεται, τουλάχιστον στον εργασιακό τομέα .

γ. Στην Κόνιτσα από τον σεισμό του 1996 έχουν απομείνει, μέσα στον οικισμό και στον κάμπο, πολλά κοντέινερς –λυόμενοι οικίσκοι, που από τους κατόχους τους

χρησιμοποιούνται ως οικιακές ή αγροτικές αποθήκες. Τα κοντέινερς που χρησιμοποιούνται ακόμη ως κατοικίες είναι λιγότερα από τα δάκτυλα του ενός χεριού και θα πρέπει κράτος και δήμος να επιδείξουν για τους διαβιούντες σ' αυτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Τα κοντέινερς, όσα σώζονται, γιατί πολλά έχουν καταστραφεί, είναι κρατική περιουσία και κατά την διανομή τους απειλούνταν οι σεισμόπληκτοι ότι εάν μετά την αποκατάστασή τους δεν τα επέστρεφαν θα υποχρεώνονταν στην καταβολή, μέσω των Δ.Ο.Υ, της αξίας τους. Το κράτος ούτε τις υποσχέσεις του τηρεί ούτε τις απειλές του υλοποιεί.

Η Κόνιτσα θέλει να γίνει ένας όμορφος τουριστικός τόπος. Τούτο είναι πιο απαραίτητο στις σημερινές δύσκολες μέρες που ζούμε. Κάποιοι συμπατριώτες μας φιλότιμα ξοδεύουν κόπο, μυαλό, έγνοια και χρήμα φτιάχνοντας και λειτουργώντας τουριστικές εγκαταστάσεις. Τα κοντέινερς είναι μια ασχήμια που πρέπει να απομακρυνθεί από τον οικισμό μας. Τα κοντέινερς είναι αναγκαία για την διαβίωση των εργατών γης στην Μανωλάδα και όπου αλλού. Η μεταφορά τους είναι εύκολη και φθηνή. Αντίδραση θα υπάρχει βέβαια από τους σημερινούς κατόχους, αλλά η κατοχή τους με την παραπάνω χρήση μετά δεκαεπτά, μέχρι τώρα, χρόνια από τον σεισμό του 1996 είναι παράνομη και δημιουργεί και θέμα αισθητικής για τον τόπο μας.

Με πρωτοβουλία λοιπόν του Δήμου Κόνιτσας και των αρμόδιων κρατικών αρχών, ας ληφθεί αυτή η στοιχειώδης μέριμνα για τους ξένους εργάτες γης της Μανωλάδας.

Θα παρακαλούσα, σε όσους απευθύνομαι ως πολίτης της Ελλάδας και δημότης Κόνιτσας, να με τιμήσουν με την απάντησή τους, παίρνοντας θέση στην πρότασή μου.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ-ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Αναγνωρισμένο Σωματείο Κόνιτσα 17-4-2013

Προς
Κα Θεοδώρα Κουσιαφέ, Πάτρα

Αγαπητή μου

Διάβασα την επιστολή σου στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ», με την οποία παραπονείσαι γιατί δεν αφιέρωσα, κατά τα αποκαλυπτήρια της προτομής του αείμνηστου γιατρού Δημητρίου Βανδέρα στο χώρο του Κέντρου Υγείας Κόνιτσας, ούτε μια γραμμή στην προσφορά του πατέρα σου Ανδρέα Κουσιαφέ μοναδικού οδηγού του ασθενοφόρου του νοσοκομείου επί δεκαοκτώ έτη, αλλά αναφέρθηκα γενικά και στην προσφορά όλου του προσωπικού του νοσοκομείου. Μετά εκθέτεις περιληπτικά και περιεκτικά την μεγάλη προσφορά του πατέρα σου. Λίγα γράφεις για την προσφορά του αείμνηστου Ανδρέα Κουσιαφέ. Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία Κονιτσιώτες θυμόμαστε τον πάντοτε γελαστό με το μουστάκι και την χωρίστρα ακούραστο, αγόγγυστο και πρόθυμο Ανδρέα Κουσιαφέ να τρέχει με τον «καρνάβαλο» στο ανύπαρκτο τότε επαρχιακό μας οδικό δίκτυο για να σώσει ανθρώπινες ζωές. Μοναδικός οδηγός τότε του ασθενοφόρου του Νοσοκομείου μας, αλλά και τραυματιοφορέας, επιτέλεσε εύορκα το σωτήριο καθήκον του. Ακόμη ηχεί στα αυτιά μας η σειρήνα του «καρνάβαλου» στα κρίσιμα περιστατικά. Κρίμα που το κουφάρι αυτού του αυτοκινήτου δεν υπάρχει στον προαύλιο χώρο του Νοσοκομείου μας για να θυμίζει και το δικό του φιλόανθρωπο έργο.

Αγαπητή μου.

Ο πατέρας σου ο Ανδρέας Κουσιαφές έχει την δική του θέση στην καρδιά μου, όπως και στην καρδιά όλων των Κονιτσιωτών, πλην όμως η συγκεκριμένη μέρα ήταν αφιερωμένη στον γιατρό μας Δημήτριο Βανδέρα. Μακάρι να δοθεί η ευκαιρία να γίνουν συνέδριο και τιμητικές εκδηλώσεις για την προσφορά του Νοσοκομείου μας στον πληθυσμό της ευρύτερης περιοχής μας και τότε σίγουρα θα αναφερθεί επώνυμα και ο πατέρας σου και άλλοι υπάλληλοι που θυσιαστικά υπηρέτησαν σε αυτό.

Με τιμή

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου
Σπύρος Γκότζος κτ/6944908818

Δύο σχόλια με αφορμή δύο δημοσιεύματα

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

1ον. Στο ένθετο περιοδικό «Κ» του κυριακάτικου φύλλου της 31ης-3-2013 της αθηναϊκής εφημερίδας «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» η έμπειρη στα πολιτιστικά και πολυδιαβασμένη δημοσιογράφος Ελένη Μπιστικά αναφέρεται υπό τον τίτλο «**Ειρήνη και πόλεμος. -Από το Μανχάταν στην Λυκόραχη Κονίτσας- το μικρό Μουσείο, με ανοικτή την πόρτα, περιμένει..**» με δισέλιδο ζεστό κείμενο στο Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο του Τάκη Φασούλη στο Κεφαλοχώρι (Λυκόραχη). Το υμνητικό, αλλά και κατατοπιστικό, παραπάνω σημείωμα περιποιεί ιδιαίτερη, αλλά άξια, τιμή στον λυκοραχίτη και επί γυναιξί κονιτσιώτη μακάριο γαμπρό, συνταξιούχο οικονομολόγο, Τάκη Φασούλη, αλλά και στον Δήμο μας, ο οποίος διαθέτει στα εδαφικά του όρια τέτοιο σπάνιο μουσειακό θησαυρό. Περιλαμβάνει το κείμενο μικρή ζουμερή συνέντευξη του Τάκη Φασούλη. Μουσείο με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον επισκέπτη, για τα εκθέματα του, που αναφέρονται στα ειρηνικά έργα του ανθρώπου και στις καταστροφικές συνέπειες του πολέμου, ιδίως του εμφυλίου. Μουσείο που ο επισκέπτης δεν πληρώνει εισιτήριο αλλά κερνιέται και με τσίπουρο και αν είναι και τυχερός τρώει και πίτα. Μουσείο με σπιτική θαλπωρή, αφού στεγάζεται στο πατρικό σπίτι τού ιδρυτή του. Ο πατέρας του Τάκη Φασούλη Παπα-Θωμάς Φασούλης του είχε αφήσει

ρητή παραγγελιά: «να έχεις την πόρτα ανοικτή, να μπαίνει ο κόσμος μέσα» και την εντολή αυτή ο γιος την τήρησε κατά λέξη και η πόρτα είναι ανοικτή για κάθε ντόπιο και ξένο. Εμείς, στην πλειοψηφία μας, μικρή σημασία δίνουμε σε τέτοιες πολιτιστικές, ιστορικές και παιδαγωγικές προσπάθειες συντοπιτών μας (προπάντων συντοπιτών μας) και άμποτε να αλλάξουμε νοοτροπία για να αλλάξει και η πορεία του τόπου μας. Αλλού, και δεν αναφέρομαι στο εξωτερικό, ο ιδρυτής και «λειτουργός» τού Μουσείου θα είχε τιμηθεί πολλάκις και το Μουσείο θα είχε αγκαλιαστεί στοργικά από όλους, φορείς και πολίτες.

2ον. Στα ΣΧΟΛΙΑ του τεύχους Γενάρη-Φλεβάρη 2013 του Περιοδικού ΚΟΝΙΤΣΑ αναφέρεται πόσο εξυπηρετικός είναι ο δρόμος Πλατεία Φριζή-Πυροσβεστική στην Κόνιτσα. Είναι έργο της προηγούμενης Δημοτικής Αρχής. Βέβαια οι δημοτικοί άρχοντες αυτήν την, «εργολαβική» υποχρέωση έχουν, ηθική και νομική, και αλίμονο αν δεν παράγουν έργο για τους ίδιους και κυρίως για τους δημότες -ψηφοφόρους. Δεν γράφω όμως το κείμενο αυτό για να επισημάνω τα αυτονόητα παραπάνω.

Ορθά γράφεται στα ΣΧΟΛΙΑ ότι για την ασφάλεια των κινούμενων αυτοκινήτων πρέπει να τοποθετηθούν μπάρες γιατί ο παρόδιος λάκκος είναι πλατύς και βαθύς. Θέλω να πληροφορήσω όμως το

αναγνωστικό κοινό για να έχει πλήρη εικόνα του θέματος ότι ο προηγούμενος Δήμαρχος Χαράλαμπος Εξάρχου κατέβαλε ιδιαίτερη προσπάθεια και σε συνάντηση στην Κόνιτσα με τον Μπράιαν Πότς, αμερικανό πρόεδρο του Δ.Σ του, στην Βοστώνη, εδρεύοντος αμερικανικού Ιδρύματος «Σχολές Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου», να παραχωρήσει επιμήκη εδαφική λωρίδα, μικρότερη συνολικά του ενός στρέμματος, σύμφωνα με μελέτη που είχε συντάξει η τεχνική υπηρεσία του Δήμου μας, από το αγρόκτημα της Σχολής και χάριν της αξιοποίησης αυτού του αγροκτήματος σε περίπτωση επέκτασης του

σχεδίου πόλης της Κόνιτσας. Δυστυχώς η απάντηση ήταν αρνητική παρά τις συμφέρουσες για την Σχολή τεχνικές και νομικές προτάσεις. Εάν είχε γίνει η αιτούμενη παραχώρηση ο εν λόγω δρόμος θα ήταν πλατύς και ευθύς, θα ήταν η κατάλληλη οδός εισόδου στην πόλη από την Εθνική Οδό, θα απελευθεωνόταν ο οικισμός από τον κυκλοφοριακό φόρτο και θα μπορούσε να γίνει πεζοδρόμιο από την πλευρά του λάκκου χάριν των πεζών και της οδικής ασφάλειας των αυτοκινήτων.

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

ΣΧΟΛΙΑ

Ο Αγάθων, ο τραγικός αυτός ποιητής, ο σημαντικότερος μετά τον Σοφοκλή, Αισχύλο και Ευριπίδη, (5ος π.χ. αιώνας) απευθυνόμενος προς τους Άρχοντας και μη της εποχής εκείνης, λόγω της αλαζωνικής διακυβέρνησης του τόπου, έλεγε προς συμμόρφωσή τους.

Τον Άρχοντα τριών δει μέμνησθαι:

Πρώτον: Ανθρώπων άρχει

Δεύτερον: Κατά Νόμων άρχει

και Τρίτον: Ουκ εσαεί άρχει.

Μετά από τόσους αιώνες, ο σοφός λαός, επειδή βλέπει ότι πολλοί σε όποιο μετερίζει και εάν βρίσκονται, είτε στην Κεντρική Εξουσία, είτε στην Περιφερειακή, αλλά προ πάντων στην Τοπική Κοινωνία που γνωρίζομαστε όλοι μεταξύ μας, να έχουν καβαλήσει το ΚΑΛΑΜΙ

και να συμπεριφέρονται αλαζονικά κ.λπ. κ.λπ. λέει κάτι ανάλογο, με πολύ νόημα.

Καλοχαιρέτα τους πεζούς

όταν καβαλικέψεις

(φυσικά όχι το καλάμι)

για να σε χαιρετούν κι αυτοί

όταν θα ξεπεζέψεις.

Ο νοών ΝΟΕΙΤΩ, αλλά και ΣΥΜΜΟΡΦΩΘΕΙΤΩ

Ε. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

- Πρίν λίγα χρόνια φύτεψαν κάποιοι ένα αμπέλι στο χώρο της Αναγνωστοπούλειας Σχολής. Δεν προλάβανε καλά καλά να το δούμε και εγκαταλείφθηκε. Κρίμα στον κόπο και στα έξοδα...

Σ.Τ.

- Καλή η προσπάθεια του Δήμου για τον ευπρεπισμό της πόλης με τη φύτεψη δέντρων και λουλουδιών. Με την

ευκαιρία προτείνουμε να φροτνίσει και για το τρίγωνο (πάνω από την αερογέφυρα στη διασταύρωση προς Μακεδονία) με λουλούδια και θάμνους.

Αλλά και για την ανάδειξη του πέτρινου γεφυριού θα ήταν καλό να κοπούν δυο-τρία πλατάνια από την κάτω πλευρά με επίβλεψη του Δασαρχείου

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Σεμινάριο αμπελουργίας πραγματοποιήθηκε την 1 Μαρτίου στην αίθουσα του Δημαρχείου.

- Στις 3/3 από το Δήμο Κόνιτσας, των ιατρικών Συλλόγων Αθηνών και Ιωαννίνων, το ελληνικό Ινστιτούτο Διαβήτη, Παραγόντων κινδύνου και καρδιάς, διοργανώθηκε Ιατρική Ημερίδα ενημέρωσης του κοινού.

Οι ομιλίερς επικεντρώθηκαν στα εξής θέματα:

Σακχαρώδης διαβήτης, υπέρταση, χοληστερίνη, παχυσαρκία, οστεοπόρωση, κάπνισμα. Με εκλαϊκευμένο τρόπο οι ομιλητές κατατόπισαν το κοινό που παρακολούθησε με μεγάλο ενδιαφέρον τις ομιλίες.

Ομιλητές: Γ. Πατούλης, Πρόεδρος Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών Στεφ. Φούσας, Πρ. της Καρδιολογικής Εταιρίας - Κ. Παππάς Δ/ντής Καρδιολογίας Πανεπ. Ιωαννίνων - Α. Σέρμπης, Παιδίατρος - Σ. Τσιάρα Πρ. Ιατρική Συλλόγου Ιωαννίνων και ο Δ/ντής της ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ Ιερ. Αρχιεπισκοπής Αθηνών κ.

Δήμητσας.

Είναι ευχάριστο και πολύ χρήσιμο να γίνονται τέτοιες ομιλίες κατά καιρούς στην επαρχία που είναι μακριά από τα Κέντρα.

- Στις 7/3 (Τσικνοπέμπτη) τα μέλη του ΚΑΠΗ πέρασαν μια ωραία βραδιά στο κέντρο «ΜΥΛΟΣ».

- Στις 15/3 έγινε ο αποκριάτικος χορός του Συλλόγου Γυναικών.

- Στις 17/3 οι Απόκριες γιορτάστηκαν με τις συνηθισμένες εκδηλώσεις; Εμφάνιση των Καρναβαλιστών στην Αγορά την παραμονή, Συνάντηση των μεταμφιεσμένων στην πλατεία την Κυριακή με χορούς και τραγούδια. Το βράδυ ο πατροπαράδοτος «Φανός» στα «Πλατανάκια» από τον Πολιτισ. Σύλλογο «Αγ. Νικόλαος» και την Καθαραδευτέρα φασολάδα και νηστήσιμα στον ίδιο χώρο.

- Με επιτυχία και συμμετοχή κόσμου πραγματοποιήθηκε και φέτος το Καρναβάλι στην Πηγή καθώς και οι αποκριάτικες εκδηλώσεις στο Δίστρατο.

- Η επέτειος της Παλιγγενεσίας γιορτάστηκε στην Κόνιτσα, όπως κάθε χρόνο με σημαιοστολισμό σπιτιών και καταστημάτων, Δοξολογία στο Ναό του Αγ. Κοσμά, επιμνημόσυνη Δέηση στο Μνημείο (έξω από το Δημαρχείο), πανηγυρικό της ημέρας από τον καθηγητή γερμανικών του Γυμνασίου κ. Μιχάλη Στέφανο. Δεξίωση στο Δημαρχείο και παρέλαση μαθητών όλων των Σχολείων και τμήματος Στρατούς.

Το βράδυ της 25ης μια εξαιρετική

εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στο αμφιθέατρο του Γεν. Λυκείου.

Οι μαθητές με τη βοήθεια των καθηγητών τους παρουσίασαν ένα ποικίλο πρόγραμμα στην κατάμεστη αίθουσα.

Ξεκίνησε με το Απολυτικό «Σήμερα της Σωτηρίας» με τη χορωδία του Σχολείου και συνέχισε με: «Την 25η Μαρτίου» ποίημα «Έλα Παναγία μου» - Τραγούδι «Τιμή στους Φιλέλληνες» - κείμενο VIDEO. «Ευζωνάκια» - τραγούδι. «Η προσφορά των Φιλελλήνων του 21». «Η θυσία των Φιλελλήνων στο Πέτα» - μονόπρακτο. Είβαλα - χορωδία. «Η φιλελληνική δράση γυναικών στην Αγγλία» - μονόπρακτο. «Μπουμπουλίνα - Μαντώ Μαυρογένους» χορωδία. «Ο Λόρδος Βύρων στο Μεσολόγγι» - μονόπρακτο «Άκρα του τάφου» χορωδία. «Φιλέλληνες του σήμερα» κείμενο VIDEO. «Στα κακοτράχαλα» χορωδία. Χοροί Θράκης από μαθητές του Γυμνασίου και χοροί Πόντου από μαθητές του Λυκείου.

Στο τέλος της εκδήλωσης ο Δήμαρχος κ. Π. Γαργάλας και ο σεβασμιότατος κ. Ανδρέας ομίλησαν για λίγο συγχαίροντας όλους τους συντελεστές για τις προσπάθειές τους.

- Κλείνοντας την εκδήλωση ο κ. Γ. Καλλιντέρης ευχαρίστησε κι εκείνος μαθητές και παρευρισκόμενους.

- Ημερίδα με θέμα: «Ο Αώος - Οικοσύστημα - Τοπικές Κοινωνίες και πολιτισμός» πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 31/3 στο Αμφιθέατρο του Δημοτικού Μεγάρου από το Δήμο και το Κ.Π.Ε.Κ

Πραμάντων. Κεντρικό θέμα της συζήτησης ήταν η εκτροπή νερού του Αώου προς το Μετσοβίτικο ποτάμι.

Μίλησαν: ο καθηγ. Τ.Ε.Ι. Λάρισας και Πρόεδρος του Φορέα Διαχείρισης Εθν. Δρυμού Βίκου - Αώου και Πίνδου κ. Στεργ. Βέργος (Σχεδιασμός - Εκτροπή Αώου και Πίνδου - κόστος και ωφέλεια από την ολοκλήρωση του έργου), η καθηγ. της Πολιτεχνικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπ. Θράκης κ. Ιφιγ Κάγκαλου (οικολογία και διαχείριση Λεκάνης Απορροής).

Φορείς και λαός είναι κατηγορηματικά αντίθετοι σ' αυτά τα σχέδια στους Δήμους Κόνιτσας και Ζαγορίου.

- Με βροχές μας ήρθε και ο Απρίλης, αλλά γρήγορα ξεθύμανε με εναλλαγές ζέσης και κρύου ως το τελευταίο δεκαήμερο.

- Οι Σύλλογοι Γονέων και Κηδεμόνων 1ου, 2ου, 3ου Δημ. Σχολείων διοργάνωσαν την 1η Απριλη στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δήμου ομιλία με θέμα: «Ο ρόλος των γονιών στη γενική διαμόρφωση της προσωπικότητας των παιδιών» με ομιλητή τον γιατρό κ. Βασίλη Κούτρα.

- Μικρό αγριόγιδο τραυματισμένο βρέθηκε από φυσιολάτρες Κονιτσιώτες στη Χαράδρα Αώου και από το Δασαρχείο στάλθηκε για περίθαλψη στη Θεσ/νίκη, δυστυχώς όμως δεν κατάφερε να επιζήσει.

- Η Κονιτσιώτισσα κ. Ευδοξία Γαλανού προήχθη σε αντιπρόεδρο του Συμβουλίου Επικρατείας και ανέλαβε ως

πρόεδρος το 2ο τμήμα του (είναι εγγονή του Παναγιώτη Φλώρου).

Το περιοδικό μας τη συγχαίρει και της εύχεται «Καλή δύναμη» στα νέα της καθήκοντα.

Ευχαριστήριο

Θέλω να ευχαριστήσω θερμά τους συγγενείς, φίλους και γνωστούς που αφιέρωσαν δέκα λεπτά από το χρόνο τους, δίνοντας αίμα για μια δύσκολη επέμβαση που έκανα στο Νοσοκομείο.

Είναι παρήγορο που υπάρχουν ακόμα άνθρωποι!!!

Μαριάνθη Νάτση Ηλιόρραχη

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις:

Η Ευθαλία Κώτσικου απόκτησε κοριτσάκι στο Θεσπρωτικό στις 15/11/12.

• Ο Αναστάσιος Καραφέρης και η Κατερίνα Τζίμα απόκτησαν στην Κόνιτσα αγοράκι στις 6/3/13.

Βαπτίσεις:

Στις 10/3/13 βαπτίστηκε στην Αγ. Παρασκευή η Ιφιγένεια Δημητρίου Γκουτούλη.

Απεβίωσαν:

Στις 19/3 ο Απόστολος Μαργαρίτης, από το Δίστρατο, στη Γερμανία.

• Στις 10/3 η Σοφία Μωυσίδου, ετών, 84 στην Κόνιτσα.

• Στις 16/3 Η Ζδένκα Σιάννου, ετών 81, στην Κόνιτσα.

• Στις 20/3 η Ανδρομάχη Ζήκα, ετών 81, στην Αγ. Παρασκευή.

• Στις 20/3 ο Αντώνιος Μπιδέρης στους Λογγάδες.

• Στις 23/3 ο Απόστολος Κατής, ετών 85, στην Κόνιτσα.

• Στις 31/3 ο Θεοφάνης Σακκάς, ετών 71, στην Αγ. Παρασκευή.

• Στις 10/4 ο Ιωάννης Ευαγγέλου, ετών 84, στην Καλλιθέα.

• Στις 19/4 ο Αλέξανδρος Μήτσης, ετών 84, στο Μάζι.

• Στις 26/4 η Αγγελική Γαϊτανίδου, ετών 86, στην Κόνιτσα.

Μνήμες:

Στη μνήμη του Δημητρίου Καραφλιά, που απεβίωσε στις 8/11/2012, η οικογένειά του προσφέρει στο περιοδικό μας 50 ευρώ.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Παρακαλούμε όσους μας στέλνουν νεκρολογίες, να περιορίζονται σε μια - μιάμιση σελίδα (το πολύ) για την οικονομία του χώρου.

Αυτοί που έφυγον

† Μακρή - Γελαδάρη Ανδρομάχη

Στις 22/3/2013, «έφυγε» από κοντά μας η συν. Μακρή-Γελαδάρη Ανδρομάχη, του Νικολάου, η οποία γεννήθηκε στο χωριό Δροσοπηγή (Κάντσικο) Ηπείρου,

στις 10/1/1925.

Η συντρόφισσα Μάχη, όπως την αποκαλούσαμε τα παιδιά της πολιτικής προσφυγιάς, ήταν η αγαπημένη παιδαγωγός μας στην πολιτική προσφυγιά, όταν περίπου 210 παιδιά του λεγόμενου «παιδομαζώματος» κατά την επίσημη πολιτεία, από το χωριό Κάντσικο, κατέφυγαν στις Λαϊκές Δημοκρατίες, εξ' αιτία βομβαρδισμών του χωριού από τις βόμβες ναβάλμ.

Η σ. Μάχη ήταν συμπαραστάτριά μας σαν αληθινή μητέρα μας. Δεν θα ξεχάσω ποτέ το γεγονός, όταν ήμουν άρρωστος, με τη φροντίδα στάθηκε δίπλα μου, για δύο ολόκληρα μερόνυχτα.

Η συν. Μάχη κατάγεται από την ηρωική οικογένεια Μακρή του χωριού μας Κάντσικο (Δροσοπηγή). Είναι η οικογένεια που έδωσε τα περισσότερα θύματα στην κατοχή, την Εθνική Αντίσταση και τον εμφύλιο. Αξέχαστος θα μείνει ο ΕΛΑΣίτης Κώστας Μακρής (αδελφός της Μάχης), που σκοτώθηκε και τον έκλαψε ολόκληρο το χωριό. Το ίδιο και ο δεύτερος

αδερφός της Μάχης, μαχητής του ΔΣΕ, ήρωας Ηλίας Μακρής, ο οποίος σκοτώθηκε σε διάρκεια μάχης. Και ο Γιώργος Μακρής του Χαράλαμπου, θείος της Μάχης, ο οποίος μετά από εξορία, που τον έστειλαν οι Χρουτσοφικοί, μετά τα γεγονότα της Τασκένδης, (σαν «Ζαχαριαδικό»), πέθανε στην Τασκένδη, πριν μπορέσει να ξαναδεί την αγαπημένη του πατρίδα, για την οποία πολέμησε.

Αλλά και η ίδια, συν. Μάχη ξεχώριζε με καλοσύνη, ήθος και αγωνιστικότητα από την παράδοση της οικογένειας. Μια υπέροχη παιδαγωγός, που στεκόταν σαν βράχος δίπλα σε κάθε παιδί τα πρώτα χρόνια της πολιτικής προσφυγιάς. Στη συνέχεια διακρίθηκε στην παραγωγή, στη μακρινή Τασκένδη, όπου κατέφυγε. Δημιούργησε μια καλή οικογένεια και συνέβαλε καθοριστικά στη σωστή διάπλαση του χαρακτήρα των θυγατέρων και των εγγονών της.

Αγαπημένη μας συν. Μάχη, ας είναι ελαφρύ το πατρικό μας χώμα που σε σκέπασε.

Θα μείνεις στη μνήμη μας μέχρι το τέλος της ζωής μας.

Γ.Ι. ΒΕΛΛΑΣ

**Δόκτωρ Ιστορικών Επιστημών
του Πανεπιστημίου Βορόνεζ**

† Απόστολος Κατής

Στις 23 του μηνός Μαρτίου, έφυγε από κοντά μας για τας αιωνίους Μονάς, ο Απόστολος Κατής. Γεννημένος στο Ελεύθερο Κόνιτσας, παιδί πολυμελούς οικογένειας, μεγαλωμένος και αναθρεμμένος μετά νάμα-

τα της Ελληνορθόδοξης παράδοσης από τον αείμνηστο Λευίτη-πατέρα του Παπακώστα.

Αφού τελείωσε το Σχολείο στο χωριό του φοίτησε στο Αγροτικό Οικοτροφείο Ιωαννίνων.

Μετά το στρατιωτικό προσλήφθηκε στο τότε Ορφανοτροφείο Κόνιτσας, ως κηπουρός από όπου και συνταξιοδοτήθηκε.

Ο Αποστόλης Κατής, ο κυρ-Τόλης όπως τον ξέραμε όλοι στο Ίδρυμα, ήταν το υπόδειγμα του Υπαλλήλου. Για τον κυρ-Τόλη το υπαλληλικό ωράριο, ήταν άγνωστο. Όλες τις ώρες, τις ημέρες, ήταν πάντα πρόθυμος να εξυπηρετήσει όλους ανεξαρτήτου βαθμού και ιδιότητας. Πέραν από τις κηπουρικές του γνώσεις και τον υπέροχο ανθόκηπο που διατηρούσε τον καλύτερο όλων των Ιδρυμάτων - ήταν γνώστης όλων των ηλεκτρολογικών και υδραυλικών θεμάτων. Τις γνώσεις του αυτές τις προσέφερε στο Ίδρυμα αλόγιστα, όταν χρειαζόταν, ανεξαρτήτου ημέρας, ώρας και εποχής.

Για τους λόγους αυτούς έχαιρε εκτιμήσεως από όλους τους υπαλλήλους, μαθητάς και Διοικ. Συμβούλιο. Άριστος συνεργάτης, πιστός και αγαπημένος σύζυγος και στοργικός πατέρας.

Αγαπτέ Απόστολε, όλοι εμείς, οι συνεργάτες σου, οι συνάδελφοί σου και οι φίλοι σου θα σε θυμόμαστε για πάντα.

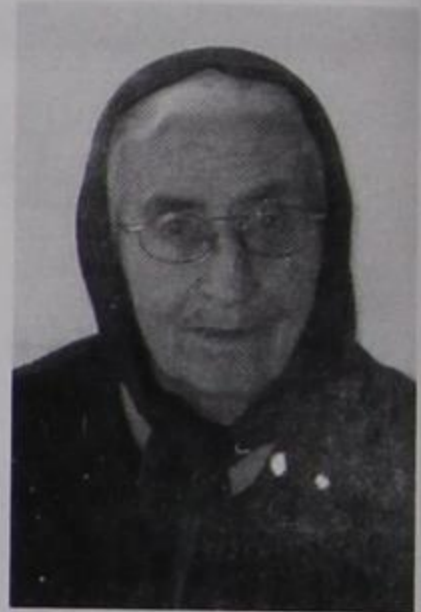
Αιώνια η μνήμη σου.

Ε. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

πρ. Δ/ντής Κέντρου Παιδ. Μερίμνης
Αρρένων Κονίτσας

† Πηνελόπη Σιώρου

Έφυγε από τη ζωή στην Αθήνα στις 4 Απρίλη 2013 η Πηνελόπη Σιώρου ετών 86. Η κηδεία της έγινε την επομένη στο Νικάνορα απ' όπου καταγόταν. Μετά τη νεκρώσιμη ακολουθία την κατευόδωσα με τα παρακάτω λόγια.

Σεβαστή μου, αλλά κι αγαπημένη μου ταυτόχρονα θεία Πόπη. Έτσι σε φωνάζαμε κι έτσι σε ήξεραν όλοι σ' όλη σου τη ζωή.

Στα βάσανα της ζωής μπήκες από πάρα πολύ μικρή ηλικία. Γιατί, όπως μολούσε η Μάνα μου και αδελφή σου Ελευθερία, μικρό παιδί έχασες αναπάντεχα τον πατέρα σου στη Ρουμανία κι έτσι η Μάνα σου και Γιαγιά μας, η Ουρανία, η Τρανή όπως τη φωνάζαμε τότε, αναγκάστηκε να σας πάρει από κει, τρία μικρά παιδιά, ορφανά, και να σας φέρει πίσω στο χωριό.

Υπήρχαν βέβαια τότε γύρω στα 1930, κάποια χρήματα, αλλά δυστυχώς με τον πόλεμο του 1940 χάθηκαν στις τράπεζες και από κει και πέρα σας πήρε η κάτω βόλτα.

Μετά η ζωή, συνεχίζοντας το δρόμο της, σε βρήκε αρραβωνιασμένη με το συγχωριανό σου Απόστολο Σιώρο, τον μετέπειτα άντρα σου, τον οποίον κι αυτόν παρά λίγο να τον χάσεις μ' εκείνα τα επάρατα Δεκεμβριανά και Εμφυλιοπολεμικά γεγονότα.

Όλα περνούν όμως.

Έτσι, δόξα τω Θεώ, έφθασες στο τέλος της ζωής σου ήρεμα, άφησες πίσω του έξι παιδιά, όλα εν ζωή, τα περισσότερα με οικογένειες, είδες εγγόνια και το κυριότερο έφυγες, ζώντας μέχρι και την τελευταία σου στιγμή, κοντά τους κι έχοντας την αμέριστη φροντίδα τους.

Ο χαρακτήρας σου και η ψυχή σου ήταν χαρακτήρας και ψυχή μικρού παιδιού. Ήσουν πρόσχαρη, γελαστή, ήσυχη αγνή και άκακη. Δεν πείραξες κανέναν δεν έβλαψες κανέναν. Σε θυμάμαι εδώ και κάμποσα χρόνια το καλοκαίρι στο χωριό του Αι-Σωτήρος που τα καταφέραμε και σε βάλαμε μπροστά στο χορό – γιόρταζε βλέπεις ο γιός σου ο Σωτήρης – σε τέτοια ηλικία, προκαλώντας σ' όλους συγκινητικές ώρες χαράς και ευχαρίστησης.

Απ' την άλλη σε φέρνω στο μυαλό μου, πάλι στο χωριό, τα τελευταία χρόνια που μέρα με τη μέρα έφθινες κι όλο έπεφτες από τη ζωντάνια σου και τη σιγουριά σου.

Δεν ξέρω λέει σ' ένα βιβλίο αν η ζωή είναι σπουδαιότερη από το θάνατο ξέρω όμως, λέει, ότι η Αγάπη, είναι σπουδαιότερη από τα δύο.

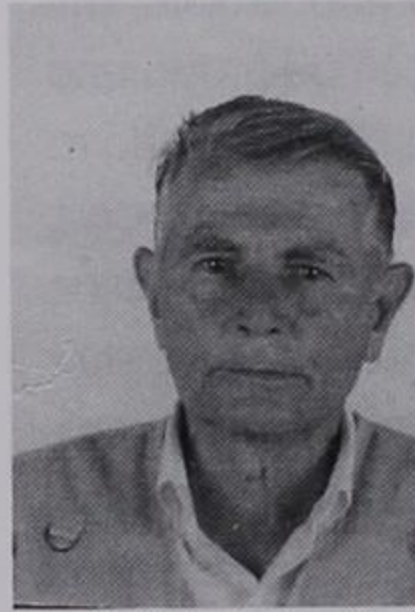
Εσύ θεία μου Πόπη αυτό, δηλαδή την Αγάπη, το κατάφερες και το πέτυχες στη ζωή σου, τι άλλο καλύτερο θέλει κανείς;

Τα παιδιά σου στη Μνήμη σου προσφέρουν στο περιοδικό μας το ποσό των 50 ευρώ για τις ανάγκες του.

*Αιωνία σου η Μνήμη και
Καλό σου Ταξίδι*

Αγαπημένη μας Πηνελόπη Σιώρου
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΟΣ

† **Νεκρολογία Παντελή Σακκούλη
ετών 74 από Χιονιάδες**
**Νεκρολογία Παντελή Σακκούλη
ετών 74 από Χιονιάδες**

Στις 15/4/2013 απεβίωσε ο ανωτέρω στην Αθήνα και η κηδεία του έγινε την επομένη 16/4/2013 στο χωριό του Χιονιάδες Κόνιτσας.

Ήταν πρώτος εξάδελφός μου από την μάνα του και με την παρούσα νεκρολογία θέλω να τον αποχαιρετήσουμε.

Αιωνία σου η μνήμη ξάδελφε Παντελή, που έφυγες από την πρόσκαιρη ετούτη ζωή μάλλον νέος με τα σημερινά δεδομένα.

Υπήρξες στη ζωή πολύ καλός άνθρωπος, άριστος οικογενειάρχης και άξιος Χιονιαδίτης, εργατικότατος και απέκτησες μια υπέροχη οικογένεια με πρώτη την υπεράξια Χιονιαδίτισσα σύζυγό σου Ερμιόνη που συζήσατε αρμονικότητα και αγαπημένα και αποκτήσατε δυο υπέροχα παιδιά, τον Τάσο και την Φωτούλα. Αναθρέψατε τα παιδιά σας με ελληνικά ιδεώδη και τα είδατε αποκατεστημένα άριστα, αφού σας χάρισαν και πέντε εγγόνια, τρία αγόρια και δυο κορίτσια. Αλησμόνητε ξάδερφε Παντελή υπήρξες άνθρωπος πολύ κοινωνικός και μέχρι τελευταία δεν έλειψες από την διοίκηση του Συλλόγου Χιονιαδιτών των Αθηνών.

Με το Σύλλογο είχατε εξαιρετική δρα-

στηριότητα, με εκδηλώσεις τόσο στην Αθήνα, όσο και στο χωριό σας τις Χιονιάδες.

Γι' αυτό ο θάνατός σου μας ξάφνιασε και ήρθαμε όλοι στις Χιονιάδες που έγινε η κηδεία σου να σε αποχαιρετήσουμε.

Ήλθαμε περίπου 20 άτομα από την Αθήνα με πούλμαν και άλλα 50 άτομα από τους συγγενείς σου στο Αγρίνιο και από τα Γιάννινα και έτσι το παντέρημο χωριό σου, οι Χιονιάδες, κατά την κηδεία σου, γέμισε κόσμο. Ήλθαν οι πολλοί συγγενείς σου από τον πατέρα σου και εμείς οι άμεσα συγγενείς σου από την Ασημοχωρίτισσα μάνα σου Φωτεινή και σου απευθύναμε το ύστατο χαιρε. Μεταξύ αυτών ήταν ο εξάδερφός σου Κώστα Νούτσος, διεθνούς φήμης ιατρός δερματολόγος πρώην διευθυντής της δερματολογικής Κλινικής του νοσοκομείου Αθηνών Ευαγγελισμός, η ξαδέρφη σου Φρειδερίκη που σου είπε άφθαστης επινοητικότητας μοιρολόγια, ο υποφαινόμενος Στέφανος Νούτσος παγκόσμιος ιστορικός ερευνητής, οικονομολόγος, συγγραφέας και ποιητής και ο εξάδερφος Γιώργος Νούτσος με την σύζυγό του Λούλα που μένουν στην Πρέβεζα.

Ευχαριστούμε τον ανηψιό σου Βασίλη Σ. Σκούρτη, δάσκαλο Κόνιτσας που μερίμνησε να φέρει στο έρημο χωριό δυο παπάδες από την Κόνιτσα και να ανοίξει το υπέροχο και ευρύχωρο καφεενείο του χωριού για τους καφέδες και το μετά την κηδεία, συνηθισμένο φαγητό και εξυπηρετήθηκαν όλοι.

Συλλυπούμαι θερμά την απαρνηγόρητη γυναίκα σου Ερμιόνη, τα παιδιά σου, τα εγγόνια σου, τον αδερφό σου Νίκο και όλους τους πολυάριθμους συγγενείς σου.

Αιωνία σου η μνήμη αξιαγάπητε και αλησμόνητε εξάδερφε Παντελή.

Στέφανος Νούτσος

Σ.Σ. Στη μνήμη του εκλιπόντος ο κ. Νούτσος προσφέρει 20 ευρώ στο περιοδικό μας.

† Κώστας Ιωάννου Ζώης

Στις 26-4-2013 πέθανε στην Αθήνα και μας άφησε για πάντα ο Κώστας Ζώης. Για πέντε χρόνια έδινε επώδυνα βασανιστική μάχη για να κρατηθεί στην ζωή, κτυπημένος από εγκεφαλικό επεισόδιο. Στον Γολγοθά του ο αδελφός του Σπύρος σήκωνε καθημερινά μαζί του, ως Νικόδημος, τον βαρύ σταυρό του αδελφικού μαρτυρίου. Αμφότεροι εργαζόταν στο «Αγιο Σάββα», μεγάλο αντικαρκινικό νοσοκομείο της Αθήνας, από όπου συνταξιοδοτήθηκαν. Οποιοσ συμπατριώτης μας είχε την φοβερή ατυχία να βρεθεί στο παραπάνω νοσηλευτήριο, όπου ο πόνος και η θλίψη ξεχειλίζουν, απολάμβανε της ζεστής συμπαράστασης του Κώστα και του Σπύρου. Όλοι ξέρουμε τι σημαίνει και μια ανθρώπινη καλημέρα και ένα πλατύ χαμόγελο στα ψυχρά δωμάτια ενός τέτοιου θεραπευτηρίου.

Ο Κώστας Ζώης ήταν Κονιτσιώτης από τύχη, αλλά Κονιτσιολάτρης από επιλογή. Ποθούσε με όλη του την καρδιά και απολάμβανε την Κόνιτσα όταν ερχόταν. Η μοίρα όμως διάλεξε να φιλοξενήσει το κορμί του η αθηναϊκή γη. Πολλοί αθηναίοι, ακόμη και στον χώρο εργασίας του, μάθανε την Κόνιτσα και τις ομορφιές της

από τον Κώστα. Μιλούσε για την Κόνιτσα σαν για το σπίτι του και έλαμπε ολόκληρος. Είχε χέρια γλύπτη και στην ψυχή του την αίσθηση του ωραίου και του αληθινού. Το πέτρινο πατρικό του σπίτι στην Πάνω Κόνιτσα το είχε μεταβάλει με την χειρονακτική καλλιτεχνική του εργασία σε μουσείο. Τα ξύλινα αντικείμενα της καθημερινής χρήσης ήταν έργα των χειρών του. Ανοιχτό για όλους το σπιτικό του και τα καλοκαίρια η δροσερή και πλακόστρωτη αυλή του γινόταν υπαίθριο αρχονταρίκι. Θα μας λείψει από την καλοκαιρινή μας παρέα. Αντίο φίλε.

Κόνιτσα 27-4-2013

Β. Τσ.

† Αλκιβιάδης Καλέας

Οι άνθρωποι της αγοράς της πόλης μας στην κυριολεξία συνταράχθηκαν από τον απρόσμενο θάνατο του Αλκιβιάδη Καλέα. Έφυγε έτσι ξαφνικά από κοντά μας ο Άλκης του χαμόγελου της καλής κουβέντας του αστείου της κοινωνικότητας. Ο Άλκης συνδέθηκε με την πόλη μας από μικρό παιδί μαθητευόμενος στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας. Εργάστηκε σαν αρτοποιός στο 583 Τάγμα Πεζικού και κατόπιν επί είκοσι πέντε χρόνια ήταν ένας πανάξιος υπάλληλος της επιχείρησης Σούπερ-Μάρκετ Υιοί Γ. Νικολόπουλου. Στα χωριά τον αγαπούσαν όλοι γιατί είχε τον δικό του καλό τρόπο να τους κατακτά. Συμπονούσε τα γερόντια, ήταν φιλικός με τους ελάχιστους νέους των χωριών μας. Είχε αξιοθαύμαστη σωματική αντοχή και ήταν πολύ τολμηρός στις αντιξοότητες του

χειμώνα, το προκαθορισμένο δρομολόγιο για Δίστρατο θα γινόταν όσο χιόνι κι αν είχε η Σουσιτσα.

Από τα χέρια και τους ώμους του Άλκη πέρασαν πολλά βάρη, οδήγησε επίσης πολλά χιλιόμετρα, οπότε δικαίως σκεπτόταν πότε θα έβγαινε στη σύνταξη.

Επαναλάμβανε συνέχεια, θα προλάβουμε να βγούμε στη σύνταξη της οποίας το όριο γι' αυτόν είχε ανέβει. Δυστυχώς έφυγε νωρίς και δεν πρόλαβε να δικαιωθεί για τους κόπους μιας κουραστικής ζωής. Έφυγε νωρίς στα πενήντα έξι χρόνια του.

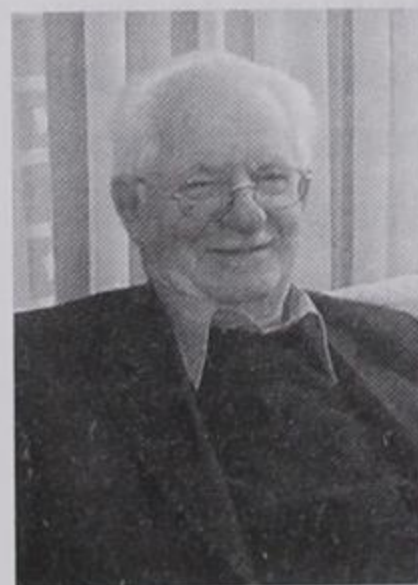
Από τους ανθρώπους της αγοράς λείπει ο καλοσυνάτος «κατσαρομάλλης» όπως οι περισσότεροι τον αποκαλούσαν.

Αναπαύεται εν ειρήνη στο χωριό του στους Κήπους Ζαγορίου.

Αγαπητέ Άλκη αιωνία σου η μνήμη απ' όλους εμάς που σε ζήσαμε από κοντά και συντροφικά.

Η.Α.

† Στον πατέρα μας Απόστολο Ζιακόπουλο

Τώρα που έφυγες, πατέρα, με ξεγυμνωμένη την ψυχή μας θέλουμε να σου πούμε μέσα από το περιοδικό της μικρής μας πόλης, που τόσο πολύ αγαπούσες, πόση περηφάνια αισθανόμαστε για σένα και να σου εκφράσουμε την ευγνωμοσύνη μας για όσα μας

δίδαξες με τη στάση ζωής σου. Έφυγες από το χωριό μας, παιδί που ακόμα δεν είχε συμπληρώσει τα δεκατρία του χρόνια, να πας να μάθεις μια τέχνη για να ζήσεις. Τι και αν ήσουν άριστος μαθητής με σπάνια αντίληψη και κρίση; Η φτώχεια και οι υποχρεώσεις που άρχισαν από πολύ νωρίς να βαραίνουν στις μικρές σου πλάτες σε οδήγησαν, όχι σε κάποιο Γυμνάσιο, αλλά ολομόναχο στην προπολεμική Πάτρα. Εκεί, σαν το παιδί που μετράει τ' άστρα του Λουντέμη πάλεψες με χίλιες δυο αντιξοότητες και κατάφερες όχι μόνο να επιζήσεις, αλλά να μάθεις άριστα την τέχνη σου και να κερδίσεις την αγάπη μικρών και μεγάλων. Ο πόλεμος και η κατοχή σε έφεραν ξανά στον τόπο σου και άρχισες να δουλεύεις στα σπίτια των Κάτω-Κονιτσιωτών με τους οποίους δέθηκες ως το τέλος με βαθιά φιλία.

Τα οράματα εκείνης της ταραγμένης εποχής, που είχαν συνεπάρει τη νιότη της πατρίδας μας, δεν μπορούσαν να μην αγγίζουν και σένα, αλλά αργότερα αυτό σου καταλογίστηκε ως αξιόποινη πράξη για την οποία έπρεπε να πληρώσεις. Με αξιοπρέπεια και καρτερία πέρασες τη μπόρα και κατακωνιάζοντας βαθιά μέσα στην ψυχή σου τα προδομένα όνειρα και τις πίκρες, αφοσιώθηκες στη δουλειά. Καθημερινή σου έγνοια ήταν να μη λείψει τίποτε σε μας και τη μάνα μας, που στεκόταν βράχος δίπλα σου, αλλά είχες και δυο μεγάλα όνειρα: να αποκτήσεις ένα μικρό σπίτι στην Κόνιτσα και να μας σπουδάσεις, να ξεφύγουμε από το τσαγκάρικο, όπως έλεγες. Στηριζόμενος στο μυαλό και

τα χέρια σου, όχι μόνο τα κατάφερες, αλλά με την εντιμότητα και την ανθρωπιά σου καταξιώθηκες στη μικρή μας κοινωνία. Έγινες ο μάστορας, όπως σε αποκαλούσαν γνωστοί, φίλοι και συγγενείς, τον οποίο όλοι σέβονταν και αγαπούσαν. Το μαγαζί μας, πάντα γεμάτο από φίλους, ήταν τόπος ατελείωτων συζητήσεων που για μας τα παιδιά αποτέλεσαν ανεκτίμητα μαθήματα ζωής. Δεν σου κρύβουμε, πατέρα, ότι πολλές φορές ζηλεύαμε τα άλλα παιδιά που ελεύθερα χαίρονταν τις διακοπές τους, αλλά μας είχες μάθει να είμαστε εκεί, δίπλα σου, «ποτέ απ' το χρέος μη κινούμενοι». Τα χρόνια πέρασαν, ήλθαν οι νύφες και τα εγγόνια σου και γεμάτος χαρά και περηφάνια μας καμάρωνες όλους. Το τελευταίο διάστημα η μόνη σου έγνοια ήταν να μην μας ταλαιπωρήσεις στα δύσκολα που καταλάβαινες ότι πλησίαζαν. Αυτός ήταν ο λόγος που όταν στο νοσοκομείο σε ρωτούσαμε «πως είσαι πατέρα;», απαντούσες σχεδόν πάντοτε «καλά είμαι». Νομίζαμε ότι μετά από τόσα χρόνια σε είχαμε μάθει καλά, αλλά μας εξέπληξες ακόμα μια φορά. Σ' ευχαριστούμε, πατέρα, για όσα έκανες για μας και σ' ευγνωμονούμε γιατί μας έμαθες να μη συμβιβασόμαστε με τη μετριότητα και να αντιστεκόμαστε στη ματαιοδοξία. Πάνω από όλα, όμως, σε ευχαριστούμε γιατί με το παράδειγμά σου μας δίδαξες ότι η ήρεμη σκέψη και η λιτή ζωή είναι τα μεγάλα πλούτη σε τούτη τη ζωή.

Καλό σου ταξίδι, πατέρα.

Τα παιδιά σου

Δημήτρης και Νίκος Ζιακόπουλος

Συνδρομές

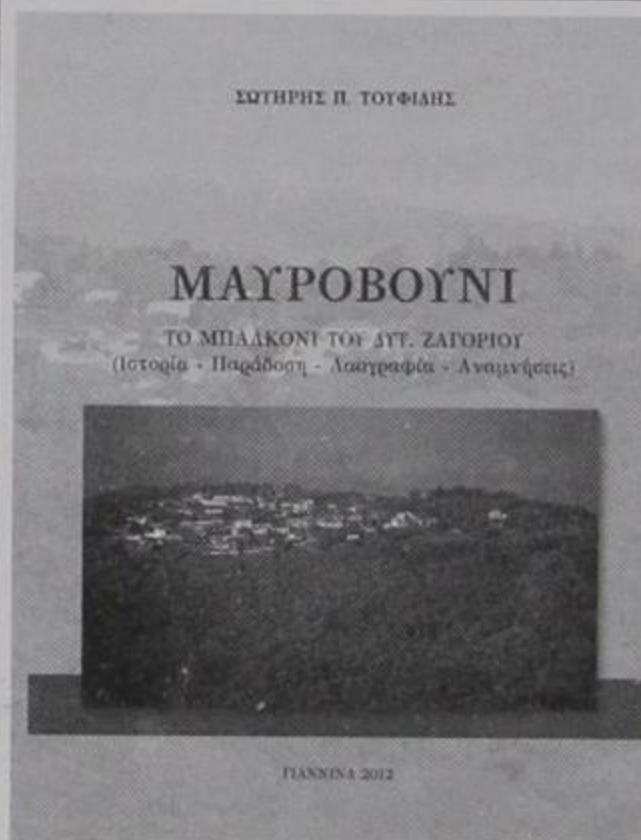
Νάτση Καλλιρρόη U.S.A.	52	Πούλιος Παναγ. Γιάννινα	45
Γκίνη Ευανθία U.S.A.	30	Ζιακόπουλος Χρ. Γιάννινα	30
Ανδρεάδης Χρήστος Αθήνα	15	Ραμαντζάς Δημ. Γιάννινα	15
Κωτούλας Όθων Αθήνα	60	Αναγνώστου Δήμητρα Γιάννινα	15
Γκότζος Θωμάς Αθήνα	30	Μπαλτογιάννη Φωτεινή Γιάννινα	20
Γκότζου Ανθούλα Αθήνα	20	Λέτσιος Νικόλαος Γιάννινα	30
Μπαλτογιάννη Ευγενία Αθήνα	20	Ζάκας Κων/νος Γιάννινα	15
Καρατζήμου Μιράντα Αθήνα	30	Δημητρίου Βασ. Γιάννινα	50
Ζιακόπουλος Δημ. Αθήνα	30	Δρακονταειδής Φίλιππος Γιάννινα	45
Στέρτσος Ναπ. Αθήνα	60	Καλλιντέρη Αμαλία Γιάννινα	45
Μπαλτογιάννη Ευγενία Αθήνα	20	Τζιώρα Βασιλική Γιάννινα	15
Ρεμπέλης Χαραλ. Αθήνα	30	Δούμα Ευανθία Γιάννινα	50
Κατσένης Νίκος Αθήνα	30	Λαζαρίδη Ειρήνη Γιάννινα	50
Βουδούρη Αγνή Αθήνα	30	Βράχα Ερμιόνη Γιάννινα	20
Τσιάτσης Παναγ. Αθήνα	30	Παπανώτης Γρηγ. Γιάννινα	20
Λάλου Εριφίλη Αθήνα	15	Μπάρμπας Αθαν. Γιάννινα	20
Εζνεπίδης Γιάννης Αθήνα	15	Κοκοβέ Ανθούλα Γιάννινα	20
Καραμπέτσης Δημ. Αθήνα	45	Δερδέκης Χρήστος Γιάννινα	15
Ντεντοπούλου Ερμιόνη Αθήνα	30	Βλάνος Χρήστος Θεσ/νίκη	15
Σακελλαρίου Ελένη Αθήνα	30	Τσουμάνη Αμαλία Θεσ/νίκη	20
Κορδικόρη Αποστ. Αθήνα	20	Βλάχος Χρήστος Θεσ/νίκη	15
Κίτσιος Κ. Δημ. Αθήνα	20	Φασούλης Θωμάς Θεσ/νίκη	25
Χατζή Ευαγγελία Αθήνα	20	Τράντας Αντώνης Θεσ/νίκη	15
Βλέτσης Ελευθ. Αθήνα	20	Τράντας Κων/νος Θεσ/νίκη	15
Ζδράβος Χαραλ. Αθήνα	15	Ντάφη Βασιλική Θεσ/νίκη	15
Ζδράβου Άννα Αθήνα	15	Βούρης Πέτρος Αλιβέρι	40
Πίσπας Μιχ. Αθήνα	30	Γαζώνα Ερασμία Άρτα	15
Πίσπας Μιχ. Αθήνα	30	Πρίντζος Αποστ. Σαλαμίνα	20
Χρυσικού Στέλλα Αθήνα	30	Παπαλάμπρος Δημ. Λειβαδιά	20
Ρεμπέλης Λάμπρος Αθήνα	50	Ζώνη Χαρίκλεια Ηγουμενίτσα	30
Αηδόνης Αναστ. Αθήνα	30	Ντάφλης Χαρ. Κόνιτσα	30
Μπούσμπουλας Κων. Αθήνα	30	Ευαγγέλου Ουρανία Κόνιτσα	15
Γκότζου Αικ. Αθήνα	60	Χαραμούζα Ανδρονίκη Κόνιτσα	30
Σουτόπουλος Γεωργ. Γιάννινα	15	Ιατρού Ιφιγένεια Κόνιτσα	15
Παναγιωτίδη Ιοκάστη Γιάννινα	90	Δέρβος Ιωάννης Κόνιτσα	15
Σταυρίδης Βασ. Γιάννινα	15	Καβελίδης Προδρ. Κόνιτσα	15
Κωστάκη Μερόπη Γιάννινα	15	Ζδράβου Γεωργία Κόνιτσα	20
Σταυρίδης Γιάννης Γιάννινα	20	Ντίνος Μιχ. Κόνιτσα	15
Φασούλη Μυρτώ Γιάννινα	25	Κυρτζόγλου Ηλίας Κόνιτσα	30
		Ιερ. Γιαντζούλης Σπυρ. Κόνιτσα	20
		Στέφου Στέφος Κόνιτσα	30
		Μπάρμπας Παναγ. Κόνιτσα	15
		Αθανασίου Παναγ. Κόνιτσα	15

Μπέτσος Νίκος Κόνιτσα	15	Καραφλιά Γιαννούλα Κλειδωνιά	15
Μάλιακας Πέτρος Κόνιτσα	20	Ευαγγέλου Δημ. Κλειδωνιά	15
Κρυστάλλης Χαραλ. Κόνιτσα	20	Ρούβαλης Χρ. Ελεύθερο	50
Ρεμπέλη Άννα Κόνιτσα	20	Ξεριάς Κώστας Φούρκα	20
Βάρνας Νίκος Κόνιτσα	15	Φασούλης Χρήστος Κεφαλοχώρι	20
Ζδράβου Αλίκη Κόνιτσα	25	Μπάρμπας Κώστας Δίσπρατο	30
Κορτσινόγλου Αποστ. Κόνιτσα	15	Τσούβαλη Βασιλική Δολιανά	20
Βλάχου -Τζόκα Μαρία Κόνιτσα	15	Τσελίφης Βασ. Νικάνορας	15
Κίτσιος Σταύρος Κόνιτσα	30	Σαμαράς Βασ. Αγ. Παρασκευή	20
Γκιοξάρη Δήμητρα Κόνιτσα	15	Ρόβας Βασ. Νικάνορας	20
Ζδράβος Σπύρος Κόνιτσα	15	Χήρας Δημ. Γαναδιό	15
Καλησώρας Γεωργ. Κόνιτσα	20	Σπανού Πελαγία Πηγή	20
Μάλιακας Παύλος Κόνιτσα	15	Σίββας Κώστας Κλειδωνιά	20
Γαζώνας Η. Κων. Δροσοπηγή	20	Ντίνη Μαγδαληνή Λαγκάδα	45
Μπλιθικιώτης Δημ. Λαγκάδα	20	Μπλιθικιώτης Παντ. Λαγκάδα	15

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Το νέο βιβλίο του **Σωτ. Τουφίδη** με πλούσιο ιστορικό, Λαογραφικό, ηθογραφικό περιεχόμενο στις 415 σελίδες του, χρήσιμο για κάθε βιβλιόφιλο.

Διάθεση: Δ/νση περιοδικού
τηλ. 26550 - 22212 - 6979138737
& Βιβλιοπωλεία: «ΔΩΔΩΝΗ» Γιάννενα & ΕΛΕΝΗ ΚΥΡΙΤΣΗ ΚΟΝΙΤΣΑ, 26550-22434

ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

1. ΚΟΝΙΤΣΑ, (Ιστορία και Πολιτισμός) Τρίτη έκδοση.
2. ΠΑΖΑΡΙΟΥ ΑΝΑΤΟΜΗ (Πολιτισμική Μαρτυρία) Εκδόσεις ΡΟΕΣ, «Οι Ηπειρώτες» β' έκδοση.
3. «Κι οι αργαλειοί δε δούλεψαν» εκδ. Ζαχαράκη Αθήνα. Τηλ. 210 8834329

ΚΟΝΙΤΣΑ. Βιβλιοπωλείο Ν. ΠΛΟΥΜΗΣ ΤΗΛ. 26550 24574

